

รายงานการวิจัย

การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19

SOCIAL WELFARE TO HELP VULNERABLE PEOPLE

AFTER THE COVID-19

ปริญญา ตริธัญญา

ประจวบ ประเสริฐสังข์

เกษญา ผาทอง

สุพัตรา สันติรุ่งโรจน์

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 2) พัฒนารูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (mixed methods research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ผ่านการสำรวจด้วยแบบสอบถามจากผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมจำนวน 16 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับการให้บริการ และ การวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมจำนวน 16 คน และผู้ใช้บริการจำนวน 40 คน ใน 4 พื้นที่ ได้แก่ 1.เทศบาลตำบลศาลายา 2.เทศบาลตำบลคลองโยง 3.องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา 4. องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก โดยมุ่งเน้นการจัดบริการพื้นฐานทั่วไป การให้ข้อมูลข่าวสาร และการประสานความช่วยเหลือ อย่างไรก็ตาม ยังพบความท้าทายในการยกระดับการจัดบริการในบางด้าน เช่น ด้านการงานและรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษา

2) การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมจำเป็นต้องดำเนินการในหลายมิติ อาทิ การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณ การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ การจัดสวัสดิการแบบองค์รวม การปรับปรุงระบบการสำรวจและจัดเก็บข้อมูล การพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการที่หลากหลาย และการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล

3) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ ประกอบด้วย การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามแนวทางที่เสนอ การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรและเทคโนโลยีเพื่อรองรับการจัดสวัสดิการสังคมรูปแบบใหม่ และการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดสวัสดิการสังคมสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในยุคหลังโควิด-19

คำสำคัญ: การจัดสวัสดิการสังคม, กลุ่มคนเปราะบาง, โควิด-19

Abstract

This study aimed to: 1) examine the current state of social welfare services for vulnerable groups in the post-COVID-19 era; 2) develop improved models for providing social welfare services to these groups; and 3) propose recommendations for enhancing social welfare services. A mixed-methods approach was employed, combining quantitative research through a survey of 16 social service providers to gather statistical data on service delivery, and qualitative research through in-depth interviews with 16 service providers and 40 service users. The study was conducted in four administrative areas: 1. Salaya Subdistrict Municipality; 2. Khlong Yoong Subdistrict Municipality; 3. Salaya Subdistrict Administrative Organization; and 4. Mahasawat Subdistrict Administrative Organization.

The research findings indicated that 1) The current social welfare system is relatively well-developed, with a strong focus on providing basic services, information dissemination, and case management. However, challenges remain in enhancing services in certain areas such as employment and income, recreation, and education.

2) Developing an improved social welfare provision model requires action across multiple dimensions, including integrating work between agencies, promoting community participation, improving budget allocation systems, applying technology, providing holistic welfare services, improving survey and data collection systems, developing diverse service access channels, and developing monitoring and evaluation systems.

3) Recommendations from this research include developing social welfare provision models as proposed, allocating budgets and resources to support development, developing personnel and technology to support new social welfare provision models, and continuously evaluating operations. These measures aim to ensure that social welfare provision can effectively and sustainably meet the needs of vulnerable groups in the post-COVID-19 era.

Keywords: Social welfare provision, Vulnerable groups, COVID-19

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาและการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สำหรับการสนับสนุนทุนวิจัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำแนะนำอันมีค่า ช่วยเพิ่มคุณภาพของงานวิจัย และขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ทั้งผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการสวัสดิการสังคม ที่สละเวลาแบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบคุณ องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ เทศบาลตำบลศาลายา และเทศบาลตำบลคลองโยง สำหรับการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลภาคสนาม รวมถึงเพื่อนร่วมงาน นักศึกษา และผู้ช่วยวิจัยทุกท่านที่มีส่วนช่วยในกระบวนการวิจัย ท้ายที่สุดขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนตลอดมา

ขอขอบพระคุณ รศ.สุรางค์รัตน์ วศินารมณ ที่ปรึกษาซึ่งให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอน คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางต่อไป

นายปริญญา ตริธิญา และคณะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูปภาพ	ซ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.3 นิยามศัพท์	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจกับความพึงพอใจ	12
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม	17
2.3 แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย	29
2.4 รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย	32
2.5 ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วย มาตรฐานการ จัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550	37

2.6	ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยในอนาคต	39
2.7	การจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม	48
อำเภอพุทธมณฑล		
2.8	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
2.9	สรุปกรอบแนวความคิด	54
3	วิธีดำเนินการวิจัย	55
3.1	ประเภทของงานวิจัย	55
3.2	ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	55
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
3.4	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	56
3.5	การสร้างและทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย	57
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	58
3.7	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	58
3.8	สถานที่ทำการทดลองและเก็บข้อมูล	59
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้บริการสวัสดิการสังคม	60
	ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	60
	ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง	62
	ส่วนที่ 3 การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือ	
	กลุ่มคนเปราะบาง	81
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ใช้บริการสวัสดิการสังคม	88
	ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	88
	ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคน	
	เปราะบาง	89
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	95

5.1	สรุปผลการวิจัย	95
5.2	อภิปรายผลการวิจัย	103
5.3	ข้อเสนอแนะ	109
5.4	ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป	110

บรรณานุกรม 111

	บรรณานุกรมภาษาไทย	111
	บรรณานุกรมเว็บไซต์	112
	บรรณานุกรมภาษาอังกฤษ	113

ภาคผนวก 114

ภาคผนวก ก	เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
ภาคผนวก ข	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
ภาคผนวก ค	รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
ภาคผนวก ง	แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์
ภาคผนวก จ	ภาพประกอบการสัมภาษณ์

ประวัตินักวิจัย 144

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	49
4.1	60
4.2	61
4.3	61
4.4	62
4.5	64
4.6	65
4.7	67
4.8	69
4.9	72
4.10	74
4.11	76
4.12	88

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1	รายได้และรายจ่ายในครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางแต่ละประเภท	3
ภาพที่ 2	กรอบแนวคิดการวิจัย	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โควิด-19 เกิดจากการแพร่ระบาดของไวรัสชนิดใหม่ชื่อ SARS-CoV-2 ซึ่งเป็นสาเหตุของการระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อสุขภาพของมนุษย์ทั่วโลก โรคนี้มีการระบาดครั้งแรกที่จังหวัดหูหนานของประเทศจีนในธันวาคม ค.ศ. 2019 และแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วไปยังประเทศอื่นๆ ทั่วโลก โดยสถานการณ์ปัญหาของโลกเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อเศรษฐกิจโลก ระบบสาธารณสุข และการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก หลายประเทศต้องดำเนินมาตรการปิดกั้นชายแดน ล็อกดาวน์อย่างกว้างขวาง และบังคับใช้มาตรการสังคมเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรค โดยในหลายประเทศกำลังพยายามวางแผนและดำเนินการฉีดวัคซีนเพื่อลดการระบาดของโรค

การระบาดของโรคโควิด-19 เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศไทยในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 และตั้งแต่นั้นมา มีการระบาดต่อเนื่อง สถานการณ์ปัจจุบันยังคงมีการตรวจพบผู้ติดเชื้อใหม่อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยได้ดำเนินการใช้มาตรการหลายอย่างเพื่อควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งรวมถึงการปิดสถานที่สาธารณะที่เสี่ยงต่อการแพร่เชื้อ การบังคับใช้มาตรการรักษาความปลอดภัยทางสังคม เช่น การใช้หน้ากากอนามัย การใช้อุปกรณ์ในการติดตามผู้ป่วย และการจัดสรรแรงงานให้ทำงาน จากที่บ้าน การระบาดของโรคโควิด-19 มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วโลก และประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยมีผลต่ออุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ การค้า และการลงทุน ด้านการศึกษา การจัดหางบประมาณ และการเงินของรัฐบาล ส่วนผลกระทบทางสังคมนั้น การระบาดของโรคโควิด-19 มีผลกระทบอย่างมาก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทย ซึ่งรวมถึงการทำงานที่บ้าน (Work from Home) การเรียนการสอนออนไลน์ และการลดการประชุมหรือการรวมตัวกันในกลุ่มมากกว่าเดิม รัฐบาลไทยได้เริ่มดำเนินการฉีดวัคซีนโควิด-19 ให้กับประชาชนตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2564 โดยเริ่มจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความเสี่ยงสูง และต่อมาเปิดให้ประชาชนทั่วไปสามารถลงทะเบียนและรับวัคซีนได้ ส่วนผลกระทบทางจิตใจและสังคม เช่น ความกังวล ความเครียด และการเสียสละทางสังคม การดึงดูดความสนใจของมวลชนที่มีการรายงานโรคผ่านสื่อมวลชนและสื่อออนไลน์ เป็นต้น

จากสถานการณ์โรคโควิด-19 ได้ทำให้เกิดสภาพปัญหาและผลกระทบที่มีต่อกลุ่มคนเปราะบาง โดยสามารถแยกได้ดังนี้

1. การสูญเสียรายได้: กลุ่มคนเปราะบางที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือผู้ที่สูญเสียงานหรือรายได้ลดลง ซึ่งส่งผลให้พวกเขาพ่ายแพ้ทางเศรษฐกิจและมีความยากลำบากในการจัดเรื่องความอยู่รอดในชีวิตประจำวัน
2. การสูญเสียงาน: กลุ่มคนที่มีงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการเช่น การท่องเที่ยว อาหารและเครื่องดื่ม ศิลปวัฒนธรรม และบันเทิง ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง เนื่องจากการจำกัดการเคลื่อนไหวและความจำเป็นในการรักษาความปลอดภัยทางสังคม
3. ผู้สูงอายุและกลุ่มเสี่ยง: กลุ่มคนที่มีอายุสูงและมีโรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจ หรือภูมิคุ้มกันบกพร่อง มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและมีผลกระทบทางสุขภาพร้ายแรง นอกจากนี้ยังมีผลกระทบทางจิตใจเช่น ความกังวลและความเครียด

โดยรัฐบาลเองก็มีมาตรการเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 มา นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 โดยมุ่งเน้นที่การช่วยเหลือเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากการระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีที่มาและการให้ความช่วยเหลือดังต่อไปนี้

1. การช่วยเหลือเศรษฐกิจ รัฐบาลได้มีการเสนอมาตรการช่วยเหลือเศรษฐกิจ เช่น การให้สินเชื่อเพื่อธุรกิจเล็ก ๆ และผู้ประกอบการร้านค้าขนาดเล็ก โครงการเงินทุนหมุนเวียนสำหรับกิจการเล็ก ๆ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โครงการส่งเสริมการบริโภคในประเทศ เป็นต้น
2. การช่วยเหลือสังคม รัฐบาลได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือกลุ่มคนที่เป็นเปราะบางในสังคม ซึ่งรวมถึงผู้ที่สูญเสียงาน ผู้ที่ไม่มีรายได้หรือรายได้ลดลง และผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง โดยมีการจัดสร้างหน่วยบริการสังคมเพื่อให้ความช่วยเหลือทางสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง การจัดโครงการช่วยเหลืออาหารและการจัดทำแพลตฟอร์มให้กลุ่มคนที่เสี่ยงสามารถขอรับความช่วยเหลือได้ง่ายขึ้น
3. การสนับสนุนการศึกษา รัฐบาลได้มีการสนับสนุนในด้านการศึกษาเพื่อให้เด็กและนักเรียนที่มีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นเปราะบางไม่ตกหล่นออกจากระบบการศึกษา โดยมีการจัดสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ออนไลน์ การจัดการทุนการศึกษา และการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับนักเรียน
4. การสนับสนุนด้านสุขภาพ: รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงและสนับสนุนระบบด้านสุขภาพเพื่อให้บริการทางการแพทย์และการดูแลสุขภาพที่มีคุณภาพแก่กลุ่มคนที่เป็นเปราะบาง นอกจากนี้ยังมีการเสริมสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทางสาธารณสุขและสถาบันการแพทย์เพื่อการวินิจฉัย รักษา และการฟื้นฟูสุขภาพของผู้ป่วยโควิด-19

การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางเป็นสิ่งสำคัญเพื่อลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากการระบาดของโรคโควิด-19 นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมความเสมอภาคและความยั่งยืนในสังคมอย่างยั่งยืน

การแพร่ระบาดของ COVID-19 ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชากรกลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกันไป โดยกลุ่มประชากรที่อยู่ในครัวเรือนยากจน และครัวเรือนเปราะบางได้รับผลกระทบที่รุนแรงมากกว่า กลุ่มประชากรอยู่ในครัวเรือนที่มีฐานะ ทางเศรษฐกิจ สังคม ที่ดีและมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครัวเรือนยากจนที่มีกลุ่มเปราะบางอาศัยอยู่เป็นกลุ่มเสี่ยง สำคัญที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการการควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 มากที่สุด เนื่องจากข้อจำกัดในการใช้ชีวิตและทำงาน การขาดรายได้และหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคม จากการสำรวจผลกระทบ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 พบว่า รายได้ของครัวเรือนกลุ่มเปราะบางทุกประเภทลดลง อย่างมาก เนื่องจากครัวเรือน เหล่านี้มักมีสมาชิกที่ทำงาน ไร้จ้างหรือทำงานไม่ประจำ จึงเป็นกลุ่มแรก ๆ ที่ตกงาน นอกจากนี้ มีรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น เช่น ครัวเรือนที่มีเด็กเล็กมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูเด็กเพิ่มขึ้นจากการที่เด็กไม่สามารถไปศูนย์เด็กเล็กได้ ครัวเรือนที่มีผู้สูงอายุหรือ ผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม จากการเปลี่ยนรูปแบบการเดินทางไปรับบริการทางการแพทย์จากระบบสาธารณสุข สาธารณะเป็นรถรับจ้างซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่า เป็นต้น ซึ่งการที่มีรายได้ลดลง และรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น นำไปสู่หนี้สิน ที่สูงขึ้นตามมา จากการสำรวจ พบว่า หนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบของครัวเรือนกลุ่มเปราะบางทุกประเภทเพิ่มสูงขึ้น (กองพัฒนานโยบายและนวัตกรรมทางสังคม:สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2563)

ที่มา : การสำรวจผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านเศรษฐกิจ (ระบบออนไลน์) ระหว่างวันที่ 23 เมษายน - 18 พฤษภาคม 2563 โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูนิเซฟ ประเทศไทย

ภาพที่ 1: รายได้และรายจ่ายในครัวเรือนที่มีกลุ่มเปราะบางแต่ละประเภท

นอกจากผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจแล้ว กลุ่มเปราะบางยังรับความเสี่ยงและผลกระทบในมิติทางด้านสังคมค่อนข้างมากจากมาตรการของภาครัฐเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของ COVID-19 อาทิ การปิดศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งพบว่าก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสูงต่อครัวเรือนยากจนที่มีเด็กเล็กอาศัยอยู่ ทั้งด้านโภชนาการ พฤติกรรม และ สุขภาพ และอาจมีผลไปสู่พัฒนาการเติบโตของเด็กในอนาคต จากการสอบถามครัวเรือนในพื้นที่ชุมชนแออัด ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 ให้ข้อมูลว่า “เด็กที่อยู่ศูนย์เด็กเล็กจะได้รับอาหารและนมตามเวลา แต่เมื่อเด็กต้อง อยู่บ้าน บางครั้งต้องกินอาหารเหมือนของผู้ใหญ่หรือต้องกินข้าวกับบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปหรือไข่ หลายครอบครัว ต้องเปลี่ยนมาซื้อนมกล่องแทนนมผงซึ่งมีราคาแพง ทำให้เด็กได้รับสารอาหารไม่ครบถ้วน กินข้าวได้น้อยลงเพราะ นมบูเคิมซ้ำๆ”(ข้อมูลการสำรวจผลกระทบที่เกิดจากการแพร่ระบาด COVID-19 ด้านสังคม โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ TDRI และ UNICEF และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) 4 ครั้งในชุมชนแออัด 4 พื้นที่ ได้แก่ คลองเตย เสือใหญ่ อ่อนนุช และหนองแขม)

และเมื่อวันที่ 26 พ.ย. 2564 นายจตุติ ไกรฤกษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) มอบนโยบายทิศทางการขับเคลื่อนภารกิจกระทรวง พม. ประจำปี 2565 ให้กับคณะผู้บริหารและหัวหน้าหน่วยงานทั้งส่วนกลางและภูมิภาค โดยกล่าวว่า ได้เน้นด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและการสร้างอาชีพให้กับประชาชนกลุ่มเปราะบาง การดูแลกลุ่มเป้าหมายเรื่องสมุดพกครัวเรือนและการสร้างอาชีพที่จะต้องฟื้นฟูภายหลังสถานการณ์โควิด-19 โดย กระทรวงฯ จะพยายามสร้างอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลสูงอายุและผู้ดูแลคนพิการ ขณะเดียวกันต้องสร้างอาชีพให้กลุ่มแม่เลี้ยงเดี่ยว พ่อเลี้ยงเดี่ยวและการสร้างอาสาสมัครเข้าไปดูแลกลุ่มเปราะบางด้วยพร้อมได้กำชับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ในช่วงต้นปีหน้าให้ส่งการบ้านที่มอบหมายมาส่งให้กับปลัดกระทรวงฯ เพื่อติดตามงานต่อไป นอกจากนี้ รัฐบาลเน้นผลสำเร็จในเชิงประจักษ์ เรื่องการสร้างอาชีพและการแก้ปัญหาให้ครบวงจร ที่ไม่ใช่เพียงแค่สงเคราะห์แต่ต้องให้กลุ่มเป้าหมายของเราจากพึ่งพามาสู่พอเพียงซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการช่วยเหลือ

จากสถานการณ์ปัจจุบันที่รัฐบาลได้ประกาศให้ประชาชนได้กลับมาทำงานและใช้ชีวิตปกติ โดยการเฝ้าระวังโรคโควิด-19 ซึ่งสถานการณ์ที่ผ่านมาได้ทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม รวมไปถึงรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด โดยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19 ในพื้นที่ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยโครงการนี้เป็นการวิจัยเพื่อหารูปแบบการจัดการสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่ม

คนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 โดยได้เลือกพื้นที่วิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้ 1) หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 3) อยู่ในเขตอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จึงมาสู่การวิเคราะห์และหาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยในเชิงลึก เพื่อขยายองค์ความรู้ และกิจกรรมผลผลิตจากงานวิจัย อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการจัดการสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางที่เกิดขึ้นในช่วงการระบาดโควิด-19
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด -19 โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา

ศึกษาแนวคิด ความหมาย องค์ประกอบ หลักการและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด -19 ทั้งการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการที่มีต่อสวัสดิการสังคมที่หน่วยงานและหรือกลุ่มจัดให้มีขึ้นหลังยุคโควิด -19 ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มคนเปราะบาง เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยส่วนรวม

2. ด้านประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรศึกษา 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มผู้ให้บริการ เป็นผู้บริหารองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต.) หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านสวัสดิการสังคมในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลศาลาया เทศบาลตำบลคลองโยง องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาया และองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

จากผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสวัสดิการสังคมอย่างน้อย 3 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินงานและอุปสรรคในการให้บริการแก่ กลุ่มเปราะบาง ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก ฯลฯ จำนวน 16 คน

2. กลุ่มผู้ใช้บริการ เป็นประชาชนในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล 4 แห่งข้างต้น ที่เข้ารับบริการด้านสวัสดิการสังคมจากหน่วยงานทั้ง 4 แห่ง โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก ฯลฯ โดยพิจารณาจาก เกณฑ์การเลือก เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา เพื่อให้ได้ตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย จำนวน 40 คน

3. ขอบเขตด้านสถานที่

ศึกษาเฉพาะพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 4 พื้นที่ประกอบด้วย 1. เทศบาลตำบลศาลายา 2. เทศบาลตำบลคลองโยง 3. องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา และองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์

4. ด้านเวลาที่ทำวิจัย

ใช้เวลา 1 ปี นับตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2565 ถึง 30 กันยายน 2566

นิยามศัพท์

สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมที่มุ่งเน้นการป้องกัน แก้ไขปัญหา พัฒนา และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เพื่อให้มีสวัสดิภาพและความมั่นคงในชีวิต โดยมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ดังนี้

1. **การศึกษา (Education)** ครอบคลุมการเข้าถึงการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับสูง การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม
2. **สุขภาพ (Health)** รวมถึงการเข้าถึงบริการสุขภาพขั้นพื้นฐาน การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ และการดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง
3. **ที่อยู่อาศัย (Housing)** การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการดำรงชีวิต รวมถึงการเข้าถึงบริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน

4. **การทำงานและรายได้ (Employment and Income)** การสร้างโอกาสในการทำงาน การส่งเสริมการมีงานทำ การสนับสนุนรายได้ให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และการคุ้มครองทางสังคม
5. **ความมั่นคงทางสังคม (Social Security)** การคุ้มครองทางสังคมในรูปแบบต่างๆ เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เบี้ยความพิการ การประกันสังคม และสวัสดิการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
6. **นันทนาการ (Recreation)** การส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการเพื่อผ่อนคลายและพัฒนาคุณภาพชีวิต
7. **บริการสังคมอื่นๆ (Other Social Services)** บริการทางสังคมอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น การให้คำปรึกษา การดูแลเด็กและเยาวชน การคุ้มครองผู้ถูกระทำ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

กลไกการจัดสวัสดิการ หมายถึง ระบบหรือวิธีการต่างๆ ที่สังคมใช้ในการจัดสรรทรัพยากรและบริการเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก และผู้มีรายได้น้อย กลไกเหล่านี้เป็นเหมือนเครื่องมือที่ช่วยให้สวัสดิการสังคมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง

รูปแบบสวัสดิการสังคม หมายถึง สวัสดิการสังคมที่องค์กรจัดให้มีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเปราะบางในแต่ละสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มคนเปราะบาง หมายถึง กลุ่มคนที่เผชิญกับความเสี่ยงหรืออุปสรรคต่อการดำรงชีวิตมากกว่าคนทั่วไป ส่งผลต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และมีความเสี่ยงที่จะถูกกีดกันหรือถูกทอดทิ้ง โดยสามารถแบ่งกลุ่มคนเปราะบางได้ดังนี้ 1.ผู้สูงอายุ 2.ผู้พิการ 3.ผู้ด้อยโอกาส 4.ผู้ยากจน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ด้านนโยบาย

- **สนับสนุนการกำหนดนโยบาย:** ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด 19 ให้มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเข้าถึงกลุ่มเปราะบางได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในประเด็นต่อไปนี้
 - **รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม** จะช่วยให้ทราบรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม สำหรับช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางกลุ่มต่างๆ หลังยุคโควิด19
 - **กลไกการจัดสวัสดิการ** จะช่วยให้ทราบกลไกการจัดสวัสดิการสังคมที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเข้าถึงกลุ่มเปราะบางได้อย่างทั่วถึง
 - **บทบาทของภาคส่วนต่างๆ** จะช่วยให้ทราบบทบาทของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคครัวเรือน ในการร่วมจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางหลังยุคโควิด19
- **ส่งเสริมการบูรณาการนโยบาย** จะช่วยส่งเสริมการบูรณาการนโยบาย เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม ให้สอดคล้องกัน และตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- **สนับสนุนการติดตามและประเมินผลนโยบาย** จะช่วยสนับสนุนการติดตามและประเมินผลนโยบาย เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายเหล่านี้บรรลุเป้าหมาย และตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบางได้อย่างแท้จริง

2. ด้านการปฏิบัติ

- **สนับสนุนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงประเด็น และตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะในประเด็นต่อไปนี้
 - **การคัดกรองกลุ่มเปราะบาง** จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถคัดกรองกลุ่มเปราะบางที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และครอบคลุม

- **การออกแบบโปรแกรมสวัสดิการ** จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถออกแบบ โปรแกรมสวัสดิการที่เหมาะสม ตรงกับความต้องการของกลุ่มเปราะบาง และบรรลุ เป้าหมายของโปรแกรม
- **การจัดสรรทรัพยากร** จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่าง มีประสิทธิภาพ เพียงพอต่อความต้องการของโปรแกรมสวัสดิการ
- **การติดตามและประเมินผล** จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถติดตามและ ประเมินผลโปรแกรมสวัสดิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจว่าโปรแกรมบรรลุ เป้าหมาย และตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบางได้อย่างแท้จริง
- **ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มเปราะบาง** จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มเปราะบาง ใน การออกแบบ ดำเนินการ และติดตามผลโปรแกรมสวัสดิการ เพื่อให้มั่นใจว่าโปรแกรมสวัสดิการ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบางได้อย่างแท้จริง

3. ด้านวิชาการ

- **เติมเต็มช่องว่างความรู้** จะช่วยเติมเต็มช่องว่างความรู้ เกี่ยวกับรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม กลไกการจัดสวัสดิการ และบทบาทของภาคส่วนต่างๆ ในการช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุค โควิด19 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับ ประเด็นดังกล่าว
- **ส่งเสริมการวิจัยต่อยอด** สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยต่อยอด เกี่ยวกับประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม กลุ่มคนเปราะบาง และผลกระทบจากวิกฤตโควิด19
- **สนับสนุนการเรียนการสอน** สามารถนำไปใช้เป็นสื่อการสอน หรือประกอบการเรียนการสอน เกี่ยวกับวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม กลุ่มคนเปราะบาง และผลกระทบจากวิกฤต โควิด19

4. ด้านสังคม

- **ช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง** สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล หรือแนวทาง สำหรับการช่วยเหลือกลุ่ม คนเปราะบางหลังยุคโควิด19 ให้ได้รับการดูแล สนับสนุน และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ อย่างยั่งยืน

- **ส่งเสริมความเท่าเทียม** สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล หรือแนวทาง สำหรับการส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสให้กับกลุ่มคนเปราะบาง
- **สร้างความสามัคคีในสังคม** สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล หรือแนวทาง สำหรับการสร้างความสามัคคีในสังคม ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกัน ในการช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง

โดยสรุป งานวิจัยนี้คาดว่าจะมีประโยชน์ทั้งต่อภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคครัวเรือน ในการร่วมกันพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเข้าถึงกลุ่มเปราะบางได้อย่างทั่วถึง เพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด19 ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19” โดยมีแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำมาเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 ดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจกับความพึงพอใจ

2.1.1 แรงจูงใจ

2.1.2 ความพึงพอใจ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

2.2.1 ความหมายของสวัสดิการสังคม

2.2.2 รูปแบบของสวัสดิการสังคม

2.2.3 องค์ประกอบของการจัดสวัสดิการสังคม

2.2.4 หลักการสวัสดิการสังคม

2.2.5 แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย

2.4 รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย

2.5 ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550

2.6 ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยในอนาคต

2.7 การจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม อำเภอพุทธมณฑล

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.9 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจกับความพึงพอใจ

2.1.1 แรงจูงใจ (Matlin M. W. 1995 : 112)

แรงจูงใจ คือ พลังภายในของบุคคล (หรือสัตว์) ที่ทำให้คนเรา (หรือสัตว์) เกิดพฤติกรรม และควบคุมแนวทางของพฤติกรรมให้บรรลุจุดหมาย เป็นกระบวนการชักจูงเร้าใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล และทำให้อยากทำพฤติกรรมต่างๆ ออกมาโดยที่ตัวเองอยากทำตามที่ตัวเองปรารถนา หรือทำพฤติกรรมตามที่ถูกจูงใจ คนอื่นอยากให้ทำก็ได้ ดังนั้น การจูงใจจึงมี 2 ชนิด การจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) กับ การจูงใจภายนอก ที่เรียกว่า Extrinsic Motivation การจูงใจภายในบางที่เรียกว่า Self - motivation

2.1.1.1 ลักษณะสำคัญของแรงจูงใจ

2.1.1.1.1 เป็นตัวการที่ก่อให้เกิดพลังงานในการแสดงพฤติกรรม

2.1.1.1.2 เป็นสิ่งเร้าสิ่งกระตุ้นให้อินทรีย์ไม่หยุดนิ่ง

2.1.1.1.3 เป็นสิ่งซึ่งต้องได้รับการเสริมแรง (เช่น เมื่อคนเกิดแรงจูงใจคนต้องได้รับการตอบสนอง อาจเป็นรางวัล สิ่งของเป็นการเสริมแรงภายนอก

2.1.1.2 อำนาจหรืออิทธิพลของแรงจูงใจ

2.1.1.2.1 ทำให้สภาพร่างกายเปลี่ยนแปลงไป

2.1.1.2.2 ทำให้สภาพอารมณ์เปลี่ยน

2.1.1.2.3 ก่อให้เกิดนิสัยความเคยชิน

2.1.1.2.4 ช่วยสร้างความรู้สึกรัก

2.1.1.2.5 ทำให้เกิดความมุ่งหวังอยากได้สิ่งต่างๆ และจัดการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมเสียใหม่

2.1.1.3 ชนิดของแรงจูงใจ

อาจแยกออกเป็นหลายชนิด แต่ที่นิยมแบ่งกันนั้นมีอยู่ 3 ชนิดใหญ่ๆ คือ

2.1.1.3.1 แรงจูงใจทางด้านร่างกาย (Physiological Motives) คือ พลังที่ทำให้คนแสดงพฤติกรรมในการรักษาสุขภาพชีวิตให้อยู่รอด อยู่ในภาวะสมดุลมีปกติสุข ไม่ตาย เช่น แรงจูงใจในการบำบัดความหิว ความกระหาย ความต้องการพักผ่อน การขับถ่าย และแรงจูงใจทางเพศ เป็นต้น แรงจูงใจทางกายนี้เรียกว่าเป็นแรงจูงใจปฐมภูมิ (Primary Motives) ของคนเราทีเดียว

2.1.1.3.2 แรงจูงใจในทางสังคม (Social Motive) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ (Acquired, Learned, Secondary Motive) เช่น ความอยากมีเพื่อน ต้องการมีหน้ามีตา อยากรวย อยากสุข

สำราญใจ แรงจูงใจทางสังคม เป็นผลมาจากความต้องการทางจิตใจของคนเราด้วยพร้อมๆ กัน เพื่อสนองจิตใจ ให้เบิกบานในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม

2.1.1.3.3 แรงจูงใจส่วนบุคคล (Personal Motive) ได้แก่ แรงจูงใจที่คนเราอยากทำ อยากเป็น หรืออยากได้ตามที่ตนเองต้องการเป็นส่วนตัวโดยเฉพาะเป็นลักษณะพิเศษ

มาสโลว์, (Maslow, 1943 : อ้างถึงใน วิชาดา คุปตานนท์. 2544 : 199 ; อ้างอิงจาก Abraham H. Maslow. “A Theory of Human Motivation” Psychological Review.) ได้กล่าวว่า แนวความคิดเกี่ยวกับ แรงจูงใจ (Motivation Theory) เป็นแนวความคิดที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญของการจัดการในกลุ่มพฤติกรรมศาสตร์เช่น ให้ความสำคัญต่อบุคคล พฤติกรรมของบุคคล พฤติกรรมของกลุ่ม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในองค์การ Maslow ศึกษาความต้องการของบุคคล โดยอธิบายว่า บุคคลมีความต้องการเป็นลำดับขั้น เริ่มจาก ความต้องการด้านกายภาพ (Physical needs) เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความต้องการเหล่านั้นแล้วเขาก็ จะมีความต้องการในลำดับที่สูงขึ้นไปอีกจนกระทั่งถึงความต้องการขั้นสูงสุด คือ ความต้องการความสำเร็จใน ชีวิต (Self-actualization) ลำดับความต้องการตามแนวความคิดของ Maslow ประกอบด้วยความต้องการ 5 ขั้นคือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ของมนุษย์เป็นความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย และการพักผ่อน เป็นต้น

2. ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการทางกายเช่น ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุอันตราย และความปลอดภัย หรือความมั่นคงทางจิตใจ เช่น ความมั่นคงในอาชีพ และชีวิต

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้าร่วมและรับ การยอมรับในสังคม ความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อนร่วมงาน

4. ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องในสังคม (Esteem Needs) ได้แก่ ความ ต้องการอยากเด่นในสังคม รวมถึงความสำเร็จ ความรู้ความสามารถ ความนับถือตนเอง ความเป็นอิสระเสรี ภาพ และการเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั้งหลาย

5. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิด (Self-Actualization Needs) เป็นลำดับขั้นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ที่คนส่วนมากนึกอยากจะเป็นอยากจะได้ แต่ไม่สามารถแสวงหาได้

ลำดับชั้นความต้องการของ Maslow จะมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการประเมินผลงานขององค์กร ที่มีผลกระทบต่อตอบสนองความต้องการของบุคคล

ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ของ Victor Vroom (1964) อธิบายว่า ความคาดหวังเป็นพฤติกรรมส่วนบุคคล ความต้องการเหตุผลในการที่จะกระทำกิจกรรมใดๆ เพื่อให้ผลตอบแทนตามที่ตนต้องการ หรือความคาดหวังเกิดจากคุณค่าของสิ่งที่มาล่อใจ เช่น รางวัล เงิน สิ่งของตอบแทน เป็นต้น ที่จะได้รับถ้าสิ่งของเหล่านั้นมีคุณค่าสำหรับเขา ประกอบกับเขามีความสามารถ หรือมีความหวังที่จะไปได้เขาจะเกิดความสนใจที่จะกระทำทันที ในบริบทแห่งความหมายที่กระชับ ความคาดหวัง (Expectancy) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของบุคคลว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเขามีทางที่จะนำไปสู่ผลที่คาดหวัง

พอร์เตอร์และ ลอร์เลอร์, (Porter และ Lawler, 1968 : อ้างถึงใน พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. 2545 : 82 ; อ้างอิงจาก Lyman W. Porter and Edward E. Lawler III. Managerial Attitude and Performance.) ได้ศึกษาทฤษฎีการจูงใจ โดยได้ขยายทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom ในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานกับความพึงพอใจ Porter และ Lawler เห็นว่า ผลจากการปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดผลลัพธ์หรือรางวัล รางวัลเหล่านี้ ประกอบด้วย รางวัลภายนอก (Extrinsic Rewards) ซึ่งได้แก่ รายได้ และการเลื่อนตำแหน่ง ส่วนรางวัลภายใน (Intrinsic Rewards) ได้แก่ การยอมรับตัวเองและความรู้สึกถึงความสำเร็จ ซึ่งแต่ละคนจะประเมินผลถึงความเสมอภาค หรือความยุติธรรมของรางวัลกับความพยายามที่ได้ใช้ไป รวมทั้งระดับของความสำเร็จในการปฏิบัติงาน หากรู้สึกว่ารางวัลที่ได้รับมีความยุติธรรมบุคคลนั้นก็จะมี ความพึงพอใจในงาน

เฮิร์ซเบิร์ก, (Herzberg, 1959 : อ้างถึงใน พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. 2545: 76 ; อ้างอิงจาก Frederick Herzberg. The Motivation to Work.) ได้ทำการทดลองโดยการสอบถามผู้ปฏิบัติงานประมาณ 200 คน ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและไม่พอใจในการปฏิบัติงาน ผลจากการสอบถาม Herzberg ได้แบ่งปัจจัยหรือองค์ประกอบเกี่ยวกับแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจ (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่ผู้ปฏิบัติงานคาดหวังว่าจะได้รับจากการทำงานถ้าขาดปัจจัยเหล่านี้ จะก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแต่ถ้ามีก็ไม่ถึงกับก่อให้เกิดความพอใจ ทั้งนี้เพราะเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานคิดว่า เขาจะต้องได้รับอยู่แล้ว ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจ (Hygiene Factors) นี้แบ่งออกเป็น

1.1 นโยบายและการบริหาร

1.2 วิธีการบังคับบัญชา

1.3 เงินเดือน

1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ

1.5 สภาพการทำงาน

1.6 ความมั่นคงของงาน

1.7 สถานภาพ

1.8 ชีวิตส่วนตัวคือองค์การจัดสภาพให้คนใช้ชีวิตส่วนตัวบ้าง

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ (Motivator Factors) เป็นปัจจัยที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจัยเหล่านี้ถึงจะไม่มีให้ผู้ปฏิบัติงานก็จะไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจ แต่ถ้ามีก็จะก่อให้เกิดความพอใจขึ้น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพอใจนี้ได้แก่

2.1 ความสำเร็จในการทำงาน

2.2 ตั๋วงาน

2.3 การได้รับการยอมรับ

2.4 ความรับผิดชอบ

2.5 ความก้าวหน้า

ทฤษฎีนี้เมื่อนำมาใช้พิจารณาในการศึกษา ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชน คือ ความสำเร็จในการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ผลงานขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น การยอมรับในความสำคัญของประชาชนจากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีต่อประชาชนในพื้นที่

2.1.2 ความพึงพอใจ

การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของผู้ทำการวิจัย ดังนั้นความพึงพอใจตามความหมายของพจนานุกรมทางด้านจิตวิทยา (Chaplin. 1968 : 437) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า เป็นความรู้สึกของผู้ที่มารับบริการ ต่อสถานบริการตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานบริการนั้นๆ

อมร รักษาสัตย์ (2522 : 27) นักวิชาการที่สำคัญอีกท่านหนึ่ง ที่เห็นว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการบริหารงานได้ เพราะการจัดบริการของรัฐนั้นมีใช้สักแต่จะทำให้เสร็จไปแต่หมายถึงการให้บริการที่ดีเป็นที่พึงพอใจของประชาชน

ฟรูม, (Vroom, 1964 : อ้างถึงใน ชมพูนุช กาศสกุล. 2546 : 7 ; อ้างอิงจากVictor H. Vroom. Work and Motivation.) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นผลจากบุคคลนั้นๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเข้าไปรับรู้แล้วพอใจความหมายของความพึงพอใจ สามารถทดแทนความหมายของทัศนคติได้บ้าง ที่เรียกว่า “ทฤษฎี V.I.E.” เนื่องจากมีองค์ประกอบทฤษฎีที่สำคัญ คือ

1. V มาจากคำว่า Valence ซึ่งหมายถึง ความพึงพอใจ

2. I มาจากคำว่า Instrumentality หมายถึง สื่อ / เครื่องมือวิธีทางนำไปสู่ความพึงพอใจ

3. E มาจากคำว่า Expectancy หมายถึง ความคาดหวังภายในตัวบุคคลนั้นๆ บุคคลมีความต้องการและความคาดหวังในหลายสิ่งหลายอย่าง ดังนั้น จึงต้องกระทำโดยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือสิ่งที่คาดหวังเอาไว้เมื่อได้รับการตอบสนองตามที่ตั้งความหวังหรือคาดหวังไว้นั้น บุคคลก็จะได้รับความพึงพอใจขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นเรื่อยๆ Victor H. Vroom (สุเชษฐ์ ทรัพย์สินเสริม. 2541 : 10, อ้างอิงจาก Victor H. Vroom. Work and Motivation. 1973 : Unpaged) ตามทฤษฎีของ Vroom ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจ คือ ผลรวมของความพอใจกับความคาดหวังที่คิดไว้แสดงในรูปสมการได้ดังนี้

แรงจูงใจ = ผลของความพอใจ + ความคาดหวัง

ซึ่งหมายถึง แรงจูงใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งต่อการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ต่อการประเมินผลงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของตน หรือแรงจูงใจบุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรใด จะเป็นผลที่เกิดจากทัศนคติองค์กรหรือการทำงานขององค์กรนั้นรวมกัน ความคาดหวังที่เขาคาดหวังไว้ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ต่อผลงานขององค์กร และได้รับการตอบสนองทั้งรูปธรรมและนามธรรม เป็นไปตามที่คาดหวังไว้แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะสูง แต่ในทางกลับกันถ้ามีทัศนคติในเชิงลบต่องาน และการตอบสนองไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะต่ำไปด้วย

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่ามีผู้ให้ความหมายของคำว่าความพึงพอใจไว้แตกต่างกัน แต่สามารถสรุปได้ว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกส่วนที่ดีที่ชอบพอใจหรือประทับใจของบุคคลผู้ใช้บริการสาธารณะ ซึ่งบริการสาธารณะนั้น มาจากความสามารถในการให้บริการของหน่วยงานของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการปฏิบัติงานก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่มนุษย์และได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงานนั้นๆ ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้

ผู้วิจัยจึงสนใจว่า กลุ่มคนเปราะบางมีความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการสังคมของหน่วยงานในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล เป็นไปตามทฤษฎีมากน้อยเพียงใด

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

2.2.1 ความหมายของสวัสดิการสังคม

เทอร์เนอร์, (Turner, 1974 : 14 อ้างถึงใน วันทนีย์ วาสิกะสิน, 2553 : 1) ให้นิยามคำว่า "สวัสดิการสังคม" ว่าเป็นความพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีมาตรฐานความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่มั่นคง โดยครอบคลุมการบริการกับบุคคลและชุมชนในลักษณะการพัฒนา สังคม และการเสริมสร้างให้บุคคลสามารถเผชิญกับสภาพปัญหาทางร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคมตลอดจนการพยายามขจัดสภาวะที่พึ่งตนเองไม่ได้ของประชาชนให้หมดไป Friedlander and Apte (1980 : 4 อ้างใน วันทนีย์ วาสิกะสิน, 2553 : 1) อธิบายว่า "สวัสดิการ สังคม" เป็นระเบียบ นโยบาย ผลประโยชน์ และบริการ ซึ่งจะทำให้การดำเนินการจัดบริการ ต่างๆ เป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นที่ยอมรับว่าสวัสดิการสังคมเป็น พื้นฐานที่มีความสำคัญทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและถาวร เปลี่ยนแปลงจากสภาวะที่ เคยยากลำบากไปสู่สิ่งที่คาดหวังว่า ดีกว่า รวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์ในที่สุด

บาร์คเกอร์, (Barker, 1987 : 154 อ้างถึงใน จิราลักษณ์ จงสถิตมัน, 2539 : 5) ให้ความหมายว่า สวัสดิการสังคม คือ " ระบบที่ประกอบด้วยโครงการต่างๆ ประโยชน์ตอบแทน และบริการ ในระดับชาติ ที่ช่วยให้ประชาชนได้รับการตอบสนองความต้องการทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และสาธารณสุข อันเป็นพื้นฐานที่จะทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ รวมทั้งยัง หมายถึง สถานะของความอยู่ดีมีสุขโดยรวมของคนในชาติ และของชุมชนหรือสังคมอีกด้วย " พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ให้ความหมายไว้ว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหาการพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

ระพีพรรณ คำหอม (2549 : 6 - 23) ได้สรุปความหมายของสวัสดิการสังคมโดยรวบรวมความหมายตามหลักเกณฑ์ ได้แก่

1. เกณฑ์คุณภาพชีวิตที่ดี หรือการกินดีอยู่ดี (Quality of Life or Well-being) ควบคู่กับการใช้นโยบายทางสังคม เพื่อสร้างระบบบริการสังคมอย่างครอบคลุม เพื่อนำไปสู่การ สร้างความมั่นคงของมนุษย์ และความมั่นคงทางสังคมโดยรวม

2. เกณฑ์สวัสดิการสังคมเป็นวัตถุประสงค์ (Aims) ซึ่งความหมายนี้เชื่อว่า สวัสดิการสังคมเป็นเป้าหมายการทำงาน เพื่อใช้งานสวัสดิการสังคมเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่ การพัฒนาสังคมโดยรวม

3. เกณฑ์ความหมายเฉพาะเจาะจงในรูปของโครงการหรือกิจกรรมหรือบริการ

4. เกณฑ์สวัสดิการสังคมเป็นสถาบันทางสังคม

5. เกณฑ์สวัสดิการสังคมเป็นสิทธิและความเท่าเทียมของคนทุกคนในสังคมโดยได้สรุปว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดสรร และจัดการบริการสังคมในลักษณะ ของโครงการหรือบริการต่างๆ ให้กับทุกคนในสังคม ภายใต้หลักสิทธิความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค และเป็นธรรมทางสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม การพัฒนาสังคมโดยรวม รวมทั้งการสร้างระบบความมั่นคงของมนุษย์ และสังคมในระยะยาว

นันทินี ทรัพย์ศิริ และคณะ (2550 : 19) ให้ความหมายคำว่า สวัสดิการสังคม ว่า หมายถึง สถานะความเป็นอยู่ของคนในสังคม ซึ่งได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมเพื่อ ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของความจำเป็นที่จะอยู่ในสังคมอย่างเท่าเทียม เพื่อให้มีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์ (2550 : 6) ได้กล่าวถึง โครงการเผยแพร่ความรู้การ พัฒนาระบบสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนซึ่งให้ความหมายของ “สวัสดิการ สังคม” ว่าสวัสดิการสังคมคือการกินดี อยู่ดี มีสุข และมีสิทธิ ดังนั้น จุดหมายปลายทางของการ จัดสวัสดิการ คือ การทำให้ทุกคนในสังคมได้รับสิทธิพื้นฐานทางสังคมตามมาตรฐานสากล

ปัทมวดี โภชนกุล ชูชุกิ (2552 : 10) ให้ความหมายคำว่า สวัสดิการสังคม (social welfare) ในทางเศรษฐศาสตร์ว่า “สวัสดิการ” หมายถึง ความเป็นอยู่ที่ดี (well-being) พิจารณาจากอรรถประโยชน์ (utility) หรือความพอใจของประชาชน “สวัสดิการ” ในทาง เศรษฐศาสตร์ จึงถูกนิยามในลักษณะที่เป็น “เป้าหมาย” ของสังคม คือ การอยู่ดีกินดีของสมาชิก ในสังคมส่วน “วิธีการ” ให้ได้มาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดี เช่น กิจกรรมของตลาด กิจกรรมการ สงเคราะห์ การจ่ายเงินสงเคราะห์ การสนับสนุนและโครงการต่าง ๆ โดยรัฐ ไม่ใช่ “สวัสดิการ โดยตัวมันเอง แต่เป็น “บริการ” ซึ่งเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่ “สวัสดิการ” คือ ความเป็นอยู่ที่ดี ของประชาชน...

กล่าวโดยสรุปแล้วสวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดสรรและจัดการ บริการสังคม เพื่อให้ทุกคนในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีตามมาตรฐานที่กำหนดอย่างเท่าเทียมกัน

2.2.2 รูปแบบของสวัสดิการสังคม

ทิตมัสส์, (อ้างถึงใน วันพนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2553 : 3 - 5) ได้แบ่ง รูปแบบของสวัสดิการสังคมออกเป็น 3 รูปแบบกว้างๆ ได้แก่

1. รูปแบบ “ส่วนที่เหลือ” หรือ “เก็บตก” (residual model of welfare) เป็น การจัดสวัสดิการสังคมที่ตั้งอยู่บนฐานความเชื่อที่ว่า บุคคลในสังคมจะได้รับการตอบสนองความต้องการ จากแหล่งสำคัญ 2 แหล่ง คือ ตลาดและครอบครัว ประชาชนที่ประสบปัญหาหรือ มีความต้องการทางสังคม จะหันเข้าหาแหล่งทรัพยากรของตนเองด้วยการใช้เงินรายได้ หรือ เงินออมซื้อหาบริการต่างๆ ทางสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการและปัญหาของตน หากไม่สามารถซื้อหาบริการได้ก็จะหันเข้าหาครอบครัว ในรูปแบบนี้ สถาบันสวัสดิการสังคมของรัฐจะ ยื่นมือให้ความช่วยเหลือประชาชนเฉพาะส่วนที่เหลือ (Residual) จากผู้มีอำนาจซื้อหาบริการใน ระบบของเศรษฐกิจเสรีที่นิยมให้กลไกตลาดทำหน้าที่โดยรัฐเข้าแทรกแซงน้อยที่สุด เป็นการช่วยเหลืออย่างจำกัด โดยมีการประเมินปัญหาและความต้องการของผู้เดือดร้อน (Means- Tests) ซึ่งเป็นการจัดสวัสดิการสังคมแบบเจาะจงเฉพาะกลุ่มประชาชนผู้ขาดแคลน (ระพีพรรณ คำหอม, 2549 : 195)

2. รูปแบบ “สัมฤทธิ์ผลทางอุตสาหกรรม” (industrial achievement performance หรือ Handmaiden model) เป็นการมองสวัสดิการสังคมเสมือนเป็นกลไกสำคัญกลไกหนึ่งใน ระบบเศรษฐกิจสวัสดิการสังคมรูปแบบนี้ถูกใช้ป็นเครื่องตอบแทนแก่ผู้เป็นกำลังในการผลักดัน ระบบเศรษฐกิจ โดยใช้มาตรการทางด้านภาษีอากรและการเงินการคลัง ตลอดจนผลตอบแทน ในอาชีพป็นสิ่งตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เป็นกำลังการผลิต ผู้ใดมีความสามารถใน การทำงานสูงสามารถสร้างผลิตภาพและผลิตผลที่น่าพึงพอใจแก่ระบบเศรษฐกิจ ก็จะได้รับสวัสดิการที่ดีกว่า

3. รูปแบบ “สถาบัน” (institution redistributive model) เป็นรูปแบบที่ถือว่า สวัสดิการสังคมเป็นสถาบันสังคมสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญที่ก่อให้เกิดบูรณาภาพ (integration) ในสังคม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สังคมจะขาดเสียมิได้ แม้สังคมนั้นจะเป็นสังคมที่มีเสถียรภาพแล้วก็ตาม สวัสดิการแบบนี้ก็ต้องทำหน้าที่ให้ระบบสังคมดำเนินไปได้อย่างราบรื่น โดยขณะที่ระบบเศรษฐกิจตลาดเสรีสร้างความไม่เป็นธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ รูปแบบสวัสดิการสังคมแบบนี้ จะเหมาะสมที่จะดำเนินการควบคู่กันไปเพื่อเป็นการคานกับกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมดังกล่าว

กล่าวโดยสรุปรูปแบบทั้ง 3 นี้สะท้อนบทบาทและความหมายของสวัสดิการสังคมที่มีต่อสังคมในมิติที่แตกต่างกัน รูปแบบใดเหมาะสมกับบริบทของสังคมนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม

2.2.3 องค์ประกอบของการจัดสวัสดิการสังคม

ระพีพรรณ คำหอม (2554 : 15 - 20) ได้แบ่งองค์ประกอบของการจัดสวัสดิการสังคม ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะกว้างและลักษณะแคบ ดังนี้

1. องค์ประกอบของการจัดสวัสดิการสังคมลักษณะกว้างมีขอบเขตหรือสาขาที่ครอบคลุมมิติการใช้ชีวิตของคนทุกคน แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่

- 1.1 การศึกษา (Education)
- 1.2 สุขภาพอนามัย (Health)
- 1.3 ที่อยู่อาศัย (Housing)
- 1.4 การทำงานและการมีรายได้ (Employment and Income Maintenance)
- 1.5 นันทนาการ (Recreation)
- 1.6 กระบวนการยุติธรรม (Social Justice)
- 1.7 บริการสังคม (Social Services / Human Services)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (อ้างถึงใน ระพีพรรณ คำหอม, 2554 : 15) ได้กล่าวถึง ขอบเขตการจัดสวัสดิการ สังคมและลักษณะหรือรูปแบบ และวิธีการในการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมไว้ในหมวด 1 แนวทางการจัดสวัสดิการสังคม ในมาตรา 3 และมาตรา 5 โดยสรุปได้ว่า ขอบเขต สาขาที่ เกี่ยวข้องกับแนวการจัดสวัสดิการสังคมตามความจำเป็นและเหมาะสมมี 7 ด้าน คือ

1. การศึกษา
2. สุขภาพอนามัย
3. ที่อยู่อาศัย
4. การทำงานและการมีรายได้ (การฝึกอาชีพ การประกอบอาชีพ)
5. นันทนาการ
6. กระบวนการยุติธรรม
7. บริการสังคมทั่วไป

สำหรับรูปแบบการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคม ลักษณะกว้างอาจทำได้หลายลักษณะ ดังนี้

การส่งเสริมการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ องค์การสวัสดิการสังคมของรัฐ องค์การสาธารณประโยชน์ องค์การสวัสดิการชุมชน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมจัดสวัสดิการสังคมให้เป็นไปตามมาตรฐาน

การสงเคราะห์ เป็นรูปแบบหนึ่งที่ทำให้การช่วยเหลือเฉพาะหน้ากับ กลุ่มเป้าหมาย ในงานสวัสดิการสังคมที่ได้รับความเดือดร้อน บริการที่จัดให้ เช่น บริการด้านปัจจัยสี่ บริการจัดหาที่พักอาศัย บริการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการใช้ ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ

การคุ้มครอง เป็นการบริการการคุ้มครองสวัสดิภาพของกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับบริการการดูแลทางสังคมทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เป็นการจัดบริการที่เป็นไปตามนโยบายและกฎหมายด้านสังคมที่กำหนดไว้ เช่น สิทธิทางกฎหมายต่อผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 สิทธิการคุ้มครองเด็กในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2556 เป็นต้น

การป้องกัน เป็นบริการป้องกันปัญหาทางสังคมที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น การเฝ้าระวังทางสังคม การเตือนภัยทางสังคม การให้ความรู้ การให้ความเข้าใจ เพื่อ ป้องกันความเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

การแก้ไข เป็นบริการที่จัดให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับความเดือดร้อนจาก สถานการณ์ปัญหาต่างๆ เช่น การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การสูญเสียสมาชิกในครอบครัว เด็ก / เยาวชน / ผู้สูงอายุที่ขาดการดูแล เป็นต้น

การบำบัด เป็นบริการทางสังคมที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบด้าน สุขภาพ / สุขภาพจิตจากภาวะวิกฤต ภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูเยียวยาทางจิตใจ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถปรับตัว และกลับคืนสู่สภาวะปกติที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้ต่อไป

2. องค์ประกอบของการจัดสวัสดิการสังคมลักษณะแคบ เน้นเชิงระบบจำกัด ขอบเขตการจัดสวัสดิการโดยรวม โดยรัฐจะเลือกทำในขอบเขตสาขาการจัดสวัสดิการสังคมจาก 7 สาขา ในลักษณะของโครงการเฉพาะ เพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชนใน สถานการณ์ที่จำเป็น โดยทั่วไปจะขึ้นกับนโยบายทางสังคมที่รัฐบาลสนใจ เน้นการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคม การลงทุนในโครงการที่เอื้อสิทธิประโยชน์กับประชาชนส่วนใหญ่ การจัดสวัสดิการสังคม ลักษณะแคบมักจะกำหนดตามพระราชบัญญัติความมั่นคงทางสังคม (Social Security Act 1935) ของประเทศสหรัฐอเมริกา (วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2553 : 3)

องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบตามพระราชบัญญัติ ความมั่นคงทางสังคมของประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งเป็น 3 บริการ ได้แก่

1. บริการการประกันสังคม (Social Insurance)
2. บริการการช่วยเหลือประชาชน / บริการประชาสงเคราะห์ (Public Assistance) โดยในปัจจุบันมีการใช้คำว่า การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance)

3. บริการทางสังคม (Social Services) สำหรับบริการทั้ง 3 ชนิด ดังกล่าวในประเทศไทยมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

3.1 บริการการประกันสังคม (Social Insurance)

คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2550 : 9 อ้างถึงใน ระเบียบพรณ คำหอม , 2554 : 17) ได้ให้ความหมายการประกันสังคม หมายถึง มาตรการหนึ่งใน การจัดสวัสดิการสังคม เพื่อคุ้มครองป้องกัน ประชาชนที่มีรายได้ประจำไม่ได้รับความเดือดร้อนเมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมด หรือบางส่วน หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ เพื่อให้มีหลักประกันด้านการดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บริการประกันสังคม (Social Insurance) เป็นบริการที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2553 โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานประกันสังคม (ส.ป.ส.) กฎหมายดังกล่าว บังคับให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม การจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่ นายจ้างลูกจ้าง และรัฐบาลในอัตราไม่เกินร้อยละ 1.5 ของค่าจ้างรายเดือนของลูกจ้างแต่ละคนเท่า ๆ กันโดยครอบคลุมให้ลูกจ้างได้สิทธิประโยชน์ ทดแทนในระยะแรก 15 กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยนอกเวลาการทำงาน กรณีพิการทุพพลภาพ กรณีคลอดบุตร และกรณีตายต่อมาเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2541 กองทุนประกันสังคมได้ขยายสิทธิประโยชน์ทดแทนเพิ่มขึ้นอีก 2 กรณี คือ กรณีสงเคราะห์บุตรและกรณี ชราภาพ ส่งผลให้ผู้ประกันตนต้องจ่ายเพิ่มอีกร้อยละ 2.0 และรัฐบาลสมทบเพิ่มร้อยละ 1.0 เงินสมทบที่ฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างนำส่งร้อยละ 3.5 ต่อเดือน ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลเห็นว่าเศรษฐกิจเริ่มที่จะฟื้นตัวจึงประกาศเพิ่มอัตราเงินสมทบ 2 กรณีหลังเป็นร้อยละ 3.0 รวมเงิน สมทบฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างต้องนำส่งเป็นร้อยละ 4.5 ต่อเดือน จนกระทั่งวันที่ 1 มกราคม 2547 ได้ขยายครอบคลุมกรณีว่างงาน ทำให้มีการจัดเก็บเงินสมทบเพิ่มจากนายจ้างและลูกจ้าง ร้อยละ 0.5 และรัฐบาลสมทบเพิ่มอีกร้อยละ 0.25 รวมเงินสมทบของฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้าง ต้องนำส่งร้อยละ 5.0 ต่อเดือน ในปี พ.ศ. 2553 และมีการขยายความคุ้มครองทางสังคมจาก กองทุนประกันสังคม ให้กับกลุ่มแรงงานนอกระบบ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพอิสระ และกลุ่มที่รับจ้างทำงานตามบ้านด้วย

3.2 บริการการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2550 : 9 อ้างถึงใน ระเบียบพรณ คำหอม, 2554 : 18) ได้ให้ความหมายการช่วยเหลือทางสังคมว่า หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนผู้ทุกข์ยากเดือดร้อน โดยฝ่ายผู้ให้บริการหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและ เอกชนจะต้องมีการค้นหาสำรวจข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่จะได้รับบริการนั้นมีปัญหาความยากจน หรือ เดือดร้อนจริงสมควรแก่การได้รับบริการช่วยเหลือ บริการการช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) เป็นบริการที่มีการเรียกด้วยคำอื่น เช่น บริการประชาสงเคราะห์ การสงเคราะห์ แบบให้เปล่า เป็นต้น หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบมีหลายหน่วยงาน เช่น องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคม

และความมั่นคงของมนุษย์ องค์กร สาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการสังคม องค์กรภาคเอกชน เป็นต้น บริการในลักษณะนี้ เป็นบริการหนึ่งที่รัฐให้การช่วยเหลือแก่ประชาชน หรือครอบครัวที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเอง ได้โดยหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือจะมีการทดสอบความจำเป็น (Means-Test) ก่อนให้การ ช่วยเหลือ ถือเป็นบริการทดแทนชั่วคราว เป็นการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เฉพาะหน้า (Relief) เช่น การให้เงิน (Cashes) การให้สิ่งของหรือเครื่องอุปโภคบริโภค (Kinds) การให้บริการอื่นๆ ที่จำเป็น (Services) ได้แก่ บริการให้คำแนะนำปรึกษา บริการให้ความรู้ บริการฝึกอาชีพ บริการจัดหางาน บริการจัดหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น

3.3 บริการการบริการสังคม (Social Services) คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (2550 : 9 อ้างถึงใน ระเบียบพรณ คำหอม, 2554 : 19) ได้ให้ความหมายของคำนี้ว่า หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบ อย่างหนึ่งของรัฐบาลและเอกชนที่มีต่อประชาชนในการจัดสวัสดิการ ในการจัดสรรบริการเพื่อ เสริมสร้างชีวิตความเป็นอยู่และสวัสดิภาพของประชาชนด้วย จุดมุ่งหมายของการป้องกันการ ป่าบัตความเดือดร้อน การสร้างเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ ทั้งนี้ บริการสังคมจะแตกต่างจาก บริการสาธารณะ และสาธารณูปโภค ด้วยปัจจัยของการเป็นบริการที่มุ่งเน้นสวัสดิภาพของบุคคลมากกว่าการจัดสรรบริการทางกายภาพเพื่อชุมชน และโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจบริการการบริการสังคม (Social Services) ปัจจุบันนิยมใช้คำว่า บริการมนุษย์ (Human Service) ที่มีความหมายกว้างเกี่ยวข้องกับการจ้างงานในลักษณะต่าง ๆ ที่คำนึงความ ปลอดภัย ความมั่นคงของมนุษย์ การคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของแรงงานในระบบและนอกระบบ บริการสังคมจึง เป็นบริการที่รัฐหรือเอกชนที่มีความพร้อมทำหน้าที่จัดให้มีบริการสังคม ถือเป็นบริการทางเลือกที่รัฐเปิดโอกาส ให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคชุมชนและภาคประชาชน ได้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบสังคมโดยจัดบริการ ให้กับประชาชนแทนรัฐ เป็นการใช้กลไกการตลาด เข้ามาด้วยการโดยมุ่งส่งเสริมสวัสดิภาพของบุคคลในสังคม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างเป็นสุขตามอัตภาพ ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้บริการได้ตามความ ต้องการของตนเอง เช่น บริการสุขภาพอนามัย ของโรงพยาบาลเอกชน บริการสถานพักฟื้นผู้ป่วย / ผู้สูงอายุ บริการการศึกษาของเอกชน บริการสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน บริการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุใน ชุมชน เป็นต้น ดังนั้น องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะกว้าง 7 ด้าน และ องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมใน ลักษณะแคบ 3 ด้านขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ของนัก สวัสดิการสังคม สำหรับในสังคมไทยนำมาใช้ทั้งลักษณะกว้าง และลักษณะแคบโดยบริการ ประกันสังคม ถือเป็นบริการที่นำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงทางสังคมให้กับลูกจ้าง ผู้ใช้แรงงานที่ พัฒนาขยายความครอบคลุมและสิทธิประโยชน์ทดแทนมากขึ้น ขณะที่บริการสงเคราะห์ ประชาชนยังคงเป็นบริการที่รัฐต้องจัดสรรงบประมาณการช่วยเหลือกับผู้เดือดร้อน เป็นต้น ทั้งนี้ รัฐได้พยายาม ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน องค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนา เอกชนเข้ามามีส่วนร่วม ใน ระบบสวัสดิการสังคมมากขึ้นในปัจจุบัน

การจัดสวัสดิการทั้ง 2 ลักษณะคือ การจัดสวัสดิการอย่างกว้างและการจัดสวัสดิการอย่างแคบนี้ ล้วนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต สร้างหลักประกัน และโอกาสให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี อย่างไรก็ตาม รูปแบบของสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมกับแต่ละสังคม ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศนั้นๆ จำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างสังคมที่มั่นคง ยุติธรรม และประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงสวัสดิการได้อย่างทั่วถึง

2.2.4 หลักการสวัสดิการสังคม

ทิตมัสส์, (Titmuss, 1974 อ้างถึงใน ระพีพรรณ คำหอม, 2554 : 25 - 26) ได้ให้หลักการของงานสวัสดิการสังคม 4 ประการ คือ

1. การจัดสวัสดิการสังคมจะต้องคำนึงถึงปัญหาหรือความต้องการบริการหรือความจำเป็น (Needs)
2. การใช้มาตรการของงานสวัสดิการจากงานอาชีพ (Occupational Measure) โดยใช้หลักการครอบคลุมทั้งสากล (Universal Coverage) ให้เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย กำหนด คุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับบริการสวัสดิการ
3. การใช้มาตรการบริการสังคม (Social Services Measure) ในฐานะพลเมืองของรัฐ ประชาชนมีสิทธิได้รับบริการสังคมจากรัฐเพื่อให้ความมั่นคงทางสังคม
4. ระบบการจัดการสวัสดิการสังคม มี 3 ด้าน ได้แก่ การสงเคราะห์ประชาชน การประกันสังคม และการบริการสังคม

ส่วนฮักแมน, (Hugman, 1998 อ้างถึงใน ระพีพรรณ คำหอม, 2554 : 26) ได้ กล่าวถึงหลักการให้คุณค่าการจัดสวัสดิการสังคมต้องคำนึงถึง ความต้องการ (Needs) ความ เป็นพลเมือง (Citizenship) สิทธิและความรับผิดชอบ ความเสมอภาคและความยุติธรรม (Rights and Responsibility, Equity and Fairness) สวัสดิการจะถูกกำหนดโดยความจำเป็นของสังคม ในส่วนรวม และเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องเข้าถึงจะต้องได้รับ เพราะเป็นเรื่องของสิทธิขั้นพื้นฐานทางสังคม (Social Basic Right) ของทุกคน (อภิญา เวชชัย และศรีพร ยอดกมลศาสตร์, 2547 อ้างถึงใน ปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชุกิ, 2552 : 13)

สำหรับหลักการของสวัสดิการสังคมไทยในปัจจุบันได้คำนึงถึงหลักการที่ สอดคล้องกับความ เป็นสากลสำคัญ (ระพีพรรณ คำหอม, 2554 : 27 - 28) ได้แก่

1. สิทธิมนุษยชน (Human Rights)
2. ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs)
3. ความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice)

4. การมีส่วนร่วมของคนในสังคมทุกระดับ (Participation)

5. ความโปร่งใส (Transparency)

ทั้งนี้ การจัดสวัสดิการสังคมในแง่ของประชาชนมีหลักเกณฑ์ที่ควรคำนึงถึง

(ธีระ ศรีธรรมรักษ์ และวิทย์ ชนะภัย, 2538 : 52 – 53 อ้างถึงใน ระพีพรรณ คำหอม, 2554 :

29 - 30) ในประเด็นต่อไปนี้

1. การจัดให้ตรงตามความต้องการของประชาชน
2. การให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมรับผิดชอบในการจัดสวัสดิการ
3. การจัดให้ประชาชนทุกระดับโดยเท่าเทียมกัน
4. ความสม่ำเสมอ
5. การไม่เป็นภาระแก่ประชาชน

ขณะที่การจัดสวัสดิการสังคมในแง่ของรัฐหรือองค์กรมีหลักเกณฑ์ ระพีพรรณ คำหอม,

2554 : 30 - 31) ในประเด็นต่อไปนี้

1. คำนึงถึงต้นทุนหรืองบประมาณ
2. คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
3. คำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ
4. คำนึงถึงการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

โดยสรุปแล้วสวัสดิการสังคมคือรากฐานสู่สังคมที่ยั่งยืน เปรียบเสมือนกลไกสำคัญ สนับสนุนให้ประชาชนมีชีวิตที่ดี หลักการสำคัญคือมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการ เคารพสิทธิมนุษยชน สร้างความยุติธรรม องค์ประกอบสำคัญคือ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส การคำนึงถึงความต้องการ สวัสดิการสังคมเปรียบเสมือนรากฐาน หล่อเลี้ยงให้สังคมเติบโตอย่างยั่งยืน เมื่อทุกคนมีโอกาส สังคมย่อมเปี่ยมไปด้วยพลังขับเคลื่อนการพัฒนาสู่อนาคตที่สดใส

2.2.5 แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม

ระพีพรรณ คำหอม (2554 : 80 - 96) ได้อธิบายถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สังคมภูมิภาค สังคมประเทศ และสังคมท้องถิ่นซึ่งทำให้นักคิดเกี่ยวกับสวัสดิการ สังคมมีมุมมอง และมิติที่หลากหลายของคนในสังคมที่อยู่ร่วมกัน การส่งเสริมให้มีความเคารพ ในความแตกต่างหลากหลายของวัฒนธรรม สังคม การเมือง จึงเป็นการผลักดันให้นโยบาย สังคมของประเทศ ต้องคำนึงถึงแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม ได้แก่ ความ ต้องการพื้นฐานสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ความเป็นธรรมทางสังคม การพัฒนาคนและความมั่นคงของมนุษย์ การมีส่วนร่วมทางสังคม การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

โดยได้เลือกอธิบายแนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม 4 แนวคิด ประกอบด้วย แนวคิดความต้องการของมนุษย์ แนวคิดสิทธิมนุษยชน แนวคิดความเป็นธรรม ทางสังคม และแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงต่อกัน

แนวคิดความต้องการของมนุษย์

แนวคิดพื้นฐานของการจัดสวัสดิการสังคมที่สำคัญคือ การคำนึงถึงความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1970 อ้างถึงใน ระพีพรรณ คำหอม, 2554 : 26) ซึ่งแบ่งความต้องการพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ ออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological needs) หมายถึง ความต้องการด้านปัจจัย 4 ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) หมายถึง ความต้องการที่จะ มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน คือ ขอให้ได้งานที่มั่นคง ไม่เสี่ยงอันตราย
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love needs) หมายถึง การได้รู้จักคนอื่น การได้มีส่วนร่วมในสังคม การมีคนรัก
4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Self-Esteem needs) หมายถึง ความต้องการมีความภูมิใจในตนเอง การได้รับการยอมรับนับถือ
5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization) หมายถึง ความต้องการในการพัฒนาตนเองเติบโตไปสู่ระดับสูงสุดที่ตนเองสามารถทำได้

แนวคิดนี้จึงเน้นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะการคุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุนให้คนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ไม่ถูก กีดกันและเลือกปฏิบัติ จากสังคม ดังจะเห็นได้จากนโยบายสวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในแต่ละ ประเทศที่สะท้อนผ่านทางโครงการ / บริการ / รูปแบบการจัดสวัสดิการกับกลุ่มเป้าหมายทาง สังคม การกำหนดขอบเขตการให้ความช่วยเหลือ โดยใช้เครื่องมือการทดสอบความจำเป็นของ ผู้ใช้บริการ (Means test) การกำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ แนวทางการให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มเป้าหมาย การกำหนดขอบเขตของบริการทางสังคมกับการจัดสวัสดิการ ขั้นพื้นฐานเช่น บริการของสถานสงเคราะห์ / บ้านพักเด็กและครอบครัว / ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ ผู้สูงอายุ / สถานคุ้มครองสวัสดิภาพต่างๆ ได้กำหนดบริการพื้นฐาน ได้แก่ การจัดหาที่พักอาศัย การจัดหาที่พักที่เป็นสัดส่วนให้กับผู้ให้บริการ บริการอาหาร 3 มื้อในแต่ละวัน บริการจัดหาเสื้อผ้า / เครื่องนุ่งห่มที่เป็นสัดส่วนให้กับผู้ให้บริการตามความจำเป็นเป็นรายบุคคล บริการด้านสุขภาพ การดูแลเมื่อเจ็บป่วย การตรวจสุขภาพประจำปี การรักษาเมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น

แนวคิดสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิของบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองโดยหลักบังคับ ของกฎหมาย ภายใต้หลักการให้เกียรติ สิทธิที่เท่าเทียมกัน ความเสมอภาคที่เป็นการส่งเสริมให้ มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุข (ระพีพรรณ คำหอม, 2554 : 84) ลักษณะที่สำคัญของสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย

1. สิทธิพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน (Primary Right) มนุษย์ที่เกิดมาในโลกต่างมีความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ สีผิว เพศภาษา ศาสนา เผ่าพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ รวมทั้ง ความคิดเห็นทางการเมือง
2. สิทธิส่วนบุคคล (Personal Right) เป็นสิทธิส่วนตัวของบุคคลที่ผู้อื่นจะล่วง ละเมิดมิได้ เช่น สิทธิในการดำรงชีวิต สิทธิในที่อยู่อาศัย สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิการ พักผ่อน ฯลฯ
3. สิทธิพลเมือง (Civil Right) เป็นสิทธิของประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมือง แห่งรัฐ เป็นสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมายแห่งรัฐ เช่น สิทธิการเลือกตั้ง สิทธิการประกอบพิธีกรรม ทางศาสนา ฯลฯ สิทธิสวัสดิการถือเป็นสิทธิพลเมืองโดยเป็นสิทธิทางสังคม (social right) ที่ พลเมืองควรได้รับจากรัฐแนวคิดสิทธิมนุษยชน เป็นฐานคติที่นำไปสู่การกำหนดนโยบาย กฎหมายและมาตรการทางสังคมต่อกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ของสังคมไทย

แนวคิดความเป็นธรรมทางสังคม

ความเป็นธรรมทางสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิทธิพลเมือง (Civil Right) สะท้อนถึงความยุติธรรมสำหรับคนในสังคม กล่าวคือ คนทุกคนในสังคมควรได้รับสิทธิ พื้นฐาน (Basic Rights) การคุ้มครอง (Protection) โอกาส (Opportunities) และสิทธิประโยชน์ ทางสังคม (Social Benefits) ถือเป็นข้อผูกพันทางสังคม การจัดสรรทรัพยากรและการจัดบริการสวัสดิการสังคม (ระพีพรรณ คำหอม, 2557 : 91) ซึ่งนักสวัสดิการสังคมให้ความสำคัญใน 3 ประเด็น ได้แก่

1. อคติ (Prejudice)
2. การเลือกปฏิบัติ (Discrimination) และ
3. การกดขี่ (Oppression)

อคติ (Prejudice) เป็นความเชื่อหรือทัศนคติเชิงลบที่ไม่ชอบต่อบุคคล กลุ่มที่เป็นมายาคติ และทำให้เกิดแนวคิดที่ไม่ถูกต้องต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น สงครามการฆ่าล้าง เผ่าพันธุ์ชาวยิว การใช้วิธีลงโทษแบบระยำ (Rajam) ของคนอาหรับที่ให้ฝูงชนรุมขว้างปาหินใส่ นักโทษจนตาย ส่วนใหญ่จะใช้สำหรับความผิดในเรื่องชู้สาว

การเลือกปฏิบัติ (Discrimination) เป็นการกระทำที่ปฏิบัติต่อประชาชนอย่างแตกต่างกัน เป็นผลมาจากความเชื่อที่มีอคติต่อเรื่องนั้นๆ ซึ่งเกิดขึ้น หากการเลือกปฏิบัติมีการขยายวงกว้างและพัฒนาไปสู่ระบบการเลือกปฏิบัติก็จะนำไปสู่

การกดขี่ (Oppression) การบีบบังคับ การใช้อำนาจโดยไม่มีเหตุผลตัวอย่าง ของความไม่เป็นธรรมในสังคม ได้แก่ ลัทธิเหยียดผิว (Racism) ลัทธิชาติพันธุ์วรรณะ (Ethnocentrism) การแบ่งแยกเพศ (Sexism) ชนชั้น (Classism) ความเกลียดชังต่างชาติ (Xenophobia) ความเป็นผู้สูงวัย (Ageism) เป็นต้น

แนวคิดความมั่นคงของมนุษย์

เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์การพัฒนาประเทศ จากจุดที่เน้นความมั่นคงทางการเมืองเป็นหลักมาสู่จุดเน้นความมั่นคงของมนุษย์ โดยมุ่งให้เกิด การพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Center) สำนักงานโครงการพัฒนาแห่ง สหประชาชาติ (UNDP, 2553 : 3 อ้างถึงใน 1994 : 22 อ้างใน ระพีพรณ คำหอม, 2554 : 94) ได้นิยามความหมายความมั่นคงของมนุษย์ ใน 2 มิติ ได้แก่

มิติแรก คือ ความปลอดภัยจากภาวะคุกคามที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องยาวนาน เช่น ความหวาดหวั่น ไร้อภัยใช้เจ็บ และการกดขี่ปราบปราม

มิติที่สอง คือ การได้รับการปกป้อง คุ้มครองจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นต่อการ ดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ในการทำงาน หรือในสังคม

จาก 2 ความหมายดังกล่าวนี้ ความมั่นคงของมนุษย์จึงมีเป้าหมายเบื้องต้น ที่มุ่งให้เกิดความเป็นอิสระ และปลอดภัยในหลากหลายประการ ได้แก่ ความเป็นอิสระจากความ ต้องการและขาดแคลน ความปลอดภัยจากความกลัว รวมถึงความปลอดภัยจากการถูกกระทำที่ ไม่เหมาะสมอื่น ๆ และเพื่อให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์ดังกล่าว จึงได้มีการกำหนดยุทธวิธี หลัก 2 ประการในการดำเนินงาน ได้แก่ การปกป้อง (Protection) และการเสริมสร้างพลัง (Empowerment) โดยการปกป้องเป็นยุทธวิธีที่มุ่งป้องกันประชาชนให้ปลอดภัยจากอันตราย ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างค่านิยมทางสังคม การพัฒนากระบวนการให้เป็นระบบ เพื่อป้องกันความไม่มั่นคง ไม่ปลอดภัยต่าง ๆ ส่วนการเสริมสร้างพลังเป็นกลวิธีที่จะช่วยสร้าง ประชาชนให้พัฒนาศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ ซึ่งยุทธวิธีทั้ง 2 ประการนี้ เป็นสิ่งที่มุ่งเสริมแรงแก่ประชาชนในทุกสถานการณ์และทุกกรณี

ความมั่นคงของมนุษย์ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความมั่นคงทาง เศรษฐกิจ ความมั่นคงทางด้านอาหาร ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ ความมั่นคงทางด้าน สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงส่วนบุคคล ความมั่นคงของชุมชน และความมั่นคงทางการเมือง โดยใน ปี พ.ศ.2552 สำนักงานโครงการพัฒนาแห่ง สหประชาชาติ (United Nations Development Programme - UNDP) ได้คัดเลือกประเด็นที่เป็นจุดเน้น

ความมั่นคงของมนุษย์ในปัจจุบัน และอนาคต (2553 : 4 อ้างถึงใน ระพีพรรณ คำหอม, 2554 : 96) จาก 7 องค์ประกอบเหลือเป็น 6 องค์ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่ถูกตัดออก คือ ความมั่นคงของชุมชน

2.3 แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย

การพัฒนาสังคมไทยที่ผ่านมาจากอดีตถึงปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่า รัฐบาลส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก ภายใต้ความเชื่อที่ว่า หากเศรษฐกิจดีก็จะ ทำให้คนมีงานทำ มีรายได้ดี ส่งผลให้คนในสังคมไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2502 - 2509) – ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) รัฐบาลเพิ่งจะตระหนักเห็นความสำคัญของงานสวัสดิการสังคมอย่างจริงจังในแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) ซึ่งเป็นช่วงที่สังคมไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสังคมที่รุนแรง เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาเด็กเร่ร่อน และ ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง เป็นต้น รัฐจึงเห็นว่าควรที่จะมีการพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับการพัฒนา เศรษฐกิจ และเพื่อให้การพัฒนาสังคมเป็นรูปธรรมมากขึ้น รัฐจึงได้กำหนดให้มีแผนพัฒนาการ สังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530 - 2534) และได้มีการปรับให้ครอบคลุมกับ ประชาชนในสังคมไทยมากขึ้น รัฐบาลจึงได้ปรับงานสวัสดิการสังคมเข้าไว้ในแผนที่ 2 โดยใช้ชื่อ ว่าแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535 - 2539) ซึ่ง ในแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2540 - 2544) ได้ พยายามเน้นกลยุทธ์การทำงานเชิงรุก เพื่อให้เกิดความครอบคลุม ทั้งถึงกลุ่มเป้าหมายในสังคม แต่เมื่อเข้าสู่แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545 - 2549) ซึ่งสังคมไทยได้ผ่านพ้นภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ แต่รัฐบาลปัจจุบันได้ประกาศสงครามกับ ปัญหาสังคม 3 ปัญหาหลัก คือ ปัญหาความยากจน ปัญหายาเสพติด และปัญหาคอร์รัปชัน ซึ่งปัญหาสังคมไทยได้สะท้อนให้เห็นว่า ฐานความคิดของการพัฒนาเศรษฐกิจนำสังคมไม่เป็น จริงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ เนื่องจากปัญหาสังคมไทยมีระดับความรุนแรงซับซ้อน หลากหลาย มากขึ้น ยากต่อการจัดการปัญหาแบบเดิมๆ เนื่องจากมีปัญหาไม่ทั่วถึง ครอบคลุม ไม่เป็นธรรม กับกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง รัฐบาลในยุควิกฤตเศรษฐกิจ จึงได้พยายามเปลี่ยนรูปแบบของการ จัดสวัสดิการสังคมใหม่ โดยใช้โครงการเพื่อสังคม กำหนดพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน รวมทั้ง ปรับเปลี่ยนรูปแบบเชิงการสงเคราะห์มาเป็นสวัสดิการกลุ่ม (Group Welfare) สวัสดิการชุมชน (Community Welfare) และสวัสดิการท้องถิ่น (Local Welfare) ซึ่งรูปแบบสวัสดิการที่กล่าวมา อาจถูกเรียกรวมๆ ว่าเป็นสวัสดิการแบบรวม (Collective Welfare) รูปแบบสวัสดิการในลักษณะ นี้พยายามที่จะใช้วิธีคิด วิธีการบริหารจัดการใหม่ให้ ความสำคัญกับบริการการคุ้มครองทาง สังคมให้กับคนในสังคมภายใต้หลักการ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน และความเป็นธรรมทางสังคม เน้นการจัดการในระดับมหภาคมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงระบบสวัสดิการสังคมที่ปรากฏในสังคมไทย จะพบว่า บริการพื้นฐานที่สำคัญ 2

ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาและด้านสุขภาพเป็นบริการที่ได้มีการปฏิรูประบบไปแล้ว โดยเฉพาะ บริการสวัสดิการสุขภาพ ภายใต้นโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค อย่างเท่าเทียมกัน ปัจจุบัน สักคมไทยได้จัดบริการสวัสดิการสุขภาพ ครอบคลุมคนไทยทุกคนภายใต้สวัสดิการสุขภาพ 4 ส่วน ได้แก่ (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์, 2549 : 1 - 3)

1. สวัสดิการประชาชนด้านบริการพยาบาล (สปร.) ของรัฐ ดูแลประชาชนที่ไม่มี สิทธิบัตรสุขภาพอื่นๆ จำนวน 23 ล้านคน ปัจจุบันรัฐได้ใช้เป็น "บัตรทอง" 30 บาทรักษาทุกโรค 2. การประกันสุขภาพภาคสมัครใจ สามารถดูแลประชาชนไทยจำนวน 14 ล้านคน แยกเป็นบัตรประกันสุขภาพ 8 ล้านคน และการประกันภาคเอกชนจำนวน 6 ล้านคน

3. สวัสดิการข้าราชการและลูกจ้างรัฐ ซึ่งครอบคลุมการดูแลสุขภาพจำนวน 7 ล้านคน

4. สวัสดิการประกันสังคม ครอบคลุมลูกจ้างจำนวน 10.6 ล้านคน แยกเป็น ผู้ประกันตนเก่า จำนวน 7 ล้านคน รวมทั้งหลัง 30 เมษายน 2545 จะพยายามครอบคลุมลูกจ้าง ตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป จำนวน 3.6 ล้านคน ขณะที่บริการสวัสดิการสังคม ซึ่งถือเป็นบริการสำคัญ ที่ประชาชนทุกคนควรจะได้รับกลับถูกละเลย เพราะคนส่วนใหญ่ยังมีความรู้ และทัศนคติต่องาน สวัสดิการสังคม และงานสังคมสงเคราะห์ยังไม่ถูกต้อง เช่น การเข้าใจว่าบริการสวัสดิการสังคม เป็นเรื่องที่รัฐต้องจัดให้ประชาชนทุกคน และประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับบริการแบบ "ผู้รอรับ ผลประโยชน์จากรัฐ" หรือ "ผู้รับการสงเคราะห์" บริการสวัสดิการสังคมจึงเป็นโครงการ หรือ แผนงานที่รัฐจำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะในประเทศที่เจริญแล้วมักจะใช้ บริการสวัสดิการสังคมเป็นตัวชี้วัดกับประสิทธิภาพ และคุณภาพของรัฐบาลในชุดๆ นั้นว่า สามารถจัดโครงการที่ตอบสนองกับปัญหาพื้นฐานของคนในสังคมได้มากน้อยเพียงใด รัฐบาลจึง จำเป็นต้องใช้มาตรการด้านการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสม มาตรการกฎหมาย โดยเฉพาะมาตรการ การจัดสรรทรัพยากรให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม เช่นกัน

การจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย

หากพิจารณาสวัสดิการสังคมของประเทศไทยในบริบทของประชาคมสังคมและ วัฒนธรรมอาเซียนอาจ จำแนกรูปแบบของสวัสดิการสังคมได้เป็นหลายลักษณะ ดังนี้ (ปฐมาภรณ์ บุชปอ์ารง. 2556 : 81 - 85)

1. การจัดสวัสดิการสังคมโดยภาครัฐ

สวัสดิการสังคมในระบบหรือในภาคที่เป็นทางการ 3 เสาหลักของการให้ความ ค้ำครองทางสังคมใน มุมมองของธนาคารโลกและองค์การแรงงานระหว่างประเทศ

1.1 การให้ความช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) การให้ความช่วยเหลือ ทางสังคมเป็น โครงการช่วยความปลอดภัยทางสังคมซึ่งประกอบไปด้วย โครงการพื้นฐานแบบสากล (Universal Coverage)

ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ซึ่งมาจากการเก็บภาษี โครงการนี้มีข้อกำหนดพื้นฐานในการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งมุ่งเน้นที่กลุ่มผู้ประสบปัญหาและมี ความจำเป็นในการรับบริการของรัฐ โครงการช่วยเหลือทางสังคมได้รับการจัดสรรโดยหน่วยงาน ของรัฐ

1.2 การประกันสังคม (Social Insurance) การประกันสังคมเป็นเสาหลักแห่ง การออมเงินโดยผู้ประกัน จ่ายเงินบางส่วนซึ่งเป็นรายได้ต่อเดือน สมทบเพื่อการได้รับความคุ้มครองด้านรายได้ในอนาคต สิทธิประโยชน์ที่ได้รับรวมถึงกรณีเจ็บป่วย กรณีคลอดบุตร และ กรณีสูงอายุ

1.3 การประกันในภาคเอกชนและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร (Individual Voluntary, Nonprofit Organizations and Private Insurance) เป็นการรับความคุ้มครองเพิ่มเติมจากหน่วยงานในภาคเอกชน ในระบบการให้ความคุ้มครองทางสังคมทั้ง 3 ระบบ เป็นระบบที่ ประเทศในภูมิภาคอาเซียน (ยกเว้นประเทศ กัมพูชา) ได้พัฒนาระบบประกันสังคมในช่วง หลายปีที่ผ่านมา ส่วนการให้ความช่วยเหลือทางสังคม ประเทศส่วนใหญ่ได้จัดบริการดังกล่าว แต่ยังไม่ครบทุกด้าน เช่น กรณีผู้สูงอายุซึ่งทวีจำนวนมากขึ้นมีความต้องการได้รับการดูแลด้าน สุขภาพและรายได้ด้วย

2. สถิติการสังคมในระบบสังคมและวัฒนธรรม

ในระบบสังคมและวัฒนธรรม มีการพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมและการ ให้ความคุ้มครองด้านสวัสดิการสังคม มาแต่ดั้งเดิมในระบบสังคมและวัฒนธรรม เช่น การให้การ ดูแลสมาชิกในครอบครัว อาสาสมัคร ในชุมชนและหมู่บ้าน ระบบความเชื่อในระดับท้องถิ่นที่ ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น และความเอื้อเฟื้อในชุมชน เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีเวียน พระในพม่า การทำบุญโดยการสังตต์แว่นตาให้พระพุทธรูปให้ความหมาย ในเชิงสัญลักษณ์ ถึงสุขภาพ ด้านสายตา การมีวิสัยทัศน์และอนาคตอันรุ่งเรืองของผู้บริจาค นอกจากนี้ ยังมี ความเชื่อว่าผู้มีปัญหาทางด้านสายตาควรไปไหว้พระพุทธรูปที่สวมแว่นตา

3. การจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทยภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

การจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทยภายใต้กรอบประชาคมสังคม และ วัฒนธรรม ได้มีการระบุ รายละเอียดหลักเกี่ยวกับลักษณะของสวัสดิการสังคม ดังนี้ การจัดสวัสดิการสังคม เสาหลักที่ 3 ประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน เพื่อเป็นสังคมที่มี ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นสังคมเอื้ออาทรและแบ่งปัน มีความ เป็นอยู่ที่ดี สร้างความสุขแก่ มวลมนุษยชาติ โดยเริ่มจากการพัฒนาการเป็นเพื่อนบ้านสู่การเป็นครอบครัว เดียวกัน เกิดการ แบ่งปันองค์ความรู้และเตรียมความพร้อมอย่างมีเหตุผล เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันภายในตัวที่ดีภายใต้ ความรู้คู่คุณธรรม จึงนำไปสู่คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ที่มีความก้าวหน้าอย่างมั่นคง และยั่งยืนโดยมุ่งหวังที่จะสร้างสังคมแห่งความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความร่วมมือของ อาเซียนด้านสังคมและวัฒนธรรม หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ความร่วมมือเฉพาะด้าน” คือ ความ ร่วมมือด้านอื่นๆ ที่มีใช้ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ไขปัญหา สังคมที่ส่งผลกระทบต่อในระดับภูมิภาค พัฒนาและเสริมสร้างสภาพชีวิต

ความเป็นอยู่ของประชากร ในภูมิภาคให้ดีขึ้น รวมถึงลดผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจของ อาเซียน ส่งเสริมและรักษาเอกลักษณ์ ประเพณี และวัฒนธรรม ที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ ตลอดจนส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในแต่ละประเทศสมาชิกในกรณีของอาเซียน ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ค.ศ. 2546 ที่บาหลี ผู้นำประเทศอาเซียนเห็นชอบให้จัดตั้ง ประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่
 - 3.1 การสร้างประชาคมแห่ง สังคมที่เอื้ออาทร
 - 3.2 แก้ไขผลกระทบต่อ สังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ
 - 3.3 ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอยู่ถูกต้อง
 - 3.4 ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งรับรู้ข่าวสารเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงเอกลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity)

2.4 รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย

รูปแบบของการจัดสวัสดิการสังคมที่เป็นอยู่ของประเทศไทย ผลการศึกษารูปแบบของการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่ (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2549 : 157 - 175)

1. รูปแบบสวัสดิการสังคมเชิงสถาบัน (Institution Model) ในความรับผิดชอบของ รัฐยังเป็นรูปแบบหลัก / กระแสหลักของการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศรูปแบบนี้ ถือเป็น กลไกหลัก หรือกระแสหลักของการจัดสวัสดิการสังคม ในปัจจุบันภายใต้แนวคิดเสรีนิยมใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับกลไกตลาด ในฐานะเป็นกลไกหลักของสังคมที่รัฐไม่ควรแทรกแซง หรือ แทรกแซงให้น้อยที่สุด รัฐจะเข้าไปแทรกแซงหรือทำหน้าที่ดูแลเฉพาะกลุ่มผู้ประสบปัญหา หรือด้อยโอกาสทางสังคมที่ไม่อาจทำหน้าที่ได้ตามปกติ (Dysfunction) บริการของรัฐ จึงเน้น การช่วยเหลือเฉพาะหน้า (Public Assistance) บรรเทาทุกข์ชั่วคราว หรือนักวิชาการบางท่าน เรียกว่า เป็นการดูแลในลักษณะของการเก็บตก (Residual) บริการที่รัฐจัดจึงไม่มุ่งเน้นแก้ไข ปัญหาเชิงระบบ หรือเชิงโครงสร้างแต่มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของปัจเจกบุคคล ไม่มุ่งให้ประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมายสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว หรือมีความยั่งยืนได้ ลักษณะ บริการที่รัฐจัดเป็นหลัก เช่น การให้เงินสงเคราะห์ประเภทต่างๆ การแจกสิ่งของเครื่องอุปโภค บริโภค และการจัดบริการสังคมต่างๆ ในสถาบันต่างๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า บริการสวัสดิการสังคมที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะบริการที่เป็นความ

จำเป็นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ เช่น บริการด้านสุขภาพ การศึกษา การมีงานทำ มีที่อาศัย ฯลฯ บริการสาธารณสุขภาค และการคมนาคม บริการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ฯลฯ บริการด้านการประกันสังคม ที่จัดให้แก่กลุ่มแรงงานในสถาบัน หรือบริการเชิงสงเคราะห์ที่จัด ให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ ล้วนเป็นบริการที่จัดให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยรัฐเป็นศูนย์กลางใน รูปแบบสถาบันของรัฐที่บุคลากรของรัฐเป็นเจ้าของภาพหลัก เนื่องจากภาครัฐมีความพร้อมด้าน ทรัพยากรสูงทั้งบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร พื้นที่ดำเนินงานและ ต้นทุนความรู้เดิมในการ บริหารจัดการอย่างไรก็ดี แม้การจัดการโดยภาครัฐจะมีหลายด้าน แต่ก็มักจะใช้แนวทางการดำเนินงาน และการวางแผนที่มาจากส่วนกลางเป็นหลักการกำหนดระเบียบและคำสั่งที่ขาดการระดม การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่างๆ ได้ก่อผลต่อสถานการณ์การจัดสวัสดิการสังคม ปัจจุบัน เช่น มีการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ การจัดสวัสดิการสังคมไม่ทั่วถึง ให้ความสำคัญ กับบางส่วนละเลยบางส่วน และแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมไม่สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลายของประชาชน ข้อควรพิจารณาของการให้บริการในรูปแบบสถาบันที่สำคัญ คือ บริการที่รัฐจัดให้ส่วนใหญ่ยังคงเป็นการจัดบริการในรูปแบบการให้การสงเคราะห์รายบุคคล โดย ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติ (Means Test) บุคคลว่ามีคุณสมบัติ ควรได้รับการช่วยเหลือ หรือไม่เพียงไร การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการดังกล่าว เป็นการเน้นบริการเชิงสงเคราะห์ ซึ่งไม่ทันการ ไม่ทันต่อปัญหา และความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต ประกอบกับความจำกัดด้านทรัพยากรทำให้ความช่วยเหลือย่อมไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ ไม่สามารถจะช่วยให้เขาพึ่งตนเองในระยะยาวได้ ตรงข้ามอาจส่งผลให้เกิดความคิดฟุ้งเฟ้อรัฐมาก เกินไป จนอ่อนแอต่อการสู้กับปัญหาด้วยตนเอง บริการรูปแบบนี้ จึงมีข้อจำกัดและมีผลกระทบ ตามมาที่อาจคาดไม่ถึงในระยะยาว

2. รูปแบบสวัสดิการสังคมที่จัดโดยภาคเอกชน และองค์การสาธารณกุศล รูปแบบ สวัสดิการสังคมที่จัดโดยองค์การพัฒนาภาคเอกชน ซึ่งรวมถึงองค์การสาธารณกุศลต่างๆ กล่าวได้ว่ามีรูปแบบการให้บริการหลายระดับ ได้แก่

2.1 บริการระดับที่เน้นการช่วยเหลือแบบสงเคราะห์ ในรูปของเงินทุนการศึกษา การสงเคราะห์วัสดุ การสงเคราะห์ทุนอาหารกลางวันเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน เป็นต้น ส่วนใหญ่ เป็นองค์การที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเป็นรูปธรรมที่เห็นได้ชัดเจน เช่น กลุ่มเด็กเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

2.2 บริการระดับที่มีเป้าหมายในการรวมกลุ่ม จัดตั้งกลุ่ม สร้างเสริมความ เข้มแข็งแก่องค์กรชาวบ้าน องค์กรชุมชนกลุ่มต่างๆ การดำเนินงานเชิงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน ระดับลึกลงกว่า จะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบรวมกลุ่ม มีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยน ปัญหาทางออกซึ่งกันและกัน มีการส่งเสริมให้จัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในกลุ่มปัญหาต่างๆ รูปแบบสวัสดิการสังคม เช่นนี้ จะช่วยให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าถึงปัญหาของกลุ่มเป้าหมายได้ ลึกซึ้งกว่า เพราะวิธีการทำงานจะมีลักษณะเกาะติดปัญหาอย่างเอาจริงเอาจัง เป็นการทำงานที่มีเป้าหมาย ทั้งยกระดับความตระหนักของชุมชน ร่วมไปกับการรณรงค์และการเคลื่อนไหว ทางสังคม การ

ให้บริการในรูปแบบดังกล่าว จะเน้นการให้ข้อมูลทางเลือกเพื่อสร้างความเข้าใจ แก่สังคม แต่ด้วยความจำกัดด้านทรัพยากร และกำลังคนจึงทำให้ไม่สามารถขยายผลของงานได้ อย่างกว้างขวางนัก ประกอบกับในระยะหลังกระบวนการทำงานเน้นหนักไปในทิศทางที่ส่งเสริม ผลักดันให้ชุมชนที่เป็นเจ้าของปัญหาเข้ามาร่วมรับรู้ คิด ตัดสินใจและดำเนินการแก้ปัญหาด้วย ตัวพวกเขาเอง โดยองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นที่เลี้ยงให้ จึงทำให้บทบาทการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชน เปลี่ยนไปเน้นหนักไปที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างมหภาค แต่กลับมามีงานเคลื่อนไหวในพื้นที่เล็กๆ เฉพาะพื้นที่ในภูมิภาค เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือในกลุ่มประชาคมประชาสังคมต่างๆ ให้ร่วมศึกษาและทดลองดำเนินการแก้ปัญหาไปพร้อมกัน เช่น โครงการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคต่างๆ หรือการจัดทำโครงการจัดการเรียนรู้ทางสังคมผ่านการฝึกอบรมการพัฒนาการเรียนรู้ผ่านวิธีการแบบใหม่ ๆ เช่น การจัดโครงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนการจัดทำกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย เช่น ละครบำบัด ดนตรีบำบัด การเล่นเกมบำบัด เป็นต้น หรือการจัดทำโครงการพัฒนาเฉพาะในพื้นที่ เช่น การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน เป็นต้น

2.3 รูปแบบสวัสดิการสังคมที่จัดโดยภาคธุรกิจเอกชน แม้จะถูกกำหนดโดย กฎหมาย แต่ขาดการควบคุมอย่างเป็นระบบที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ได้แก่ การจัดบริการสวัสดิการ สังคมให้แก่แรงงานในโรงงาน บริษัท ห้างร้านในรูปแบบสวัสดิการพนักงาน การหักเงินสมทบ กองทุนพนักงานที่มีรูปแบบคล้ายเงินบำนาญของรัฐ การจัดสวัสดิการเงินกู้ยืม สวัสดิการวันลา วันหยุด การอนุญาตให้ลาเรียนการจัดการอบรมเพิ่มพูนทักษะฝีมือแรงงาน เป็นต้นบริการใน รูปแบบดังกล่าว เป็นบริการที่ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความพอใจของนายจ้างเฉพาะราย เพราะหากนายจ้างไม่จัดสวัสดิการให้ลูกจ้าง พนักงาน ก็ไม่สามารถจะต่อรองได้เพราะเกรงว่าจะ ถูกให้ออกจากงาน จึงตกอยู่ในสภาพจำหน ลูกจ้างหลายรายจึงถูกลิดรอนสิทธิขั้นพื้นฐาน ในด้านสวัสดิการ สิทธิวันลา วันหยุด การรักษาพยาบาล ฯลฯ ซึ่งแม้จะมีกฎหมายกำหนด แต่รัฐ ยังไม่สามารถขยายการคุ้มครองได้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบเพียงพอ

2.4 รูปแบบสวัสดิการสังคมแบบพหุลักษณะ (Pluralism Model) เริ่มได้รับการให้ ความสำคัญมากขึ้น แต่ยังเป็นการจัดสวัสดิการสังคมกระแสรอง / กระแสทางเลือกผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์ทางสังคมที่ได้รับอิทธิพลจากกระแสประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ทำให้สังคมยอมรับความแตกต่างทางความคิดความเชื่อ และความหลากหลายของผู้คนได้มาก ขึ้น ประกอบกับกระแสของการย้ายถิ่นของพลเมืองโลกเป็นไปอย่างมีอิสระมากขึ้น จึงทำให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวของคนต่างชาติ ภาษา ศาสนาวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนกันอย่างมากมาย กระบวนการดังกล่าว ทำให้คนที่มีโอกาสสามารถสร้างพื้นที่หรือปริณทลทางวัฒนธรรม ความคิดของตนและกลุ่มไว้ได้ จึงมีพื้นที่ทางสังคมสำหรับประชาชนที่มีความแตกต่างมากขึ้นด้วย ดังนั้น การจัดสวัสดิการสังคมจึงต้องคำนึงถึงความหลากหลายของความต้องการของมนุษย์ ความหลากหลายของวิธีการทำงานที่มีความ

ผสมผสานหลาย ๆ วิธี ความหลากหลาย ของสาขาวิชาชีพ และหน่วยงานองค์กร ภาคีทุกภาคส่วนที่เข้ามาร่วมกัน คิดแก้ไขปัญหาบนฐาน ความสัมพันธ์ที่เสมอภาคแบบหุ้นส่วน (Partnership) และมีส่วนร่วมในฐานะ "เจ้าภาพร่วม" มากกว่าการให้บริการแบบหน่วยใดหน่วยเดียวเป็นหลักดังที่เคยเป็นมาในรูปแบบสวัสดิการ พหุลักษณะ (Pluralism Model) เป็นรูปแบบที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนมากขึ้นในยุคปัจจุบัน เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สวัสดิการชุมชน สวัสดิการท้องถิ่น สวัสดิการเฉพาะกลุ่ม สวัสดิการ ประชาชน เป็นต้น ซึ่งแตกต่างไปจากรูปแบบสถาบันที่รัฐดำเนินการเป็นหลัก เพราะเป็นรูปแบบ ที่มีลักษณะหลากหลาย ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ มีความยืดหยุ่นสูง สามารถตอบสนองกับปัญหา และความต้องการของประชาชนเฉพาะกลุ่มได้มากกว่าหลักการสำคัญของ รูปแบบสวัสดิการพหุลักษณะที่สำคัญ คือ

2.4.1 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม หลักการการมีส่วนร่วมถือเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญของสวัสดิการพหุลักษณะ การจัดสวัสดิการลักษณะนี้ เป็นการเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ปัญหา เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบทางเลือกใหม่ๆ ที่จะทำให้การจัดสวัสดิการมีประสิทธิภาพมากขึ้น การจัดทำสวัสดิการรูปแบบใหม่ ๆ โดยการลองทำก่อนและพยายามปรับปรุงแก้ไขรูปแบบดังกล่าว ให้สามารถตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด มิติการทำงาน จึงเป็นแนวราบมากกว่าแนวดิ่ง การเปิดโอกาสให้คนทุกคนที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการเข้ามาร่วม แสดงความคิดเห็นร่วมได้แย่ง ร่วมรับรู้ ร่วมวิพากษ์วิจารณ์ซึ่งกันและกัน การหาประชาติ ร่วมกันจากทุกภาคส่วน ในการจัดสวัสดิการ หากสวัสดิการที่จัดไม่เหมาะสมก็จะใช้ประชาติ ร่วมกันปรับปรุง แก้ไข กฎ ระเบียบเพื่อให้เกิดสิทธิประโยชน์ร่วมกัน และมีการพัฒนาการจัด สวัสดิการไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น ตัวอย่างเช่น สวัสดิการชุมชน สวัสดิการออมทรัพย์ สวัสดิการเฉพาะกลุ่มผู้ติดเชื้อเอดส์ เป็นต้น

2.4.2 ความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice) หลักการความเป็นธรรม ทางสังคม เป็นการแสดงความตระหนักถึงความรับผิดชอบทางสังคม ของการจัดสวัสดิการสังคม ที่มุ่งแก้ไขปัญหาการจัดสรรทรัพยากรทางสังคม ที่ไม่ครอบคลุม ไม่ทั่วถึงกลุ่มที่ยากลำบากที่สุด ให้ได้รับโอกาสที่จะเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม สวัสดิการพหุลักษณะจึงให้ความสำคัญ กับกลไกการบริหารจัดการตั้งแต่การกำหนดคุณสมบัติ เกณฑ์พิจารณาให้ความช่วยเหลืออย่าง รอบด้านโดยผ่านประชาคมของชุมชน สังคม หลักการข้อนี้จึงให้ความสำคัญกับกระจายบริการ ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เข้าไม่ถึงบริการให้มากที่สุด เช่น การคำนึงถึงคนจน ยากไร้ ไม่มีผู้ดูแล มีความยากลำบากในการดำรงชีวิต คนที่ไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิหรือความเป็นตัวตนของตน (ขาดหลักฐานแสดงสิทธิที่รัฐจัดให้) กลุ่มคนต่างวัฒนธรรม (ข้อบังคับของกฎหมายยังไม่เอื้อ ประโยชน์ให้) การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรมของสวัสดิการพหุลักษณะจึงเป็นเหมือนสัญญา ประชาคมที่มีการตกลงรับรู้ร่วมกันในเงื่อนไขของการจัดสวัสดิการคำนึงถึงการให้คุณค่าของ ความเป็นมนุษย์ในรายละเอียดของชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น การนำดอกเบ็ญจากกองทุนสวัสดิการ ชุมชนมาจัดเป็นบริการเบี่ยงชีฟให้กับกลุ่มเป้าหมายที่ยากลำบากในชุมชนที่รัฐ

ยังเข้าไม่ถึง กลุ่มนี้ ซึ่งเป็นการเสริมหนุนรูปแบบสวัสดิการสถาบันอีกทางเลือกหนึ่งหลักการความเป็นธรรม จึงเป็นฐานคิดหลักของการจัดสวัสดิการแบบพหุลักษณะที่พยายามตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย สวัสดิการสังคมใน ลักษณะของการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมเพียงพอ โดยใช้ฐานข้อมูลที่ชัดเจนของพื้นที่ เพื่อให้เข้าถึง กลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง

2.4.3 ความเสมอภาค (Equality) ผลการศึกษาจากเวทีการระดมสมอง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับสิทธิตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ.2540 โดยเฉพาะความ เสมอภาคของโอกาสทางสังคมที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับไม่ แตกต่างกัน

2.4.4 ความยั่งยืน (Sustainable) การจัดสวัสดิการสังคมไม่ว่าจะเป็น รูปแบบใดก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า ประเด็นความยั่งยืนยังเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญ การจัด สวัสดิการสังคมจะต้องไปให้ถึงการพัฒนา แบบยั่งยืน แต่การจัดสวัสดิการสังคมที่ผ่านมายังให้ ความสำคัญกับเรื่องนี้น้อยมาก เนื่องจากไม่สามารถวัดผล ออกมาเป็นตัวเลขได้ว่าเมื่อได้รับการ ดูแลไปแล้ว คุณภาพชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

2.5 ความสามารถในการเข้าถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย (Accessibility) การตอบสนองความ พึงพอใจที่ดีที่สุดของผู้ใช้บริการ คือ การได้รับบริการที่หลากหลาย เหมาะสมกับความต้องการ และสามารถ เข้าถึงและตอบสนองความพอใจในขั้นพื้นฐานได้อย่าง เหมาะสม การเกิดขึ้นของรูปแบบสวัสดิการสังคมพหุ ลักษณะ จึงมีเป้าหมายที่จะจัดบริการต่างมิติ ต่างรูปแบบให้มนุษย์ที่ไม่เหมือนกันได้รับความพอใจในระดับหนึ่ง การที่มนุษย์มีความพอใจต่อ บริการที่ได้รับ จะช่วยให้เขามีความสุขและมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองได้ มากขึ้น อันเป็นปัจจัยชี้ขาดในการเปลี่ยนแปลงตนเองในระยะยาว

โดยสรุปแล้ว รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมไทย แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ดังนี้

1. รูปแบบสวัสดิการสังคมเชิงสถาบัน รัฐเป็นผู้รับผิดชอบหลัก มุ่งเน้นการช่วยเหลือเฉพาะหน้า ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติ บริการรูปแบบนี้มีข้อจำกัด ประชาชนอาจพึ่งพารัฐมากเกินไป
2. รูปแบบสวัสดิการสังคมที่จัดโดยภาคเอกชนและองค์การสาธารณกุศล มุ่งเน้นการช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมกลุ่มเป้าหมาย พัฒนาทักษะ รูปแบบนี้มีความยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการ เฉพาะกลุ่มได้ดี
3. รูปแบบสวัสดิการสังคมแบบพหุลักษณะ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มุ่งเน้นความเป็น ธรรม เสมอภาค ยั่งยืน และเข้าถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบนี้เป็นทางเลือกใหม่ ตอบสนองความหลากหลายของสังคมไทยได้ดีขึ้น

ทั้ง 3 รูปแบบนี้ ล้วนมีจุดแข็งและจุดอ่อน สิ่งสำคัญคือ การผสมผสานรูปแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน พัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย มุ่งเน้นประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่สังคมที่เป็นธรรมและทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.5 ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ว่าด้วยมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550

จากการที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 มีเจตนารมณ์ ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัคร มีความสามารถในการจัดบริการทางสังคม ให้แก่ผู้รับบริการสวัสดิการสังคมเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ และได้รับการพัฒนามาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมให้เหมาะสมกับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม และสามารถช่วยเหลือผู้รับบริการสวัสดิการนั้น คณะกรรมการส่งเสริม การจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ จึงออกข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม แห่งชาติ ว่าด้วยมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550 ขึ้นเพื่อกำหนดมาตรฐานในการจัดสวัสดิการสังคม มาตรฐานผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดบริการสวัสดิการสังคม ซึ่งได้แก่ องค์การสวัสดิการสังคม (ซึ่งรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) นักสังคมสงเคราะห์อาสาสมัคร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

หมวด 1

มาตรฐานการจัดบริการสวัสดิการสังคม

ข้อ 5 การจัดบริการสวัสดิการสังคมต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ซึ่งบัญญัติไว้ใน กฎหมายปฎิญาอนุสัญญา และข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งไม่ขัดนโยบาย แผน และ มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 6 การจัดบริการสวัสดิการสังคมต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้รับบริการ สวัสดิการสังคม การให้ผู้รับบริการสวัสดิการสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึงตนเองได้อย่าง ทั่วถึงเหมาะสม และเป็นธรรม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การรักษาความลับของ ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ สังคมทุกระดับ

ข้อ 7 การจัดบริการสวัสดิการสังคมต้องคำนึงถึงสาขาของการจัดสวัสดิการสังคม ได้แก่ การบริการทางสังคม การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การฝึกอาชีพ การประกอบ อาชีพนันทนาการ และกระบวนการยุติธรรม

ข้อ 8 การจัดบริการสวัสดิการสังคมต้องคำนึงถึงลักษณะหรือรูปแบบ และวิธีการใน การดำเนินการตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและประเด็น ปัญหาที่ควรได้รับการป้องกันแก้ไข

ทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว เช่น การส่งเสริม การพัฒนาการพิทักษ์ปกป้อง คุ่มครอง การป้องกัน การแก้ไข การสงเคราะห์ และบำบัดฟื้นฟู เป็นต้น

หมวด 2

มาตรฐานองค์การสวัสดิการสังคม

ข้อ 9 ให้องค์การสวัสดิการสังคมดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้เป็นไปตามหลักคุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า

ข้อ 10 ให้องค์การสวัสดิการสังคมดำเนินการจัดองค์กร และการบริหาร การให้บริการและคุณภาพการให้บริการ ดังต่อไปนี้

10.1 การจัดองค์กรและการบริหาร ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายวัตถุประสงค์ ขอบเขต เป้าหมาย สาขาการจัดสวัสดิการสังคม โครงสร้างและ กระบวนการบริหารจัดการ แผนงาน โครงการ ระบบการพัฒนาบุคลากร ระบบบัญชีและการเงิน ระบบข้อมูลสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ระบบการติดตามประเมินผล อาคารสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

10.2 การให้บริการ ต้องมีการกำหนดรูปแบบและวิธีการในการให้บริการมีกระบวนการให้บริการที่ชัดเจน และมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเต็มที่

10.3 คุณภาพการให้บริการ ต้องมีการให้บริการที่มีคุณภาพ รวดเร็ว ต่อเนื่องและทันสถานการณ์ ตอบสนองต่อความจำเป็นของผู้รับบริการ รวมทั้งเกิดความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

หมวด 2

มาตรฐานนักสังคมสงเคราะห์

ข้อ 11 ให้นักสังคมสงเคราะห์ดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้เป็นไปตามหลัก วิชาการและจรรยาบรรณทางวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ยึดมั่นในปรัชญา หลักการ วิธีการ กระบวนการ และเทคนิคทางสังคมสงเคราะห์

ข้อ 12 ให้นักสังคมสงเคราะห์มีการพัฒนา เพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพและคุณธรรม สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคม

หมวด 2

มาตรฐานอาสาสมัคร

ข้อ 13 ให้อาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม ทั้งในด้านการสงเคราะห์ ผู้ ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน การป้องกัน แก้ไขปัญหา การพัฒนาสังคมและส่งเสริมความ มั่นคงของชาติ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ข้อ 14 ให้อาสาสมัครปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจเพื่อประโยชน์แก่ ประชาชน สังคมและประเทศชาติ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนและเป็นผู้มีอุดมการณ์โดยถือประโยชน์ส่วนรวม เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ทำงานด้วยความเสียสละ กระตือรือร้น เอื้ออาทร บริสุทธิ์ใจ และ มีศรัทธาที่จะทำงานอาสาสมัคร

ข้อ 15 ให้อาสาสมัครมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ อุดมการณ์ และคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลังสำคัญในการสงเคราะห์ผู้มีปัญหา การป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม พัฒนาองค์การและการส่งเสริมความมั่นคงของชาติภายใต้การส่งเสริมสนับสนุน และดูแลโดย องค์การสวัสดิการสังคม

หมวด 2

การพัฒนามาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม

ข้อ 16 ให้มีคณะอนุกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่กำหนดเกณฑ์ชี้วัดมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม ตามข้อกำหนดนี้ในแต่ละเรื่อง ให้เหมาะสมกับระดับการพัฒนาขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์หรืออาสาสมัคร และปรับปรุงเกณฑ์ชี้วัดให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อไป

ข้อ 17 ให้สำนักงาน และหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายรวมทั้ง หน่วยงานซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์การ สวัสดิการสังคมได้มีการพัฒนามาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมทั้งในส่วนองค์การสวัสดิการสังคม หรืออาสาสมัครอยู่เสมอ

มาตรฐานเหล่านี้ เปรียบเสมือนรากฐานสำคัญ นำไปสู่บริการสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม ส่งเสริมให้ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ สวัสดิการสังคม จึงเปรียบเสมือนกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนสังคมสู่ความเป็นธรรม ความเท่าเทียม และความยั่งยืน เมื่อทุกคนได้รับโอกาส เข้าถึงทรัพยากร และมีความเป็นอยู่ที่ดี สังคมย่อมเปี่ยมไปด้วยพลัง ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่อนาคตที่สดใส

2.6 ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยในอนาคต

6.1 ทิศทางสวัสดิการสังคมไทยระยะสั้น (สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์, 2549 : 157 - 175)

6.1.1 การปฏิรูปองค์การ หน่วยงานให้สามารถตรวจสอบความรับผิดชอบ ความโปร่งใสและมีการประกันคุณภาพ (Accountability Transparency and Quality Assurance) หน่วยงานสวัสดิการสังคมจำนวนมากทำหน้าที่ดูแลกลุ่มเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องมี การวางระบบการบริหารจัดการองค์การ หน่วยงานให้มีความพร้อม เช่น สถานแรกรับ สถาน สงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานฝึกอบรม บ้านพักเด็กและครอบครัว บ้านพักฉุกเฉิน ฯลฯ หน่วยงานเหล่านี้ควรต้องมีแผนการบริหารจัดการที่เปิดเผย โปร่งใส และสามารถ ตรวจสอบความรับผิดชอบได้ ตลอดจนมีการประกันคุณภาพการดำเนินงานให้บริการแก่ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

หน่วยงานที่ให้บริการเชิงสถาบันควรมีระบบฐานข้อมูลกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ บริการเพื่อการตัดสินใจ ให้บริการที่สอดคล้องเหมาะสม เช่น สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานฝึกอบรม บ้านพักเด็กและครอบครัว บ้านพักฉุกเฉิน ฯลฯ ทั้งนี้ เพื่อการสร้างระบบข้อมูลที่ทันสมัย สอดคล้องกับ สถานการณ์ปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป การสร้าง ฐานข้อมูลที่มีคุณภาพจะเป็นการตรวจสอบสถานการณ์ เห็นสัญญาณเตือนภัยและสามารถสร้าง ระบบเฝ้าระวังได้ทันการณ์

หน่วยงานควรสร้างและขยายระบบการมีส่วนร่วมในการบริหาร ดำเนินงาน อย่างกว้างขวาง ทั้งในกลุ่ม ผู้ให้บริการ กลุ่มผู้ใช้บริการ กลุ่มชุมชนภายนอกและองค์กรปกครอง ท้องถิ่น เพื่อร่วมคิด ตัดสินใจและสร้าง ทางเลือกในการให้บริการให้เหมาะสม กระบวนการ ทำงานอย่างมีส่วนร่วมจะสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม หนุนสร้างความมั่นคงและพัฒนาสังคมให้แก่ ชุมชน และประชาคมในระยะยาว

การพัฒนากระบวนการในการพัฒนากลุ่มเป้าหมายโดยเน้นการพัฒนากระบวนการ การศึกษาทั้งการอ่านออก เขียนได้ การฝึกทักษะอาชีพให้ทันสมัย มีการประสานกับหน่วยงาน ภายนอกเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการเรียนรู้ การฝึกงานในสถานการณ์ที่เป็นจริงซึ่งมีความทันสมัย สอดคล้องกว่าระบบฝึกอาชีพเดิมที่เป็นอยู่การสร้างและ พัฒนาการศึกษากลุ่มเป้าหมาย และ พัฒนาการมีส่วนร่วมในระบบบริการให้มากขึ้น จะก่อให้เกิดประโยชน์ อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. เป็นประโยชน์ในด้านการปรับปรุงการบริหารงานสวัสดิการสังคมให้ สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย และพัฒนาความสามารถให้พึ่งตนเองได้ ในระยะยาว
2. เป็นประโยชน์ในด้านการเตรียมการกระจายอำนาจของรัฐบาล และการถ่าย โอนอำนาจความ รับผิดชอบต่อสวัสดิการสังคมของรัฐไปสู่องค์กรของชุมชนต่อไป
3. เป็นประโยชน์ในด้านการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานของรัฐบาล

จากการเป็นสถาบันที่ให้บริการโดยตรงแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ไปเป็น สถาบันฝึกฝนอบรมองค์ ความรู้ ทักษะ ความชำนาญการ เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการให้บริการอย่างมีคุณภาพ โดยตรง ต่อไป

6.1.2 การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการงานสวัสดิการสังคม
 อย่างเป็นธรรมทั่วถึง (Capacity Building for Local Social Welfare Administrators)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรได้รับการส่งเสริมให้จัดทำแผนพัฒนางาน สวัสดิการสังคมท้องถิ่นในพื้นที่ของตน กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ มีภารกิจเร่งด่วนในการ ส่งเสริมความรู้ด้านสวัสดิการท้องถิ่นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ และผลักดันให้เกิด การจัดทำแผนพัฒนาสวัสดิการสังคมท้องถิ่นในพื้นที่ของตน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ของภาคีทุกภาคส่วน การเปิดกว้างให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ อบต. อบจ. เทศบาล องค์กรชุมชน องค์กรสวัสดิการสังคมภาคเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และองค์กรภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างใกล้ชิด ในรูปของการเข้าร่วมทั้งในระดับ คณะกรรมการบริหาร และระดับคณะกรรมการดำเนินงาน จะช่วยให้องค์กรต่างๆ ได้ร่วมทบทวน สถานการณ์ปัญหาสังคมในพื้นที่ตน และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการบริหารจัดการด้าน สวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับประชาชนในท้องถิ่นของตนของตน

การส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมศึกษาคุณค่าของศาสนาภูมิ ปัญญา วัฒนธรรมในพื้นที่ของตน เพื่อผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ "คุณค่า" ของภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างจริงจัง และนำไปสู่การฟื้นคืนคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เคยดำรงอยู่ให้กลับคืนสู่ชุมชน และสร้างระบบเกื้อกูลทางสังคมของชุมชนให้กลับมาอีกทีทิศทางดังกล่าวจะเป็นการเสริมสร้างระบบสวัสดิการพหุลักษณะ ที่มีพื้นฐานมาจากสังคมชุมชนในแต่ละพื้นที่ส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายที่สอดคล้องกับแต่ละชุมชน

การพัฒนากลไกของหน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้เป็น แกนกลางของการประสานระบบสหวิชาชีพจากกระทรวงต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการระบบสวัสดิการในชุมชนอย่างใกล้ชิด

6.1.3 การมีบันทึกข้อตกลงในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมร่วมกันกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ องค์กรชุมชน (Memorandum of Understanding or Agreement Between GOs and Local Administration and Community Organizations) การจัดทำบันทึก ข้อตกลงในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมร่วมกันจึงดำเนินการบนพื้นฐานความเป็น "หุ้นส่วน" ที่เสมอภาค การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ให้ความเคารพนับถือในศักดิ์ศรีของบุคคล และหน่วยงาน / องค์กรอย่างเท่าเทียมกัน และถือเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มากกว่า การมอบงานให้ทำ หรือโยนภาระงานให้ทำอย่างไม่รับผิดชอบ บันทึกข้อตกลงจะเป็นเสมือน การสร้างความตระหนักต่อพันธะสัญญาที่มีต่อกันและกันในภารกิจการพัฒนา ระบบสวัสดิการสังคม เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนทุกคนในประเทศ

6.1.4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายและกลไกการประสานงานด้านการ ให้บริการและการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม (Strengthening Networks for Social Welfare Services and Development)

ที่ผ่านมาเครือข่ายของการบริการสวัสดิการสังคมที่มีอยู่แล้วใน ประเทศไทย มักจะเป็นเครือข่ายของหน่วยงาน ภาครัฐเป็นหลัก จึงควรสร้างและพัฒนาความ เข้มแข็งของกลไกส่วนอื่น เช่น หน่วยงานของเอกชน (รวมภาค ธุรกิจ) องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรชุมชนควรจะได้ร่วมกันเสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านการ ให้บริการ ความเข้มแข็งของเครือข่าย และกลไกการประสานงานด้านการให้บริการ เป็นการแสดงให้เห็น ทิศทาง ถึงการสนับสนุนซึ่งกันและกัน อย่างจริงจังและกว้างขวาง เพื่อให้บริการต่อประชาชน ผู้ใช้บริการบรรลุเป้าหมาย ความเข้มแข็งของเครือข่ายและกลไกการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม เป็นการสะท้อนความร่วมมือร่วมใจกัน ร่วมรับผิดชอบต่อการป้องกันปัญหาในวงกว้าง ร่วมกัน รับผิดชอบการพัฒนาระบบการทำงาน ระบบบำบัดรักษา ระบบการแทรกแซงทางสังคม ระบบ การฟื้นฟูสังคม ระบบการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ระบบการเฝ้าระวังทาง สังคม ตลอดจน ร่วมกันรับผิดชอบในการยกระดับการพัฒนาสังคมโดยรวม

6.1.5 การขยายและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบอาสาสมัครในงานสวัสดิการสังคม

6.1.5.1 หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและความมั่นคง ของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรพัฒนาระบบเครือข่ายอาสาสมัคร โครงสร้างมาตรการ จูงใจ เช่น การจัดสรรค่าตอบแทนการทำงานให้อาสาสมัครเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยค่าตอบแทนที่ จัดสรรให้ต้องเหมาะสม และ สอดคล้องกับค่าครองชีพด้วย และจัดทำแผนปฏิบัติงานที่ให้ความสำคัญอย่างสูง โดยมีการ จำแนกประเภทอาสาสมัครทั้งที่เป็นนักวิชาชีพ และเป็นผู้ช่วยนักวิชาชีพที่มีค่าตอบแทน อาสาสมัครที่ เป็นคนในชุมชน ที่จำเป็นต้องให้ความรู้ความเข้าใจในระดับที่เพียงพอจะทำหน้าที่ เฝ้าระวังปัญหาต่างๆในชุมชน เช่น ปัญหาการค้ำมนุษย์ ปัญหาการค้าหญิงและเด็ก ปัญหาการตกเขียว ปัญหาการล่อลวง ปัญหา การทารุณกรรม และปล่อยปละละเลยเด็ก ปัญหาความรุนแรง ในครอบครัว ปัญหายาเสพติด ปัญหาการมั่วสุม ทางเพศของวัยรุ่น และปัญหาอื่นๆ

6.1.5.2 ควรสร้างเสริมความเข้มแข็งของระบบอาสาสมัครในทุกกระดับ และทุกด้าน รวมทั้งขยายจำนวน อาสาสมัครให้มากขึ้นทุกปี และจัดให้มีการฝึกอบรม สัมมนาเชิงปฏิบัติการ และเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งใน ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค และ ระดับประเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอตลอดปี

6.1.5.3 ควรจัดตั้งให้มีการระดมพลังและการพัฒนาศักยภาพของ อาสาสมัครอยู่เสมอ โดยเฉพาะ อาสาสมัครที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน มีความรู้ทาง เทคโนโลยีที่ทันสมัย หรือมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มี คุณค่าต่อสังคม รวมทั้งจัดให้มีเครือข่าย อาสาสมัครที่เข้มแข็ง ที่จะช่วยดำเนินงานสวัสดิการสังคมเชิงรุกในการ ป้องกันปัญหา การสร้าง ภูมิคุ้มกันทางสังคมการช่วยบำบัดรักษา การเฝ้าระวังทางสังคม ตลอดจนการมีส่วนร่วม อย่าง เข้มแข็งในการพัฒนาสังคม และหนุนสร้างความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่ของตน

6.1.6 องค์กรเอกชนภาคธุรกิจพาณิชย์กรรม บริษัทต่างๆควรมีส่วนร่วมใน การจัดตั้งกองทุนเพื่อ กลุ่มเป้าหมายต่างๆ อย่างยั่งยืนและได้รับการลดหย่อนภาษี ในการ คุ้มครองสังคมกระทรวงการพัฒนาสังคม

และความมั่นคงของมนุษย์ ควรส่งเสริมให้ภาคธุรกิจ เป็นฝ่ายสนับสนุนเงินทุน (Financial Support หรือ Financial Sponsorship) เพื่อการ ดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชนองค์กรสวัสดิการสังคม ภาคเอกชน และองค์กร ของรัฐ โดยเสนอให้มีการระดมเงินตั้งกองทุนส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมให้แก่ กลุ่มเป้าหมายต่างๆ เช่น กองทุนเพื่อคุ้มครองเด็ก เยาวชน กองทุนคุ้มครองเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ กองทุน เพื่อการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคม เป็นต้น และออกกฎหมายให้องค์กรได้รับการ ลดหย่อนภาษีในการ ร่วมคุ้มครองทางสังคมในอัตราที่น้อย ตามแต่จำนวนปริมาณที่ให้การ สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาสังคม และ การหนุนสร้างความมั่นคงของมนุษย์

6.1.7 องค์กรของผู้ใช้บริการ สหภาพแรงงาน สมาคม ชมรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ ต้องร่วมกับกระทรวงแรงงานสนับสนุนและส่งเสริมให้มี การรวมตัวในรูปของสหภาพแรงงาน องค์กร ผู้ใช้บริการ สมาคม หรือชมรม เพื่อให้ประชาชนที่ เป็นกลุ่มเป้าหมายได้จัดตั้งเป็นสหภาพแรงงาน สมาคม ชมรม หรือกลุ่มอิสระของตนทำหน้าที่ คุ้มครองสวัสดิภาพพื้นฐานและพิทักษ์สิทธิให้แก่กลุ่มผู้ใช้แรงงาน อย่างเหมาะสม ในประเทศ สหรัฐอเมริกาและแคนาดา มีสมาคมผู้ป่วยจิตเภท ซึ่งมีกิจกรรมเคลื่อนไหว เพื่อเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ ของสาธารณชน ที่มักจะหวาดกลัวหรือมีอคติต่อผู้ป่วยจิตเภท เป็นต้น การรวมตัว เป็นองค์กรระดับต่างๆ จะช่วยปกป้องสิทธิและประโยชน์ของกลุ่มผู้ใช้บริการของตนและช่วยกัน ดูแลสวัสดิภาพระหว่างผู้ใช้บริการซึ่ง กันและกัน ทำให้กระบวนการพัฒนาสังคมและการหนุน สร้างความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการได้ตรงกับปัญหา และความต้องการมากขึ้น ทั้งยังเป็น การป้องกันปัญหาในระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ หากการป้องกันในระดับ ปฐมภูมิยังไม่สามารถ หยุดยั้งความรุนแรงของปัญหาได้ การรวมตัวของผู้ใช้บริการในระยะยาวจะช่วยเสริมสร้าง ความ หลากหลายของระบบสวัสดิการสังคมในอนาคตให้มากและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6.2 ทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมของไทยระยะยาว

6.2.1 การทำหน้าที่สะท้อนผลกระทบเชิงนโยบายของการพัฒนาประเทศให้ ผู้บริหารระดับนโยบาย ทราบ เพื่อสร้างนโยบายใหม่อย่างมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับ หลักสิทธิ มนุษยชนของกระแสโลกบุดลารทุก ระดับของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ ต้องมีความแม่นยำในการสะท้อนแนวคิดและ จุดยืน ให้ผู้บริหารระดับนโยบาย ได้ทราบ ถึงผลกระทบของนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อสังคมหรือเสนอทางเลือก ในการแก้ปัญหาที่ สอดคล้อง เหมาะสมในสถานการณ์ปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ ผลกระทบของการเปิด ประตู ทางการค้ากับอินโดจีนในพื้นที่ภาคเหนือ อาจส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด เฮดส์ และ อาชญากรรมหรือไม่ อย่างไร ข้อเสนอเชิงทางเลือกก่อนนโยบายดังกล่าว หรือนโยบาย เปิดสถานคาสีโน - บ่อน การพนันที่อาจมีผลที่ตามมาต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในด้านต่างๆ ตลอดจนปัญหาอื่นๆ ที่เป็นปัญหาสืบเนื่อง

เช่น ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาการข้ามนุษย์ ปัญหา การค้าหญิงและเด็ก และปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่อาจจะตามมา เป็นต้น

6.2.2 การเปลี่ยนแปลงภารกิจของหน่วยงานภาครัฐไปเป็นหน่วยประสานงาน ส่งเสริมทางวิชาการ การกำหนดนโยบายจากฐานงานวิจัย และการติดตามประเมินผลภายใต้ มาตรฐานคุณภาพที่กำหนดขึ้นในระยะยาว หน่วยงานของรัฐมีแนวโน้มจะต้องเปลี่ยนแปลง ขอบเขตภาระงาน จากการให้บริการโดยตรงไปสู่ภารกิจการเป็นผู้สนับสนุนการเป็นพี่เลี้ยง ในการกระจายอำนาจ และการถ่ายโอนบริการเหล่านี้ไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร บริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เป็นต้น หน่วยงานของรัฐบาลต้องไปทำหน้าที่เป็นหน่วยงานทางวิชาการส่งเสริมความรู้ใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานโดยตรง ดังเช่น ที่สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร ขณะนี้มีการปฏิบัติงานโดยใช้ข้อมูล หลักฐานความรู้จาก การวิจัยเป็นฐานการตัดสินใจในเชิงนโยบาย (Evidence-Based Practice) เรียกว่า EBP ดังนั้น หน่วยงานวิจัยในกระทรวงฯ มีความจำเป็นต้องเร่งสร้างโจทย์วิจัยใหม่ๆ หรือการติดตาม ศึกษา เฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคมใหม่ๆ เพื่อเสนอแนวนโยบายที่สอดคล้องบนพื้นฐาน การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การสร้างตัวชี้วัดเพื่อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่สำคัญ ควร เป็นนโยบายที่ทั้งเร่งด่วนและระยะยาว เพื่อสร้างฐานข้อมูลในการตัดสินใจ ทั้งระยะสั้น และ ระยะยาว โดยสาระของงานวิจัยควรมีความครอบคลุมในหลายระดับ คือ

6.2.2.1 การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางสวัสดิการสังคม

6.2.2.2 การวิจัยเพื่อติดตามและประเมินสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

6.2.2.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการให้บริการทั้งในรูปแบบสถาบันนอกสถาบัน ระบบสวัสดิการชุมชน

6.2.2.4 การวิจัยเพื่อสร้างมาตรฐานและตัวชี้วัดคุณภาพในการปฏิบัติงาน

6.2.2.5 การวิจัยเพื่อการจัดการความรู้เชิงสวัสดิการสังคมที่สอดคล้อง

กับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม พื้นที่แต่ละพื้นที่

6.2.2.6 การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อป้องกัน ความเสี่ยงที่เกิดจากการจัดการของรัฐโดยลำพัง เป็นต้น

6.3 การสร้างและพัฒนายุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมในอนาคต 6.3.1 การเสริมความรู้ด้านสวัสดิการสังคมแก่สังคมและการทบทวนความหมาย ของสวัสดิการสังคมใหม่ สวัสดิการสังคม หมายถึง สภาวะการดำรงชีวิตที่ทำให้คนมีภาวะความ เป็นอยู่ที่ดี มีสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถเข้าถึงการจัดบริการและทรัพยากรของรัฐ อย่างเหมาะสม สวัสดิการสังคมไม่ได้มีความหมายอยู่ที่การให้การจัดบริการทางสังคมเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว หากแต่สวัสดิการสังคมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชีวิตอยู่บนฐาน ความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีความเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ครอบครัว เครือญาติ และชุมชน ไปสู่ชุมชนใหญ่ทั้งสังคม ดังนั้น หากเสริมสร้างความรู้ให้สังคมมองเห็นความหมายของ สวัสดิการสังคมที่กว้างขวางมากไปกว่าการให้การบรรเทา

ทุกซ์ ก็จะทำให้สามารถเข้าใจงาน สวัสดิการสังคมว่ามีความเกี่ยวข้องกับมิติที่หลากหลายของชีวิตคน และเป็น การจัดการทาง สังคมที่บูรณาการครอบคลุมคุณภาพชีวิตของคนทั้งสังคม ทั้งเรื่องเศรษฐกิจสุขภาพ สังคม ที่อยู่ อาศัย ความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม สิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เมื่อเข้าถึง ความหมายในขอบเขตเช่นนี้ ทำให้สังคมเข้าใจได้ว่าสวัสดิการสังคมไม่ใช่เรื่องราวและความ รับผิดชอบของภาคใดภาคหนึ่ง แต่เป็นเรื่องราว ความรับผิดชอบของทุกภาคส่วน ทั้งรัฐ ครอบครัว ชุมชนองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชนและ แม้แต่สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพียงแต่รัฐอาจดำรงบทบาทเป็นเจ้าภาพใหญ่ใน การจัดการ ระยะต้น หรือกระตุ้นให้ขยายไปสู่การทำงานกับระบบ โครงสร้าง การจัดการ การใช้ทรัพยากร เป็นเครื่องมือให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน หรือการสร้างความเข้มแข็ง ของกลไกต่างๆ ทางสังคม

6.3.2 การจัดรูปแบบงานสวัสดิการสังคมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการ และความพึงพอใจ ของกลุ่มผู้ใช้บริการปัจจุบัน เมื่อปัญหาสังคมเปลี่ยนแปลงไป ยุ่งยากและมี เหตุปัจจัยซับซ้อนมากขึ้น ประกอบ กับทรัพยากรของภาครัฐเองมีจำกัด การเน้นรูปแบบการจัด สวัสดิการโดยรัฐที่เน้นการสงเคราะห์ การปรับ พฤติกรรมเชิงปัจเจกจึงไม่เพียงพอ ไม่เท่าทันต่อ การแก้ปัญหา การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อดูแลคนที่ยากลำบาก เหล่านี้จึงจำเป็นต้องมีการ ทบทวนรูปแบบแนวทางการให้บริการที่กว้างไกล และลึกซึ้งกว่าการสงเคราะห์ด้าน เดียว ระบบสวัสดิการสังคมไทย จึงควรมีการออกแบบที่หลากหลายแต่สอดคล้องกับสถานการณ์ ปัญหา และ เข้าถึงความยากลำบาก และซับซ้อนของคนที่ประสบปัญหาต่างกลุ่ม ต่างความ ต้องการมากขึ้น และควรเปิด บทบาทของภาคีต่างๆ ให้มีพื้นที่และแสดงบทบาทได้อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับความต้องการที่หลากหลาย

6.3.3 ปรัชญาพื้นฐานการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมไทย ต้องให้ความสำคัญ กับสิทธิ ความ เสมอภาค ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นธรรม และความโปร่งใส ในการ จัดการมากขึ้น ทิศทางการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมไทย ที่เติบโตภายใต้กรอบกติกา สากลของระบบทุนนิยม ไม่เพียงแต่ เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทางการค้าทางเศรษฐกิจเท่านั้น หากแต่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รัฐไทยต้องยอมรับใน ค่านิยมทางสากลต่าง ๆ ต้องเป็น ฝ่ายบุกเบิก ในการสื่อสารทำความเข้าใจกับสาธารณะและป้องกันมิให้เกิดการ ละเมิดสิทธิผู้ที่มา ใช้บริการจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและของเอกชน การตระหนักถึงสิทธิในระดับต่างๆ อย่างจริงจังยังยี่นจำเป็นต้องเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงฐานแนวคิดในการยอมรับเข้าใจ "ความ เป็นคน" และ มองเห็น "พลังชีวิต" ของผู้ประสบปัญหาทางสังคมก่อน การค้นหาคุณค่าหรือ ศักดิ์ศรีของคนประสบปัญหาจึง เป็นภารกิจประการสำคัญของคนทำงานในระบบสวัสดิการ สังคม ที่ต้องเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อของตน และจะส่งผลให้เกิดการลดบทบาทของ "ผู้ให้ที่เหนือกว่า" มาเป็น "ผู้กระตุ้นให้เกิดความตระหนักรู้และต้องการ การเปลี่ยนแปลง" อันเป็นการปรับบทบาทมาสู่การเป็นผู้ประสาน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการเสริมพลัง เสริม ความเข้มแข็งขององค์กรหากสามารถปรับแนวคิดใหม่ที่มีต่อมนุษย์ได้แล้ว การเข้าถึง สิทธิ ความเป็นธรรม เสมอ

ภาค และการตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และจะเปลี่ยนความสัมพันธ์ในลักษณะอุปถัมภ์มาสู่ความสัมพันธ์ที่เสมอภาคเท่าเทียม ระหว่างกันมากขึ้น

6.3.4 การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมไทยควรเริ่มต้นจากพื้นฐานของความเข้าใจ สังคมไทย เห็นคุณค่าของทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย ปัจจุบันประชาคมต่างๆ ในสังคมมีการทบทวนเรื่อง คุณค่าของทุนทางสังคมเดิมที่มีอยู่แล้วใน สังคมไทยมากขึ้น โดยเฉพาะคุณค่าเชิงความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ของคนทุกภาคส่วนใน สังคมที่มีภูมิความรู้ประสบการณ์ มีวัฒนธรรมที่เกื้อกูลดำรงอยู่ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ คือ ต้นทุนที่มี คุณค่าอยู่แล้วในสังคม การสร้างสรรค์ระบบสวัสดิการสังคมจึงต้องพิจารณาถึงต้นทุนที่มีคุณค่า เหล่านี้ ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในบริบทสังคมไทย และพัฒนาระบบสวัสดิการที่เกิดจาก ฐานของครอบครัว ชุมชน ที่มีศาสนาเป็นแกนอย่างเหมาะสม สอดคล้องยุทธศาสตร์สวัสดิการ สังคมเป็นยุทธศาสตร์ของภาคสังคมที่รัฐและประชาสังคมโดยรวม เป็นเจ้าของและต้องร่วม ดำเนินการเองมิใช่รอให้ใครหรือผู้ใดมาคอยหยิบยื่นให้ตั้งในอดีต

6.3.5 ทิศทางงานสวัสดิการสังคมไทยจะมีลักษณะที่เป็นแบบพหุลักษณะมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผนวกกับ แนวคิดที่มาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของฐานประชากร การ เคลื่อนย้ายทางภูมิศาสตร์ ทำให้ต้องคำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายที่มีความ ต้องการแตกต่างกันประกอบกับการปฏิรูปองค์กรระบบราชการ ระบบธุรกิจจำนวนมากที่กระทบ ต่อการจัดระบบบริการที่เปลี่ยนแปลงไป เรากำลังอยู่ร่วมกับความเปลี่ยนแปลงหลายมิติหลายระดับ การจัดสวัสดิการสังคมจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบของบุคคลและ กลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การจัดสวัสดิการสังคมจึงไม่ควรมีรูปแบบใดรูปแบบเดียว แต่ควรจะมีการดำเนินงาน โดยภาคภาคีหลายส่วน ทั้งรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละภาคภาคีจะมีแนวโน้มที่สัมพันธ์กันบนฐานความสัมพันธ์ใหม่ ที่เท่าเทียม เป็นหุ้นส่วนในการจัดการทางสังคมร่วมกัน และร่วมมือกันในการทำงานได้มาก ยิ่งขึ้น การจัดสวัสดิการสังคมที่มีความเป็นพหุลักษณะ ควรเป็นรูปแบบที่หลากหลาย เน้นความร่วมมือจากหลายภาคส่วนเน้นวิธีการทำงานที่ผสมผสานหลายวิธีการ มุ่งให้การทำงานบรรลุ เป้าหมายในหลายมิติที่เป็นความเชื่อมโยงวิถีชีวิตที่เป็นองค์รวมของมนุษย์ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ต้องเรียนรู้ ที่จะทำงานกับคนที่มีความแตกต่างทางความคิด ความเชื่อ ท่าที และทัศนคติที่ หลากหลาย การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับความขัดแย้งแบบแตกต่างแต่ไม่แตกแยก เป็นทิศทางที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในอนาคต

6.3.6 สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านสวัสดิการสังคมต้อง ทบทวน ปรับฐานความรู้ใหม่ที่เกิดจากการสรุปทบทวนจากปรากฏการณ์ในพื้นที่ชุมชนต่างๆ ในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เกิดจากรากของสังคมไทย ทั้งนี้การเรียนรู้ บทเรียนจากประเทศตะวันตก ควรเป็นการเรียนรู้ที่ต้องใช้ปัญญา ไตร่ตรอง เลือกรับปรับใช้มากกว่าการลอกเลียนแบบ

6.3.7 การพัฒนาศักยภาพองค์กรด้านสวัสดิการสังคมเป็นภารกิจที่ทุกฝ่าย ต้องตระหนัก การสร้างระบบ กลไกและมาตรฐานตัวชี้วัดเพื่อให้บริการอย่างมีคุณภาพเป็น ภารกิจจำเป็น แต่ไม่ควรทำให้เป็นมาตรฐานเดียวจนขาดความยืดหยุ่น เพราะการทำงานกับ มนุษย์มีความหลากหลายสูงที่ต้องคำนึงถึงความร่วมมือของหน่วยงานที่รับผิดชอบตรงกับ สถาบันการศึกษาควรจะพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันในการคิดสร้าง พัฒนาเกณฑ์มาตรฐาน และตัวชี้วัดในการกำหนดทิศทาง การประเมินงานและการสร้างระบบกลไกที่มีคุณภาพ ไม่ควร ให้นานปฏิบัติหลุดจากฐานวิชาการและงานวิชาการลอยออกจากฐานปฏิบัติที่เป็นจริง

6.3.8 งานสวัสดิการสังคมที่เน้นการให้บริการโดยสถาบันรัฐจำเป็นต้องเปลี่ยน บทบาทจากการเป็น เจ้าของงานไปสู่การขยายพันธมิตร ภาคีหุ้นส่วน สร้างการมีส่วนร่วมด้วย การอำนวยความสะดวกและเปิดโอกาส ให้นำหน่วยงานภายนอกที่มีศักยภาพเข้ามาดำเนินภารกิจ ร่วมกัน ขณะเดียวกันควรมุ่งเน้นให้เกิดการกระจาย อำนาจให้ท้องถิ่นขยายบทบาทในการจัด สวัสดิการสังคมท้องถิ่นให้แก่ชุมชนอย่างเต็มที่มากขึ้น

6.3.9 ควรผลักดันให้องค์กรชุมชนเข้ามารับบทบาทจัดสวัสดิการชุมชน ให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นของตนเป็นทิศทางสำคัญในอนาคต องค์กรชุมชนจำนวนมากในหลายพื้นที่ มีศักยภาพ มีการขยายตัวรวมกลุ่ม กิจกรรมในหลายรูปแบบ การกระตุ้นผลักดันให้องค์กรชุมชน เข้ามารับบทบาทจัดสวัสดิการชุมชน ให้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นของตนเป็นทิศทางสำคัญ ในอนาคต และควรเสริมพลังทั้งองค์ความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และแรงสร้าง "จิตสำนึกสาธารณะ" (Welfare Minded) ให้ชุมชนตระหนักรู้อย่างจริงจังตั้งแต่ประเด็นที่ต้องให้ ความสำคัญ คือ การเพิ่มน้ำหนักรับ การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งทุนในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำไปสู่การจัด องค์กรการเรียนรู้ด้วยความร่วมมือของชุมชนเอง ด้วยความสมานฉันท์ โปร่งใส และคำนึงถึงคน ทุกข์ยากของ ชุมชน โดยชุมชนเอง

6.3.10 ทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมในอนาคต ควรจะเป็นเรื่องของการจัด ปรับในเชิงโครงสร้าง มากกว่าการจัดการแก้ปัญหารายคนนโยบายการจดทะเบียนคนจนเป็นการ บู๊พื้นฐานของรัฐ ที่ส่งสัญญาณให้รัฐกำลังมุ่งให้ความสนใจกับการเข้าถึงปัญหาในเชิงระบบ และเป็นระบบใหญ่ที่เน้นการปรับโครงสร้างและ มูลเหตุปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความยากจน รัฐ กำลังพยายามจะทำงานกับปัญหาความยากจนด้วยการสร้าง ระบบฐานข้อมูลที่หลากหลาย สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ไม่สามารถจะทำงานด้วยการคาดเดา อย่างเลื่อนลอยได้อีกต่อไป การสร้างฐานข้อมูลและการกำหนดโจทย์วิจัยใหม่ๆ บนพื้นฐานของสังคมไทย เป็นความจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินงานไปข้างหน้า เพื่อเข้าถึงข้อมูลที่เป็นจริง เป็นการส่งสัญญาณ เตือนภัยและ บอกเหตุในการเฝ้าระวังปัญหาอย่างถูกต้องทิศทาง การทำงานในอนาคตต้องมีข้อมูล บนฐานความจริงของสังคมไทย เป็นตัวตั้ง มิใช่จากความคิดที่กระจัดกระจาย ไร้ทิศทาง ต่างฝ่าย ต่างทำจนไร้พลังขับเคลื่อนแยกส่วนดังที่เป็นอยู่

6.3.11 ทิศทางการจัดสวัสดิการสังคมในอนาคตจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม สำหรับรองรับกลุ่มปัญหาสังคมใหม่ที่คาดว่าจะมีมากขึ้น เช่น กลุ่มผู้รักเพศเดียวกัน กลุ่มครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาคนเดียว กลุ่มคนโสด กลุ่มชนชั้นกลาง สังคมไซเบอร์ - ลิงค์ กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

การจัดบริการสวัสดิการสังคมในอนาคต จำเป็นต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมาย ใหม่ๆที่คาดว่าจะมีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มมากขึ้น บริการที่จัดจะต้องเตรียมการในมาตรการ รองรับ ได้แก่ บริการที่จะจัดให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว บริการคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ บริการที่ขยายจากสิทธิประโยชน์เดิมมาสู่สิทธิสวัสดิการทางสังคมที่เพิ่มขึ้น บริการเฝ้าระวังทาง สังคมกับกลุ่มเสี่ยงทางสังคม ได้แก่ บริการสำหรับกลุ่มชนชั้นกลางที่มีระดับการศึกษาสูง แต่ บริการที่มีอยู่ในปัจจุบัน ยังเน้นบริการขั้นต่ำที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มชน ชั้นกลางในอนาคตได้ ฉะนั้นรัฐจำเป็นต้องขยายและยกระดับนโยบายสวัสดิการสังคมให้เป็น นโยบายสาธารณะที่ใช้มาตรการ การเงิน การคลัง มาจัดระบบสวัสดิการสังคมในอนาคตด้วย เช่นกัน

7. การจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม อำเภอพุทธมณฑล

การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 ของหน่วยงานในจังหวัดนครปฐม จากสถานการณ์หลังยุคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนเปราะบางในสังคมอย่างหนัก หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดนครปฐมจึงได้ริเริ่มรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้ ดังนี้ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐม:2565)

ในจังหวัดนครปฐม มีกลุ่มคนเปราะบางหลายกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐมมีบทบาทสำคัญในการจัดสวัสดิการให้กับกลุ่มเปราะบางเหล่านี้ กลุ่มเปราะบางในจังหวัดนครปฐมประกอบด้วยกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ขาดรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต กลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป กลุ่มผู้พิการที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ เด็กด้อยโอกาสที่ขาดโอกาสในการศึกษา สตรีที่เผชิญกับปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัว ครอบครัวที่ยากจน และกลุ่มผู้ไร้ที่พึ่งพิงที่ขาดครอบครัว บ้าน และอาชีพที่มั่นคง

รูปแบบการจัดสวัสดิการสำหรับกลุ่มคนเปราะบางในจังหวัดนครปฐมนั้นมีความหลากหลาย โดยมีการให้ความช่วยเหลือในหลายมิติ ได้แก่ การมอบเงินช่วยเหลือให้กับกลุ่มคนเปราะบาง การแจกจ่ายสิ่งของจำเป็น เช่น อาหาร ยา และเสื้อผ้า การให้บริการด้านสุขภาพ การศึกษา และกฎหมาย การจัดการฝึกอบรมเพื่อเสริมทักษะอาชีพ และการส่งเสริมโอกาสให้กับกลุ่มเปราะบางเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ตัวอย่างโครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการเงินช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมอบเงินช่วยเหลือ 1,000 บาทต่อเดือน โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มอบเงินช่วยเหลือ 600 บาทต่อเดือน และโครงการเงินช่วยเหลือผู้พิการที่มอบเงิน 1,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ ยังมีโครงการทุนการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาสและโครงการบ้านพักผู้สูงอายุที่จัดสร้างที่พักอาศัยให้กับผู้สูงอายุที่ยากจน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา (องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา:2565) การจัดสวัสดิการสังคมมีความหลากหลายและครอบคลุมกลุ่มเปราะบางหลายกลุ่ม โดยมีรูปแบบการช่วยเหลือในด้านการเงิน เช่น การมอบเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ การให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และการมอบเงินช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีรายได้น้อย ในด้านการดูแลสุขภาพ อบต. ศาลายายังมีบริการตรวจสุขภาพฟรี แจกยาสามัญประจำบ้าน และสนับสนุนการรักษาพยาบาลให้กับผู้ป่วยที่ยากไร้ ในด้านการศึกษามีการสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนและจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชน ในด้านการประกอบอาชีพ มีการฝึกอบรมและสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีการช่วยเหลือผู้ประสพภัยพิบัติและส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมในชุมชน ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการในพื้นที่ ได้แก่ โครงการศาลายาห่วงใยผู้สูงอายุ ซึ่งให้การช่วยเหลือด้านเงินทุนและอุปกรณ์การดำรงชีวิต รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กด้อยโอกาสที่ให้ทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียน และโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่เน้นการฝึกอบรมและสนับสนุนการสร้างรายได้ให้กับประชาชน

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ยังมีบทบาทสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มคนเปราะบางในพื้นที่ โดยมีการมอบเบี้ยยังชีพและเงินช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และครอบครัวผู้มีรายได้น้อย รวมถึงการสนับสนุนด้านการดูแลสุขภาพและการศึกษา ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น การแจกยาสามัญประจำบ้าน การจัดบริการตรวจสุขภาพฟรี และการมอบทุนการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอบรมอาชีพและสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต (องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์:2565)

เทศบาลคลองโยงและเทศบาลตำบลศาลายา ก็มีบทบาทสำคัญเช่นเดียวกันในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มคนเปราะบาง โดยเทศบาลทั้งสองแห่งมีการมอบเงินช่วยเหลือด้านต่าง ๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการศึกษา ทั้งนี้เทศบาลได้มีการดูแลผู้ไร้ที่พึ่งพิงและผู้ประสพภัยพิบัติในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง (เทศบาลคลองโยง:2565, เทศบาลตำบลศาลายา:2565)

สรุปประเภทสวัสดิการสังคมที่หน่วยงานภาครัฐจัดให้กับประชาชนในอำเภอพุทธมณฑล

ตารางที่ 2.1 สรุปประเภทสวัสดิการสังคมที่หน่วยงานภาครัฐจัดให้กับประชาชน

ประเภทสวัสดิการ	จังหวัดนครปฐม	เทศบาลตำบลศาลายา	เทศบาลตำบลคลองโยง	อบต.ศาลายา	อบต.มหาสวัสดิ์
เงินช่วยเหลือ		- เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ			
		- เบี้ยยังชีพผู้พิการ			
		- เงินช่วยเหลือครอบครัวผู้มีรายได้น้อย			
ดูแลสุขภาพ		- บริการตรวจสุขภาพฟรี			
		- แจกยาสามัญประจำบ้าน			
		- สนับสนุนค่ารักษาพยาบาล			

การศึกษา	- สนับสนุนอุปกรณ์การเรียน
	- จัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา
	- สนับสนุนเงินทุนการศึกษา
ประกอบอาชีพ	- ฝึกอบรมอาชีพ
	- สนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ
	- จัดหางาน
อื่นๆ	- ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ
	- ส่งเสริมกิจกรรมด้านวัฒนธรรม
	- ดูแลผู้ไร้ที่พึ่งพิง

จากตารางเปรียบเทียบรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในจังหวัดนครปฐม พบว่าหน่วยงานทั้ง 5 แห่งมีรูปแบบการจัดสวัสดิการที่คล้ายคลึงกัน มุ่งเน้นการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในด้านต่างๆ เช่น การเงิน ดูแลสุขภาพ การศึกษา ประกอบอาชีพ และอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ยังมีรายละเอียดบางประการที่แตกต่างกันไป เช่น ประเภทของสวัสดิการ จำนวนเงินที่ช่วยเหลือ หรือกิจกรรมที่จัดขึ้น

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัตนติกานต์ อินทร์สุข และธณัฐา โรจนตระกูล (2564) ได้ทำการศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดสวัสดิการสังคมใน และ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัด พิจิตร ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้สูงอายุของที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุนั้นต้องเน้นในการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้สูงอายุแบบด้วยตนเอง ครอบครัวและแบบมีส่วนร่วมทั้งองค์การ บริหารส่วนตำบลและหน่วยงานในพื้นที่ ดังนั้น การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุด้วยตัวของตนเอง การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุโดยครอบครัว การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุโดยหน่วยงานในท้องถิ่น การจัดสวัสดิการทางสังคมเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุโดยชุมชน

ถาวร สกกุลพานิชย์ และคณะ. (2559). ได้นำเสนอผลการศึกษาระบบสวัสดิการสังคมแบบบูรณาการ โครงการศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมของ ประเทศไทย. ผลวิจัยพบว่า การคุ้มครองทางสังคมนั้นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ดังนั้น ประเทศไทยต้องมีการปฏิรูปกระบวนการในการดำเนินการการคุ้มครองทางสังคม (สวัสดิการสังคม) ดังนี้ 1) กรอบแนวคิดการจัดทำสวัสดิการสังคมของประเทศไทยต้องเปลี่ยนจากมุมมองแบบการสร้าง ตาข่ายความคุ้มครอง(Social Safety Net) ไปสู่การบูรณาการเป้าหมายนโยบายสวัสดิการ สังคมและนโยบายเศรษฐกิจมหภาค โดยเฉพาะนโยบายแรงงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยใช้กรอบแนวคิดฐานการคุ้มครองทางสังคม (Social Protection Floor)ของสหประชาชาติ 2) การดำเนินการดังกล่าวต้องมีกลไกที่เป็นทางการทำหน้าที่ประสานงาน วางแผนบูรณาการ กำกับติดตามและอภิบาลระบบในภาพรวม 3) เร่งดำเนินการจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการคุ้มครองทางสังคมในปัจจุบันไม่เพียงพอ สำหรับการจัดทำนโยบายการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการเร่งจัดทำฐานข้อมูลกลางการคุ้มครองทางสังคม (สวัสดิการสังคม) และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร นโยบายการคุ้มครองทางสังคม เพื่อใช้ในการอภิบาลระบบการคุ้มครองทางสังคม 4) มีการประสานแผนการดำเนินการคุ้มครองทางสังคม กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกัน โดยเฉพาะแผนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ด้านแรงงาน

กิตติศักดิ์ ชุมทอง และคณะ (2557) ได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษาได้อาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยศึกษาจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ประชากรสามารถสรุปผลได้โดยย่อ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของท้องถิ่น

ท้องถิ่นสามารถนำแนวคิดร่วมสมัยมาใช้ดำเนินกิจกรรมได้อย่างสมดุล สร้างความอยู่ดี มีสุขให้กับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากเดิม กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อยู่ภายใต้ระบบ การดูแลและเอาใจใส่จากผู้สูงอายุที่พอช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง ในขณะเดียวกันผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่ม ดังกล่าวก็อยู่ภายใต้ระบบการดูแลและเอาใจใส่จากผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้ดี นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่มที่กล่าวถึงยังได้รับการดูแลเอาใจใส่คุ้มครองป้องกัน พร้อมทั้ง ได้รับมอบความรักความอบอุ่นจากแกนนำชุมชน ลูกหลาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคี เครือข่าย แนวทางการช่วยเหลือเกื้อกูลดูแลซึ่งกันและกันดังกล่าว ผู้ศึกษาพบว่า เป็นรูปแบบการจัด สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุแบบกลุ่มพึ่งพานับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน

ผลการศึกษาขั้นตอนการร่วมดำเนินกิจกรรมนับตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการดำเนินงาน ตามแผนเรื่อยมา จนกระทั่ง อบต.ท่าข้าม สามารถปรับตัวการดำเนินกิจกรรมที่มีความร่วมสมัยมากขึ้นจนกระทั่งมีรูปแบบการจัด

สวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของท้องถิ่น ณ ปัจจุบันนี้ อบต.ท่าข้าม คือ ศูนย์ห่วงรักสามวัยสายใยรักที่ซ่อนรูปอยู่ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ อันเป็นผลให้สถานะของท้องถิ่นเปรียบเสมือนพื้นที่ทางสังคมที่สร้างความสงบ สันติ สามัคคี และพึ่งตนเองได้

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของท้องถิ่น (1) ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเกื้อกูล ผู้สูงอายุที่กำลังประสบปัญหาความเดือดร้อน ด้วยการสร้างความตระหนักในสถานการณ์ผ่านการคิด วางแผนงานและดำเนินการร่วมกัน ส่งผลให้ท้องถิ่นสามารถสร้างความสุข ความสันติและความ มั่นคงทางด้านการจัดสวัสดิการสังคมครอบคลุมได้ทั้ง 3 วัย

(2) หลักศาสนา เป็นปัจจัยช่วยผูกยึดให้ท้องถิ่นและคนในชุมชนเห็นความสำคัญและ พร้อมทั้งจะดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุร่วมกัน เพราะหลักศาสนา คือ ชีวิตของทุกคน ด้วยความสำคัญดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

(3) ระบบเครือญาติ เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การดำเนินงาน มีการขับเคลื่อนไปได้โดยไม่มี ปัญหาอุปสรรค จนปัจจุบันชุมชนสามารถดำเนินการตามแนวคิดให้เป็นรูปธรรมเป็นต้นแบบในการ จัดสวัสดิการสังคมโดยใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นกลไกขับเคลื่อนให้ท้องถิ่นอื่นได้นำไปประยุกต์ใช้ ต่อไป

(4) ส่วนราชการ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการ นำแนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมร่วมสมัย ส่งผลให้การจัดสวัสดิการสังคมให้ผู้สูงอายุมีมาตรฐาน เป็นไปตามหลักการจัดสวัสดิการที่เป็นที่ยอมรับของสากลมากขึ้น

ปัจจุบันอบต.ท่าข้าม เป็นศูนย์กลางการจัดสวัสดิการสังคมให้ผู้สูงอายุที่มีมาตรฐานเป็นไป ตามหลักการจัดสวัสดิการที่เป็นที่ยอมรับของสากล นอกจากนี้ยังเกิดประโยชน์กับกลุ่มเป้าหมายวัยเด็กและเยาวชน และวัยแรงงาน ไปด้วยพร้อมกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ท้องถิ่นอย่างเช่น อบต.ท่าข้ามก็สามารถสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับคนคน ทั้ง 3 วัยในชุมชนอย่างเป็นองค์รวมในที่สุด

พระมหาจิตนเรศ วุฑฒิมโฆ (2559) ได้ทำการศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพของชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ๑. การจัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพของชุมชน โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($X = ๓.๔๖$) ๒. สัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมาย คือผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วน ตำบลและเจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐ รวมจำนวน ๒๐ คน เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพใน ๖ ด้าน ผลการวิจัย พบว่า ๒.๑ ด้านสุขภาพอนามัย การให้บริการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพ มีการแยกหรือแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ (๑) กลุ่มผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้ มีการส่งเสริมในการสร้างสุขภาพและป้องกันโรคเพื่อให้ผู้สูงอายุคงมีสุขภาพที่ดีไว้นานที่สุด

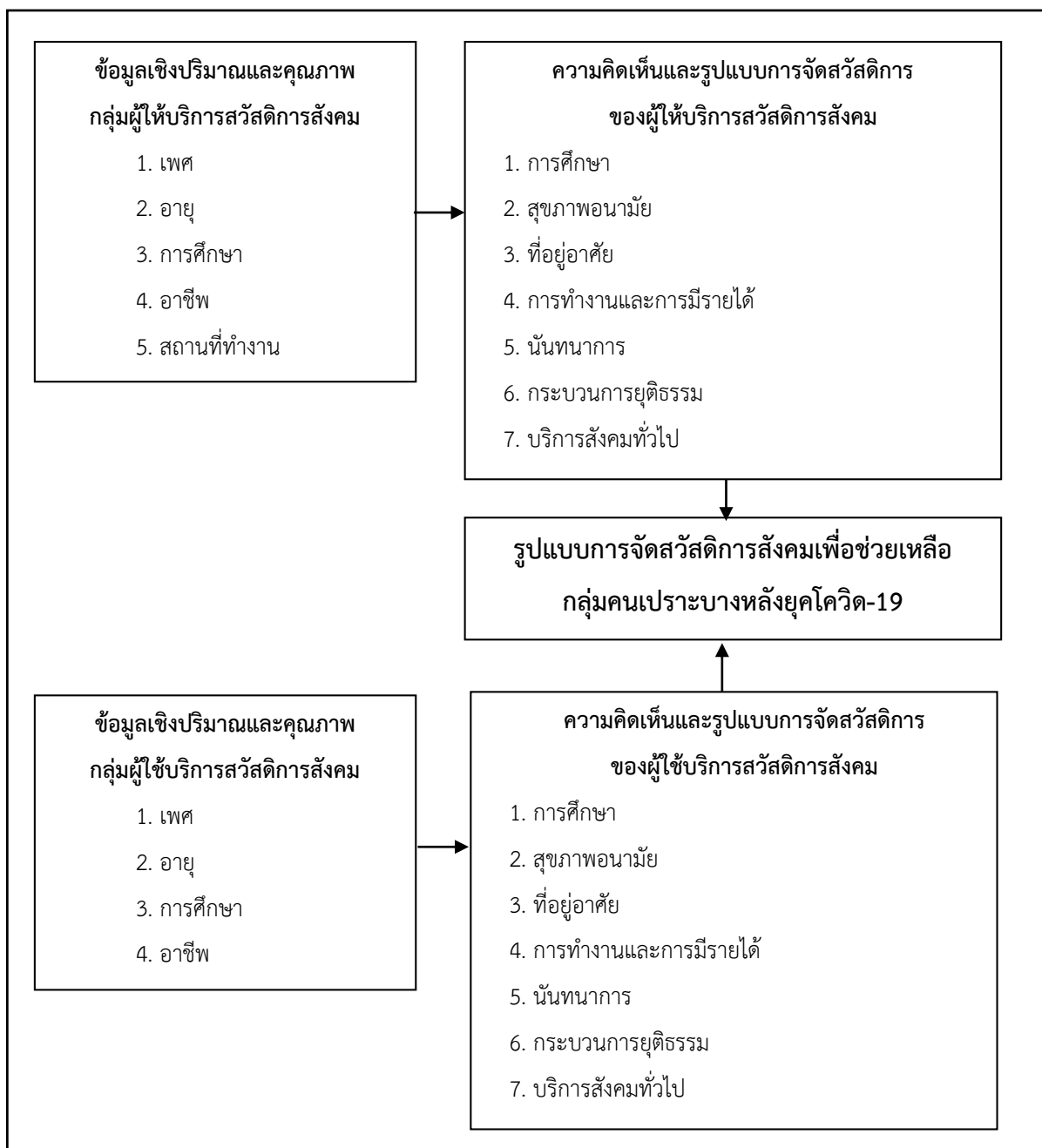
(๒) กลุ่มผู้สูงอายุที่สุขภาพไม่ดีและต้องการความช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล เมื่อเจ็บป่วยจะการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ถ้าอยู่ตามชนบทก็จะรักษาที่อนามัยใกล้บ้านก่อน ๒.๒ ด้านที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพส่วนใหญ่จะอยู่กับครอบครัว แต่ก็มีบางส่วนที่อาศัยอยู่กับพี่น้องหรือเร่ร่อนทั่วไป สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยที่รัฐดำเนินการยังไม่สามารถ เข้าถึงผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพได้ ถือเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุมากพอสมควร ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุเลือกอยู่อาศัยอยู่กับลูกหลาน ๒.๓ ด้านการทำงานและรายได้ สวัสดิการของผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพในแต่ละแห่งมี ความแตกต่างกันในการเข้าถึงสวัสดิการต่างๆ โดยผู้สูงอายุที่อยู่ตามชนบท ชุมชน อาจจะมีโอกาสเข้า สวัสดิการน้อยกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในตัวเมือง เพราะการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในชนบทยังคงต้องทำงาน หนักเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ซึ่งจะแตกต่างจากผู้ที่อยู่ในตัวเมืองที่บางคนเคยทำงานรับราชการมาก่อน ถึงแม้ว่าจะเกษียณอายุราชการแล้วอย่างน้อยก็มีรายได้จากการเกษียณพอสามารถมีความสุขในบั้นปลายชีวิตได้ แต่ผู้สูงอายุในชนบทไม่มีโอกาสได้เกษียณ ถึงแม้จะมีเบี้ยยังชีพที่ภาครัฐจ่ายให้บ้างแต่ก็ไม่เพียงพอ จึงต้องทำงานหนักอยู่เหมือนเดิม ๒.๔ ด้านนันทนาการ ผู้สูงอายุและทุพพลภาพจะมีชมรมและสมาคมรองรับด้านนันทนาการ โดยผู้สูงอายุและทุพพลภาพสามารถจะเข้าร่วมชมรมหรือสมาคมได้ หน่วยงานภาครัฐหรือ เอกชนจะเข้ามาดำเนินการช่วยเหลือด้านนันทนาการผ่านทางชมรมซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในบริเวณของวัด ถือเป็นสถานที่สะดวกมากที่สุดแก่ผู้สูงอายุกิจกรรมหลักคือ กิจกรรมทางพุทธศาสนา กิจกรรมเข้าจังหวะ กิจกรรมกำลังกาย กิจกรรมการเล่นกีฬาหรือเกม กิจกรรมท่องเที่ยว ๒.๕ ด้านกระบวนการยุติธรรม ผู้สูงอายุที่ในตัวเมืองส่วนใหญ่จะได้รับความเอาใจใส่ จากภาครัฐพอสมควรหรือสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เพราะส่วนใหญ่มักเคยทำงานรับราชการมาก่อนมีความรู้ด้านกฎหมาย ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ตามชนบทมีความรู้ด้านกฎหมายน้อย เมื่อมีคดีความเกิดขึ้นและไม่สามารถช่วยเหลือตัวเอง จึงมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุได้ ๒.๖ ด้านสิทธิของประชาชนที่พึงจะได้รับ ผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพได้รับการจัดสวัสดิการจากภาครัฐ คือ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามเกณฑ์ต่างๆ ที่รัฐกำหนด แต่ไม่เพียงพอต่อความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกปี แต่ปัจจัยพื้นฐาน คือ ด้วยการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการป้องกันพิทักษ์สิทธิและต้องมีการคุ้มครองไม่ให้ถูกทอดทิ้งในการละเมิดสิทธิ์ต่างๆ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติของสังคม ผู้สูงอายุควรได้รับความเคารพความเข้าใจความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับของสมาชิกในครอบครัว สังคม

งานวิจัยที่กล่าวมานั้นเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อการช่วยเหลือ หลายกลุ่มคนที่มีความยากลำบากในการดำเนินชีวิตให้มีคุณภาพในสังคมปัจจุบันวิจัย ซึ่งการศึกษาและวิจัยมีความแตกต่างทางด้านต่าง ๆ แต่ก็สามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยได้ โดยในการวิจัยครั้งนี้จะมุ่งเน้นไปที่รูปแบบการจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง หลังยุคโควิด-19 เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมต่อไป

2.9 สรุปกรอบแนวความคิด

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม แนวคิดและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาศึกษาถึงคุณลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มคนเปราะบาง ปัญหา และรูปแบบการให้/ใช้บริการสวัสดิการสังคม เพื่อหาหารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2: กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19” ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

3.1 ประเภทของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเปราะบางในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล หลังจากการระบาดใหญ่ของ COVID-19 โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมและน่าเชื่อถือมากที่สุด การศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่ดำเนินการควบคู่กันไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นการเข้าใจบริบทและความลึกซึ้งของปัญหา โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) และผู้ใช้บริการในพื้นที่ศึกษา การสัมภาษณ์มุ่งเน้นไปที่การแสดงความคิดเห็น มุมมอง ประสบการณ์ และอุปสรรคที่พบในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มเปราะบางในช่วงหลังการระบาดใหญ่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกนำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อสร้างกรอบแนวคิดและเข้าใจปัญหาในภาพรวม

การวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งเน้นการวัดปริมาณและความถี่ของกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ให้บริการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์และแนวโน้มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

การผสมผสานวิธีวิจัย การนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ร่วมกัน จะช่วยให้ได้ภาพที่ครอบคลุมและเข้าใจปัญหาได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น การวิเคราะห์เชิงคุณภาพจะช่วยอธิบายเหตุผลและปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังปัญหา ในขณะที่การวิเคราะห์เชิงปริมาณจะช่วยให้เห็นภาพรวมและแนวโน้มของปัญหาได้อย่างชัดเจน การผสมผสานวิธีการทั้งสองจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาปัญหาที่ซับซ้อน เช่น ปัญหาของกลุ่มเปราะบางหลังการระบาดใหญ่

สรุป การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะให้ข้อมูลเชิงลึกและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่นๆ ได้

3.2 ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือเจ้าหน้าที่ให้บริการในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล 4 พื้นที่ ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลศาลายา 2) เทศบาลตำบลคลองโยง 3) องค์การบริหาร

ส่วนตำบลศาลายา 4) องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ พื้นที่ละ 4 คน ได้จำนวน 16 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2.2 ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล ทั้ง 4 พื้นที่ ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลศาลายา 2) เทศบาลตำบลคลองโยง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา 4) องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชากรที่ใช้บริการด้านสวัสดิการสังคมกับหน่วยงานทั้ง 4 แห่ง ๆ ละ 10 คน เป็นตัวแทนของ 4 พื้นที่ รวมทั้งสิ้น 40 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการสัมภาษณ์รายบุคคลประกอบด้วย เครื่องบันทึกเสียง แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์และหารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19 โดยมีแนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคล

3.4 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ (Document Research) ทั้งที่เป็นปฐมภูมิและ ทุติยภูมิ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร หนังสือพิมพ์และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เอกสารเผยแพร่ และบทความออนไลน์

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Research)

2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ โดยจะสัมภาษณ์ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ให้บริการ

2.2 การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มเปราะบาง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน

ในการการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการสัมภาษณ์รายบุคคล ประมาณ 3 เดือน โดยทำการนัดเวลาและสถานที่ในการสนทนาและใช้เวลาในการสัมภาษณ์รายบุคคลประมาณ 30-45 นาที เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19 ดำเนินการแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ให้บริการ และสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการโดยการสอบถามถึงบริบททั่วไปของผู้ให้/ผู้ใช้บริการสวัสดิการสังคมของหน่วยงานในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลศาลายา 2) เทศบาลตำบลคลองโยง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา 4) องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลการดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.5 การสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสร้างขึ้นโดยผู้วิจัยเองภายใต้กรอบแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือนิยามศัพท์ปฏิบัติการ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย สมมุติฐานการวิจัย โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด (1) เมื่อสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (2) แบบประเมินคุณภาพ และ (3) แบบประเมินความคิดเห็น เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ (1) รศ. ดร.สุเทพ สุวีรางกูร (2) ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ (3) ผศ.กฤติกา ชนะกุล เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เสนอแนะไว้มาแก้ไข ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.98 และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถาม

ส่วนความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยจะได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองกับกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะที่คล้ายกันกับประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ที่ชุมชนจิวราย อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้มอบหมายให้ทีมงานนักวิจัยไปทดลอง เพื่อดูว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นสื่อความหมายได้ตรง หรือผู้ตอบเข้าใจความหมายได้มากน้อยเพียงใด เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลศาลายา 2) เทศบาลตำบลคลองโยง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา 4) องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามของแต่ละฉบับว่ามีความสมบูรณ์หรือไม่ ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ไปวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลเป็นรายด้านและโดยรวม โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์แล้ว นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและวิเคราะห์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้แบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ค่าคะแนนจากมากไปหาน้อย คือ 5 4 3 2 และ 1 แทนคำตอบพึงพอใจมี 5 ระดับ คือ

ระดับ	ความหมาย
5 คะแนน	เห็นด้วยมากที่สุด
4 คะแนน	เห็นด้วยมาก
3 คะแนน	เห็นด้วยปานกลาง
2 คะแนน	เห็นด้วยน้อย
1 คะแนน	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าระดับความคิดเห็นโดยแต่ละด้านมีเกณฑ์การพิจารณาตามช่วงคะแนนเฉลี่ยและแปลความหมายของข้อมูลดังกล่าว จะมีค่าเท่ากับค่าเฉลี่ยมาตรฐาน 1.00-5.00 ซึ่งมีความหมายของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

5 เท่ากับค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด
4 เท่ากับค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก
3 เท่ากับค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง
2 เท่ากับค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย
1 เท่ากับค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง เห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และใช้วิธีการตีความตามเนื้อหา (Content Analysis) ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) ผู้วิจัยยืนยันความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาและบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา ตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง โดยการอ่านข้อมูลดังกล่าว พร้อมให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วงหรือยอมรับข้อมูลที่น่าเสนอ ซึ่งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยวิธีนี้ ผู้วิจัยใช้กับข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลที่เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้ตีความแล้ว

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ใน 7 ด้าน คือ (1) ด้านการศึกษา (2) ด้านสุขอนามัย (3) ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน (4) ด้านการงานและรายได้ (5) ด้านนันทนาการ (6) ด้านกระบวนการยุติธรรม (7) ด้านบริการทางสังคมทั่วไป เพื่อวิเคราะห์เชิงพรรณนาต่อไป

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.8 สถานที่ทำการทดลองและเก็บข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยและคณะได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ อำเภอฟุทธรณณฑล ได้แก่ 1) เทศบาลตำบลศาลายา 2) เทศบาลตำบลคลองโยง 3) องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา 4) องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์

ในประเทศ/ ต่างประเทศ	ชื่อประเทศ/ จังหวัด	พื้นที่ที่ทำวิจัย	ชื่อสถานที่
ในประเทศ	นครปฐม	ห้องปฏิบัติการ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายนครปฐม
ในประเทศ	นครปฐม	ภาคสนาม	เทศบาลตำบลศาลายา
ในประเทศ	นครปฐม	ภาคสนาม	เทศบาลตำบลคลองโยง
ในประเทศ	นครปฐม	ภาคสนาม	องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา
ในประเทศ	นครปฐม	ภาคสนาม	องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาแบบแผนการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 2. พัฒนาแบบแผนการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 และ 3. เพื่อนำเสนอแบบแผนการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 ผลการวิจัย มีดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้บริการสวัสดิการสังคม

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	5	31.25
หญิง	11	68.75
อายุ		
20-29ปี	5	31.25
30-39 ปี	1	6.25
40-49 ปี	7	43.75
50-60 ปี	3	18.75
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	11	68.75
ปริญญาโท	5	31.25
อาชีพ		
ข้าราชการ	16	100
รวม	16	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมส่วนใหญ่ร้อยละ 68.75 เป็นเพศหญิง และ ร้อยละ 31.25 เป็นเพศชาย โดยร้อยละ 43.75 มีอายุ 41-50 ปี รองลงมาร้อยละ 31.25 อายุ มี 20-30 ปี รองลงมาร้อยละ 18.75 มีอายุ 51-60 ปี และร้อยละ 6.25 มีอายุ 31-40 ปีตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 68.75 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 31.25 จบการศึกษาระดับปริญญาโท และผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ร้อยละ 100 ประกอบอาชีพข้าราชการ

ตารางที่ 4.2 ตำแหน่งงาน

ตำแหน่งงาน	จำนวน	ร้อยละ
นักพัฒนาชุมชน	8	50.00
พนักงานทั่วไป	1	6.25
นักพัฒนาสังคม	1	6.25
หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการสังคม	1	6.25
ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม	1	6.25
นักพยาบาลวิชาชีพ	1	6.25
ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน	1	6.25
เจ้าพนักงานสุขาภิบาล	1	6.25
นักบริหารการศึกษา	1	6.25
หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม	1	6.25
รวม	16	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ส่วนใหญ่ร้อยละ 50 ดำรงตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน นอกนั้นร้อยละ 6.25 หรือจำนวนอย่างละ 1 คน ดำรงตำแหน่ง พนักงานทั่วไป นักพัฒนาสังคม หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการสังคม ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม นักพยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน เจ้าพนักงานสุขาภิบาล นักบริหารการศึกษา หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม

ตารางที่ 4.3 สถานที่ปฏิบัติงาน

สถานที่ปฏิบัติงาน	จำนวน	ร้อยละ
เทศบาลตำบลศาลายา	4	25.00
เทศบาลตำบลคลองโยง	4	25.00
	4	25.00

องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา	4	25.00
องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์		
รวม	16	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ร้อยละ 25.00 เท่าๆ กัน ปฏิบัติงานที่เทศบาลตำบลศาลายา เทศบาลตำบลคลองโยง องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง

ประกอบไปด้วยการจัดสวัสดิการสังคม 7 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการศึกษา 2. ด้านสุขอนามัย 3. ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน 4. ด้านการงานและรายได้ 5. ด้านนันทนาการ 6. ด้านกระบวนการยุติธรรม 7. ด้านบริการทางสังคมทั่วไป ผลการประเมินระดับการให้บริการสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มคนเปราะบาง สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของการให้บริการในหลายมิติ ผลการประเมินโดยรวมพบว่าการให้บริการอยู่ในระดับ "มาก" โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 ซึ่งแสดงถึงความพึงพอใจในระดับสูงต่อการให้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านบริการทางสังคมทั่วไปซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.98 แสดงถึงความสามารถของหน่วยงานในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในด้านสวัสดิการสังคม ตามมาด้วยด้านกระบวนการยุติธรรมซึ่งได้รับการประเมินในระดับสูงเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.91) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มคนเปราะบางมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมในระดับที่น่าพึงพอใจ อย่างไรก็ตาม ด้านการศึกษาได้รับการประเมินในระดับต่ำที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.33 ซึ่งบ่งชี้ถึงความจำเป็นในการปรับปรุงและพัฒนาในด้านนี้อย่างเร่งด่วน การสนับสนุนทางการศึกษา เช่น การจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมและการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มคนเปราะบาง นอกจากนี้ ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน ด้านสุขอนามัย ด้านการงานและรายได้ รวมถึงด้านนันทนาการ มีการประเมินค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.34 ถึง 3.48 แสดงให้เห็นว่ามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นด้านที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดการที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม การเสริมสร้างอาชีพและรายได้เพื่อความมั่นคงในชีวิต และการจัดกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของกลุ่มคนเปราะบาง โดยมีผลปรากฏแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.4 การให้บริการสวัสดิการสังคมด้านการศึกษา

ด้านการศึกษา	ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
		\bar{X}		

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
การส่งเสริมและอุดหนุนงบประมาณด้านการศึกษา	3 (18.8)	6 (37.5)	5 (31.3)	1 (6.3)	1 (6.3)	3.56	1.09	มาก
การจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และข้อมูลสุขภาพ	-	10 (62.5)	5 (31.3)	1 (6.3)	-	3.56	0.63	มาก
การส่งเสริมความรู้ที่เหมาะสมผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์. หนังสือพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อดำเนินชีวิต	-	4 (25.0)	9 (56.3)	3 (18.8)	-	3.06	0.68	ปานกลาง
การส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีบทบาทในการรับ/ถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน หรือมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชน	2 (12.5)	5 (31.3)	7 (43.8)	2 (12.5)	-	3.44	0.89	ปานกลาง
การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับกลุ่มเปราะบาง ในหลักสูตรต่าง ๆ	-	5 (31.3)	5 (31.3)	4 (25.0)	2 (12.5)	2.81	1.05	ปานกลาง
การส่งเสริมอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบาง	2 (12.5)	7 (43.8)	5 (31.3)	2 (12.5)	-	3.56	0.89	มาก
รวม (N=16)						3.33		ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 ภาพรวมการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33) เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่า ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมมีความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคม ในระดับมากเท่ากัน 3 บริการ คือ การส่งเสริมและอุดหนุนงบประมาณด้านการศึกษา การจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และข้อมูลสุขภาพ พร้อมกับมีการ

ส่งเสริมอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบาง รองลงมาส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีบทบาทในการรับ/ถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน หรือมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชน ส่งเสริมความรู้ที่เหมาะสมผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อดำเนินชีวิต และมีการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับกลุ่มเปราะบาง ในหลักสูตรต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.56, 3.65, 3.65, 3.44, 3.06 และ 2.81 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.5 การให้บริการสวัสดิการสังคมด้านสุขอนามัย

ด้านสุขอนามัย	ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคม					ค่าเฉลี่ย \bar{X}	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
มีการจัดระบบเฝ้าระวัง และจัดให้มีอาสาสมัคร ดูแล	2 (12.5)	6 (37.5)	4 (25.0)	3 (18.8)	1 (6.3)	3.31	1.14	ปาน กลาง
การบริการช่วยเหลือรักษา คำรักษาพยาบาลแก่กลุ่ม เปราะบาง เช่น การ ประกันสุขภาพ เงิน ช่วยเหลือผู้ที่ยึดโอกาส	1 (6.3)	6 (37.5)	7 (43.8)	1 (6.3)	1 (6.3)	3.31	0.95	ปาน กลาง
หน่วยงานของรัฐมีการ บริการยานพาหนะ เดินทางในการ รักษาพยาบาล	4 (25.0)	7 (43.8)	3 (18.8)	1 (6.3)	1 (6.3)	3.75	1.13	มาก
มีการฝึกอบรมให้ความรู้ ด้านสุขอนามัย	1 (6.3)	8 (50.0)	7 (43.8)	-	-	3.63	0.62	มาก
มีการส่งเสริมการเล่นกีฬา ชนิดต่างๆที่เหมาะสม	-	4 (25.0)	7 (43.8)	4 (25.0)	1 (6.3)	2.88	0.89	ปาน กลาง
มีการสนับสนุนฝึกอบรม ทางการแพทย์แก่ หน่วยงานที่ให้บริการ	1 (6.3)	5 (31.3)	6 (37.5)	3 (18.8)	1 (6.3)	3.13	1.02	ปาน กลาง

มีหน่วยงานด้าน สาธารณสุขออกให้บริการ ตรวจสุขภาพประจำปี	3 (18.8)	4 (25.0)	6 (37.5)	2 (12.5)	1 (6.3)	3.38	1.15	ปาน กลาง
มีการบริการในการป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพกลุ่ม เปราะบาง	1 (6.3)	6 (37.5)	7 (43.8)	2 (12.5)	-	3.38	0.81	ปาน กลาง
มีการบริการด้านการฟื้นฟู สมรรถภาพแก่กลุ่ม เปราะบาง	2 (12.5)	9 (56.3)	2 (12.5)	2 (12.5)	1 (6.3)	3.56	1.09	มาก
มีการส่งเสริมอุดหนุน งบประมาณในด้าน สาธารณสุขมูลฐาน	3 (18.8)	9 (56.3)	2 (12.5)	2 (12.5)	-	3.81	0.91	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.41		ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.5 ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านสุขอนามัย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41) เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่าผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านสุขอนามัย มีการส่งเสริมอุดหนุนงบประมาณในด้านสาธารณสุขมูลฐาน รองลงมาหน่วยงานของรัฐมีการบริการยานพาหนะเดินทางในการรักษาพยาบาล มีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสุขอนามัย มีการบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่กลุ่มเปราะบาง มีการบริการในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบาง มีหน่วยงานด้านสาธารณสุขออกให้บริการตรวจสุขภาพประจำปี การบริการช่วยเหลือรักษาค่ารักษาพยาบาลแก่กลุ่มเปราะบาง เช่น การประกันสุขภาพ เงินช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส มีการจัดระบบเฝ้าระวังและจัดให้มีอาสาสมัครดูแล มีการสนับสนุนฝึกอบรมทางการแพทย์แก่หน่วยงานที่ให้บริการ และมีการส่งเสริมการเล่นกีฬาชนิดต่างๆที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.81, 3.75, 3.63, 3.56, 3.38, 3.38, 3.31, 3.31, 3.13 และ 2.88 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.6 การให้บริการสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน

ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ ร่วมกัน	ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคม	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	S.D.	การ แปล ผล
---------------------------------------	------------------------------------	------------------------	------	------------------

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
มีการจัดการให้มีกิจกรรมระหว่างบุคคลในครอบครัว	1 (6.3)	3 (18.8)	10 (62.5)	1 (6.3)	1 (6.3)	3.13	0.89	ปานกลาง
กลุ่มเปราะบางมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ทั้งยามสุขและทุกข์	2 (12.5)	4 (25.0)	5 (31.3)	5 (31.3)	-	3.19	1.05	ปานกลาง
มีเจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมกลุ่มเปราะบางหรือมีลูกหลานญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ	5 (31.3)	6 (37.5)	4 (25.0)	1 (6.3)	-	3.94	0.93	มาก
กลุ่มเปราะบางมีโอกาสพบปะสังสรรค์กับญาติพี่น้องใกล้ชิดและเพื่อนร่วมวัยอยู่เสมอ	1 (6.3)	7 (43.8)	7 (43.8)	-	1 (6.3)	3.44	0.89	ปานกลาง
การได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลจากเพื่อนบ้าน/สมาชิกในชุมชน	1 (6.3)	9 (56.3)	5 (31.3)	-	1 (6.3)	3.56	0.89	มาก
บุคคลรอบข้างให้ความสำคัญเห็นคุณค่าในตนเอง เคารพยกย่องนับถือและเชื่อฟัง	1 (6.3)	7 (43.8)	6 (37.5)	2 (12.5)	-	3.44	0.81	ปานกลาง
ส่งเสริมให้รวมกลุ่มชมรมอาสาสมัครผู้ดูแลกลุ่มเปราะบางและภาคีเครือข่าย	4 (25.0)	7 (43.8)	4 (25.0)	-	1 (6.3)	3.81	1.05	มาก
กลุ่มเปราะบางมีความภาคภูมิใจในตนเองและปรับตัวเองเพื่อลดภาระจากผู้อื่น	2 (12.5)	5 (31.3)	6 (37.5)	3 (18.8)	-	3.38	0.96	ปานกลาง

บุคคลรอบข้างยอมรับว่ามีคุณค่ามีความสามารถหรือมาปรึกษาหารืออยู่เสมอ	1 (6.3)	5 (31.3)	9 (56.3)	1 (6.3)	-	3.38	0.72	ปานกลาง
กลุ่มเปราะบางมีการยอมรับศักยภาพของตนสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนรอบข้างและสามารถแก้ไขปัญหาได้	1 (6.3)	8 (50.0)	6 (37.5)	1 (6.3)	-	3.56	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.48		ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48) เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่าผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน มีเจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมกลุ่มเปราะบางหรือมีลูกหลานญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ รองลงมาส่งเสริมให้รวมกลุ่มชมรมอาสาสมัครผู้ดูแลกลุ่มเปราะบางและภาคีเครือข่าย การได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลจากเพื่อนบ้าน/สมาชิกในชุมชน กลุ่มเปราะบางมีการยอมรับศักยภาพของตนสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนรอบข้างและสามารถแก้ไขปัญหาได้ กลุ่มเปราะบางมีโอกาสพบปะสังสรรค์กับญาติพี่น้องใกล้ชิดและเพื่อนร่วมวัยอยู่เสมอ บุคคลรอบข้างให้ความสำคัญเห็นคุณค่าในตนเอง เคารพยกย่องนับถือและเชื่อฟัง กลุ่มเปราะบางมีความภาคภูมิใจในตนเองและปรับตัวเองเพื่อลดภาระจากผู้อื่น บุคคลรอบข้างยอมรับว่ามีคุณค่ามีความสามารถหรือมาปรึกษาหารืออยู่เสมอ กลุ่มเปราะบางมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวทั้งยามสุขและทุกข์ และมีการจัดการให้มีกิจกรรมระหว่างบุคคลในครอบครัว (ค่าเฉลี่ย 3.94, 3.81, 3.56, 3.56, 3.44, 3.38, 3.19 และ 3.13 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7 การให้บริการสวัสดิการสังคมด้านการงานและรายได้

ด้านการงานและรายได้	ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคม					ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}		

ภาครัฐได้มีการส่งเสริมจัดตั้งกองทุนประกอบอาชีพ	1 (6.3)	7 (43.8)	5 (31.3)	2 (12.5)	1 (6.3)	3.31	1.01	ปานกลาง
มีการอบรมให้ความรู้อาชีพให้กับกลุ่มเปราะบางในการประกอบอาชีพอิสระตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ	3 (18.8)	7 (43.8)	5 (31.3)	1 (6.3)		3.75	0.86	มาก
รัฐได้จ่ายเบี้ยยังชีพกับกลุ่มเปราะบางอย่างทั่วถึง เป็นรายเดือน มีความเหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน	7 (43.8)	5 (31.3)	2 (12.5)	1 (6.3)	1 (6.3)	4.00	1.21	มาก
มีการจัดหาอาชีพที่เหมาะสมให้กับกลุ่มเปราะบางตามศักยภาพความถนัดและความสามารถ	4 (25.0)	3 (18.8)	7 (43.8)	2 (12.5)	-	3.56	1.03	มาก
มีการว่าจ้างงานกลุ่มเปราะบาง ตามศักยภาพความถนัดและความสามารถ	3 (18.8)	2 (12.5)	6 (37.5)	3 (18.8)	2 (12.5)	3.06	1.29	ปานกลาง
ภาครัฐได้มีการสนับสนุนงบประมาณและจัดการหาแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบาง	3 (18.8)	4 (25.0)	5 (31.3)	4 (25.0)	-	3.38	1.09	ปานกลาง
มีการส่งเสริมการไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของกลุ่มเปราะบาง	3 (18.8)	5 (31.3)	4 (25.0)	2 (12.5)	2 (12.5)	3.31	1.30	ปานกลาง
ปัจจุบันกลุ่มเปราะบางยังมีความต้องการที่จะรับการอบรมอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้	3 (18.8)	8 (50.0)	3 (18.8)	1 (6.3)	1 (6.3)	3.69	1.08	มาก

ปัจจุบันกลุ่มเปราะบางมีรายได้น้อยด้วยตนเองเพียงพอต่อการดำรงชีพ และมีเงินเก็บสะสมเพื่อการดำรงชีพ	3 (18.8)	1 (6.3)	3 (18.8)	7 (43.8)	2 (12.5)	2.75	1.34	ปานกลาง
มีหน่วยประสานงานให้กับกลุ่มเปราะบางที่ต้องการหารายได้เสริม	3 (18.8)	2 (12.5)	5 (31.3)	5 (31.3)	1 (6.3)	3.06	1.24	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.39		ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านการงานและรายได้ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39) เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่าผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านการงานและรายได้ ภาครัฐได้จ่ายเบี้ยยังชีพกับกลุ่มเปราะบางอย่างทั่วถึงเป็นรายเดือน มีความเหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน มีการอบรมให้ความรู้อาชีพให้กับกลุ่มเปราะบางในการประกอบอาชีพอิสระตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ ปัจจุบันกลุ่มเปราะบางยังมีความต้องการที่จะรับการอบรมอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ มีการจัดหาอาชีพที่เหมาะสมให้กับกลุ่มเปราะบางตามศักยภาพความถนัดและความสามารถ ภาครัฐได้มีการสนับสนุนงบประมาณและจัดการหาแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบาง ภาครัฐได้มีการส่งเสริมจัดตั้งกองทุนประกอบอาชีพมีการส่งเสริมการไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของกลุ่มเปราะบาง มีการว่าจ้างงานกลุ่มเปราะบาง ตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ มีหน่วยประสานงานให้กับกลุ่มเปราะบางที่ต้องการหารายได้เสริม และปัจจุบันกลุ่มเปราะบางมีรายได้น้อยด้วยตนเองเพียงพอต่อการดำรงชีพ และมีเงินเก็บสะสมเพื่อการดำรงชีพ (ค่าเฉลี่ย 4.00, 3.75, 3.69, 3.56, 3.38, 3.31, 3.31, 3.06, 3.06 และ 2.75 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.8 การให้บริการสวัสดิการสังคมด้านนันทนาการ

ด้านนันทนาการ	ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคม	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	S.D.	การแปลผล
---------------	------------------------------------	------------------------	------	----------

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดเฟลิดเฟลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การเดินรำกึษา	3 (18.8)	3 (18.8)	9 (56.3)	-	1 (6.3)	3.44	1.03	ปานกลาง
กลุ่มเปราะบางมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ชมรมต่างๆ ได้จัดขึ้น	2 (12.5)	6 (37.5)	5 (31.3)	2 (12.5)	1 (6.3)	3.38	1.09	ปานกลาง
มีกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น เช่น ไปพบปะ สังสรรค์ รับประทานอาหาร ร่วมประชุม กลุ่มงานเลี้ยง	2 (12.5)	2 (12.5)	10 (62.5)	-	2 (12.5)	3.13	1.09	ปานกลาง
มีหน่วยงานต่างๆ ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเปราะบาง เช่น การเลี้ยงอาหาร	2 (12.5)	2 (12.5)	7 (43.8)	3 (18.8)	2 (12.5)	2.94	1.18	ปานกลาง
มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก ความอบอุ่นและสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว	2 (12.5)	2 (12.5)	9 (56.3)	2 (12.5)	1 (6.3)	3.13	1.02	ปานกลาง
หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความรู้ข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง	4 (25.0)	6 (37.5)	4 (25.0)	2 (12.5)	-	3.75	1	มาก
กลุ่มเปราะบางมีความเฟลิดเฟลินและสนุกสนานกับกิจกรรมที่ชมรมได้จัดขึ้น เช่น ศิลปหัตถกรรม ดนตรี ละคร หรือกิจกรรมกลางแจ้ง	3 (18.8)	5 (31.3)	6 (37.5)	2 (12.5)	-	3.56	0.96	มาก

มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยทำให้กลุ่มเปราะบาง เป็นคนมีเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ส่วนตัวและรู้จักการเสียสละ	2 (12.5)	4 (25.0)	6 (37.5)	4 (25.0)	-	3.25	1	ปาน กลาง
กิจกรรมนันทนาการจะเป็น สื่อและส่งเสริมให้กลุ่ม เปราะบางมีความสมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและมีคุณภาพชีวิต ที่ดี	2 (12.5)	5 (31.3)	7 (43.8)	2 (12.5)	-	3.44	0.89	ปาน กลาง
มีกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร รักษาศีล และนั่งสมาธิ ในวันสำคัญ ในทางพระพุทธศาสนา	3 (18.8)	3 (18.8)	7 (43.8)	3 (18.8)	-	3.38	1.02	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.34		ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.8 ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านนันทนาการ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34) เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่าผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านนันทนาการ หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความรู้ข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง กลุ่มเปราะบางมีความ เพลิดเพลินและสนุกสนานกับกิจกรรมที่ชมรมได้จัดขึ้น เช่น ศิลปหัตถกรรม ดนตรี ละคร หรือกิจกรรม กลางแจ้ง มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การเดินรำ กีฬา กิจกรรม นันทนาการจะเป็นสื่อและส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและมีคุณภาพชีวิตที่ดี กลุ่มเปราะบางมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ชมรมต่างๆ ได้จัดขึ้น มีกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร รักษาศีลและนั่งสมาธิ ในวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยทำให้กลุ่มเปราะบางเป็นคนมีเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ส่วนตัวและรู้จักการเสียสละ มีกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น เช่น ไปบิณฑบาต สรรค์รับประทานอาหาร ร่วม ประชุม กลุ่มงานเลี้ยง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก ความอบอุ่นและสร้าง

สัมพันธภาพในครอบครัว และมีหน่วยงานต่างๆได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเปราะบาง เช่น การเลี้ยงอาหาร(ค่าเฉลี่ย 3.75, 3.56, 3.44, 3.44, 3.38, 3.38, 3.25, 3.13, 3.13 และ 2.94 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.9 การให้บริการสวัสดิการสังคมด้านกระบวนการยุติธรรม

ด้านกระบวนการยุติธรรม	ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคม					ค่าเฉลี่ย \bar{X}	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
รัฐมีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกแก่กลุ่มเปราะบางให้ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ตามกฎหมาย	4 (25.0)	5 (31.3)	6 (37.5)	1 (6.3)	-	3.75	0.93	มาก
กลุ่มเปราะบางมีสิทธิเข้าถึง กระบวนการยุติธรรม	6 (37.5)	5 (31.3)	3 (18.8)	3 (18.8)		3.81	1.17	มาก
เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น กลุ่มเปราะบางเป็นผู้คลี่คลาย ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้	2 (12.5)	-	8 (50.0)	5 (31.3)	1 (6.3)	2.81	1.05	ปาน กลาง
มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็น และเหมาะสมจากรัฐ	4 (25.0)	5 (31.3)	8 (50.0)	-	-	3.69	0.79	มาก
รัฐได้จ่ายค่าตอบแทนแก่กลุ่ม เปราะบาง ที่เป็นไปตามที่ กฎหมายบัญญัติ เช่น เบี้ยยัง ชีพผู้สูงอายุ	9 (56.3)	6 (37.5)	-	1 (6.3)	-	4.44	0.81	มาก
กลุ่มเปราะบางย่อมมีสิทธิ ได้รับความคุ้มครองในการ ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี อย่างเหมาะสม	4 (25.0)	6 (37.5)	6 (37.5)	-	-	3.88	0.81	มาก

เมื่อมีคดีความ ประการบางนั้นมีสิทธิได้รับความ ช่วยเหลือทางกฎหมายอย่าง เหมาะสมจากรัฐ	กลุ่ม 6 (37.5)	5 (31.3)	5 (31.3)	-	-	4.06	0.85	มาก
สวัสดิการโดยภาครัฐมัก เป็นไปตามที่กฎหมายกำ หนดและแนวนโยบายของรัฐ	8 (50.0)	5 (31.3)	3 (18.8)	-	-	4.31	0.79	มาก
กลุ่มประการบางที่ประสบ ปัญหาและต้องได้รับการ ช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนจึง เน้นการสงเคราะห์เบื้องต้น	7 (43.8)	6 (37.5)	3 (18.8)	-	-	4.25	0.77	มาก
กลุ่มประการบางเป็น กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อให้รัฐสามารถวางแผน ดำเนินการช่วยเหลือได้ เหมาะสมกับความต้องการ ของกลุ่มประการบาง	5 (31.3)	8 (50.0)	3 (18.8)	-	-	4.13	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.91		มาก

จากตารางที่ 4.9 ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านกระบวนการยุติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91) เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่าผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านกระบวนการยุติธรรม รัฐได้จ่ายค่าตอบแทนแก่กลุ่มประการบาง ที่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สวัสดิการ โดยภาครัฐมักเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและแนวนโยบายของรัฐ กลุ่มประการบางที่ประสบปัญหาและ ต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนจึงเน้นการสงเคราะห์เบื้องต้น กลุ่มประการบางเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ ชัดเจนเพื่อให้รัฐสามารถวางแผนดำเนินการช่วยเหลือได้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มประการบาง เมื่อมีคดีความ กลุ่มประการบางนั้นมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ กลุ่ม ประการบางย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม กลุ่มประการบางมี สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รัฐมีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่ม ประการบางให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็น

และเหมาะสมจากรัฐ และเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น กลุ่มเปราะบางเป็นผู้คลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ (ค่าเฉลี่ย 4.44, 4.31, 4.25, 4.13, 4.06, 3.88, 3.81, 3.75, 3.69 และ 2.81 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.10 การให้บริการสวัสดิการสังคมด้านบริการทางสังคมทั่วไป

ด้านบริการทางสังคมทั่วไป	ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคม					ค่าเฉลี่ย \bar{X}	S.D.	การ แปล ผล
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
รัฐสามารถสงเคราะห์กลุ่มเปราะบาง ครอบครัวผู้ด้อยโอกาสได้อย่างทั่วถึง	5 (31.3)	3 (18.8)	7 (43.8)	1 (6.3)	-	3.75	1	มาก
มีการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางในพื้นที่และสำรวจความต้องการความช่วยเหลือ	8 (50.0)	4 (25.0)	4 (25.0)	-	-	4.25	0.85 6	มาก
จัดบริการศูนย์บริการทางสังคมให้กับกลุ่มเปราะบาง เพื่อให้บริการ แนะนำ คำปรึกษา ประสานความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางไปหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	7 (43.8)	6 (37.5)	3 (18.8)	-	-	4.25	0.77 5	มาก
มีการอธิบายถึงหลักเกณฑ์สิทธิของประชาชน เช่น การเบิกจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างชัดเจน	11 (68.8)	4 (25.0)	1 (6.3)	-	-	4.63	0.61 9	มากที่สุด
กลุ่มเปราะบางใช้สวัสดิการบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล	9 (56.3)	5 (31.3)	2 (12.5)	-	-	4.44	0.72 7	มาก

มีระบบบำเหน็จบำนาญเป็นสวัสดิการสำหรับข้าราชการที่เกษียณอายุ	10 (62.5)	1 (6.3)	2 (12.5)	2 (12.5)	1 (6.3)	4.06	1.38 9	มาก
มีการให้เงินสงเคราะห์แก่กลุ่มเปราะบางที่ไม่มีรายได้และมีฐานะยากจน หรือเงินสงเคราะห์เมื่อเจ็บป่วย	4 (25.0)	1 (6.3)	9 (56.3)	2 (12.5)	-	3.44	1.03 1	ปานกลาง
มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบางทางผู้นำหมู่บ้านได้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบางผ่านระบบเสียงตามสาย	4 (25.0)	4 (25.0)	5 (31.3)	3 (18.8)	-	3.56	1.09 4	มาก
มีศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยของกลุ่มเปราะบาง การติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มเปราะบาง	5 (31.3)	4 (25.0)	5 (31.3)	-	2 (12.5)	3.63	1.31	มาก
กลุ่มเปราะบางมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับในปัจจุบัน	4 (25.0)	6 (37.5)	4 (25.0)	2 (12.5)	-	3.75	1.00	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						3.98		มาก

จากตารางที่ 4.10 ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านบริการทางสังคมทั่วไป ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98) เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่าผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมด้านบริการทางสังคมทั่วไป มีการอธิบายถึงหลักเกณฑ์สิทธิของประชาชน เช่น การเบิกจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างชัดเจน กลุ่มเปราะบางใช้สวัสดิการบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล มีการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางในพื้นที่และสำรวจความต้องการความช่วยเหลือ จัดบริการศูนย์บริการทางสังคมให้กับกลุ่มเปราะบางเพื่อให้บริการ แนะนำคำปรึกษา ประสานความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางไปหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง มีระบบบำเหน็จบำนาญเป็นสวัสดิการสำหรับข้าราชการที่เกษียณอายุ รัฐสามารถสงเคราะห์กลุ่ม

เปราะบาง ครอบครัวยุ้ยด้วยโอกาสได้อย่างทั่วถึง กลุ่มเปราะบางมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับในปัจจุบัน มีศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยของกลุ่มเปราะบาง การติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มเปราะบาง มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบาง ทางผู้นำหมู่บ้านได้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบางผ่านระบบเสียงตามสาย และมีการให้เงินสงเคราะห์แก่กลุ่มเปราะบางที่ไม่มีรายได้และมีฐานะยากจน หรือเงินสงเคราะห์เมื่อเจ็บป่วย (ค่าเฉลี่ย 4.63, 4.44, 4.25, 4.25, 4.06, 3.75, 3.75, 3.63, 3.56 และ 3.44 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.11 สรุปภาพรวมระดับการให้บริการของผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มคนเปราะบาง

การให้บริการ ด้านต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ย	การแปลผล	บริการเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง
ด้านการศึกษา	3.33	ปานกลาง	มีการส่งเสริมและอุดหนุนงบประมาณด้านการศึกษา 3.56 จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และข้อมูลสุขภาพ 3.56 มีการส่งเสริมอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการของ กลุ่มเปราะบาง 3.56 ส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีบทบาทในการรับ/ถ่ายทอด ความรู้สู่ชุมชน หรือมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ ชุมชน 3.44 ส่งเสริมความรู้ที่เหมาะสมผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์. หนังสือพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อดำเนินชีวิต 3.06 มีการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับกลุ่มเปราะบาง ใน หลักสูตรต่าง ๆ 2.81
ด้านสุขอนามัย	3.41	ปานกลาง	มีการส่งเสริมอุดหนุนงบประมาณในด้านสาธารณสุขมูลฐาน 3.81 หน่วยงานของรัฐมีการบริการยานพาหนะเดินทางในการ รักษาพยาบาล 3.75 มีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสุขอนามัย 3.63

			<p>มีการบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่กลุ่มเปราะบาง 3.56</p> <p>มีการบริการในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบาง 3.38</p> <p>มีหน่วยงานด้านสาธารณสุขออกให้บริการตรวจสุขภาพประจำปี 3.38</p> <p>การบริการช่วยเหลือรักษาค่ารักษาพยาบาลแก่กลุ่มเปราะบาง เช่น การประกันสุขภาพ เงินช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส 3.31</p> <p>มีการจัดระบบเฝ้าระวังและจัดให้มีอาสาสมัครดูแล 3.31</p> <p>มีการสนับสนุนฝึกอบรมทางการแพทย์แก่หน่วยงานที่ให้บริการ 3.13</p> <p>มีการส่งเสริมการเล่นกีฬาชนิดต่างๆ ที่เหมาะสม 2.88</p>
ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน	3.48	ปานกลาง	<p>มีเจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมกลุ่มเปราะบางหรือมีลูกหลานญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยือนอยู่เสมอ 3.94</p> <p>ส่งเสริมให้รวมกลุ่มชมรมอาสาสมัครผู้ดูแลกลุ่มเปราะบางและภาคีเครือข่าย 3.81</p> <p>การได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลจากเพื่อนบ้าน/สมาชิกในชุมชน 3.56</p> <p>กลุ่มเปราะบางมีการยอมรับศักยภาพของตนเองสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนรอบข้างและสามารถแก้ไขปัญหาได้ 3.56</p> <p>กลุ่มเปราะบางมีโอกาสพบปะสังสรรค์กับญาติพี่น้องใกล้ชิดและเพื่อนร่วมวัยอยู่เสมอ 3.44</p> <p>บุคคลรอบข้างให้ความสำคัญเห็นคุณค่าในตนเอง เคารพยกย่องนับถือและเชื่อฟัง 3.44</p> <p>กลุ่มเปราะบางมีความภาคภูมิใจในตนเองและปรับตัวเองเพื่อลดภาระจากผู้อื่น 3.38</p>

			<p>บุคคลรอบข้างยอมรับว่ามีคุณค่ามีความสามารถหรือมาปรึกษาหารืออยู่เสมอ 3.38</p> <p>กลุ่มเปราะบางมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ทั้งยามสุขและทุกข์ 3.19</p> <p>มีการจัดการให้มีกิจกรรมระหว่างบุคคลในครอบครัว 3.13</p>
<p>ด้านการงาน และรายได้</p>	3.39	ปานกลาง	<p>รัฐได้จ่ายเบี้ยยังชีพกับกลุ่มเปราะบางอย่างทั่วถึง เป็นรายเดือน มีความเหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน 4.00</p> <p>มีการอบรมให้ความรู้อาชีพให้กับกลุ่มเปราะบางในการประกอบอาชีพอิสระตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ 3.75</p> <p>ปัจจุบันกลุ่มเปราะบางยังมีความต้องการที่จะรับการอบรมอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ 3.69</p> <p>มีการจัดหาอาชีพที่เหมาะสมให้กับกลุ่มเปราะบางตามศักยภาพความถนัดและความสามารถ 3.56</p> <p>ภาครัฐได้มีการสนับสนุนงบประมาณและจัดการหาแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบาง 3.38</p> <p>ภาครัฐได้มีการส่งเสริมจัดตั้งกองทุนประกอบอาชีพ 3.31</p> <p>มีการส่งเสริมการไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของกลุ่มเปราะบาง 3.31</p> <p>มีการว่าจ้างงานกลุ่มเปราะบาง ตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ 3.06</p> <p>มีหน่วยประสานงานให้กับกลุ่มเปราะบางที่ต้องการหารายได้เสริม 3.06</p> <p>ปัจจุบันกลุ่มเปราะบางมีรายได้ด้วยตนเองเพียงพอต่อการดำรงชีพ และมีเงินเก็บสะสมเพื่อการดำรงชีพ 2.75</p>

ด้าน นันทนาการ	3.34	ปานกลาง	<p>หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความรู้ข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง 3.75</p> <p>กลุ่มเปราะบางมีความเพลิดเพลินและสนุกสนานกับกิจกรรมที่ชมรมได้จัดขึ้น เช่น ศิลปหัตถกรรม ดนตรี ละคร หรือกิจกรรมกลางแจ้ง 3.56</p> <p>มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การเดินรำ กีฬา 3.44</p> <p>กิจกรรมนันทนาการจะเป็นสื่อและส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและมีคุณภาพชีวิตที่ดี 3.44</p> <p>กลุ่มเปราะบางมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ชมรมต่างๆ ได้จัดขึ้น 3.38</p> <p>มีกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร รักษาศีล และนั่งสมาธิ ในวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา 3.38</p> <p>มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยทำให้กลุ่มเปราะบางเป็นคนมีเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และรู้จักการเสียสละ 3.25</p> <p>มีกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น เช่น ไปพบปะ สังสรรค์ รับประทานอาหาร ร่วมประชุม กลุ่มงานเลี้ยง 3.13</p> <p>มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก ความอบอุ่นและสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว 3.13</p> <p>มีหน่วยงานต่างๆ ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเปราะบาง เช่น การเลี้ยงอาหาร 2.94</p>
ด้าน กระบวนการ ยุติธรรม	3.91	มาก	<p>รัฐได้จ่ายค่าตอบแทนแก่กลุ่มเปราะบาง ที่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 4.44</p>

			<p>สวัสดิการโดยภาครัฐมักเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและ แผนนโยบายของรัฐ 4.31</p> <p>กลุ่มเปราะบางที่ประสบปัญหาและต้องได้รับการช่วยเหลือ อย่างเร่งด่วนจึงเน้นการสงเคราะห์เบื้องต้น 4.25</p> <p>กลุ่มเปราะบางเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้รัฐสามารถ วางแผนดำเนินการช่วยเหลือได้เหมาะสมกับความต้องการ ของกลุ่มเปราะบาง 4.13</p> <p>เมื่อมีคดีความ กลุ่มเปราะบางมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือ ทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ 4.06</p> <p>กลุ่มเปราะบางย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนิน กระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม 3.88</p> <p>กลุ่มเปราะบางมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม 3.81</p> <p>รัฐมีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก แก่กลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย 3.75</p> <p>มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและ เหมาะสมจากรัฐ 3.69</p> <p>เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น กลุ่มเปราะบางเป็นผู้คลี่คลาย ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ 2.81</p>
ด้านบริการทาง สังคมทั่วไป	3.98	มาก	<p>มีการอธิบายถึงหลักเกณฑ์สิทธิของประชาชน เช่น การ เบิกจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างชัดเจน 4.63</p> <p>กลุ่มเปราะบางใช้สวัสดิการบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าใน การเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล 4.44</p> <p>มีการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางในพื้นที่และสำรวจ ความต้องการความช่วยเหลือ 4.25</p>

			<p>จัดบริการศูนย์บริการทางสังคมให้กับกลุ่มเปราะบางเพื่อให้บริการ แนะนำคำปรึกษา ประสานความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางไปหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง 4.25</p> <p>มีระบบบำเหน็จบำนาญเป็นสวัสดิการสำหรับข้าราชการที่เกษียณอายุ 4.06</p> <p>รัฐสามารถสงเคราะห์กลุ่มเปราะบาง ครอบคลุมผู้ด้อยโอกาสได้อย่างทั่วถึง 3.75</p> <p>กลุ่มเปราะบางมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับในปัจจุบัน 3.75</p> <p>มีศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยของกลุ่มเปราะบาง การติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มเปราะบาง 3.63</p> <p>มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบาง ทางผู้นำหมู่บ้านได้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบางผ่านระบบเสียงตามสาย 3.56</p> <p>มีการให้เงินสงเคราะห์แก่กลุ่มเปราะบางที่ไม่มีรายได้และมีฐานะยากจน หรือเงินสงเคราะห์เมื่อเจ็บป่วย 3.44</p>
รวม	3.55	มาก	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง มีภาพรวมการให้บริการสวัสดิการสังคมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) โดยด้านบริการทางสังคมทั่วไปมีระดับการจัดบริการมากที่สุด รองลงมาด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการงานและรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.98, 3.91, 3.48, 3.41, 3.39, 3.34 และ 3.33 ตามลำดับ)

ส่วนที่ 3 การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด 19 จำนวน 16 คน จาก 4 พื้นที่ปฏิบัติงานได้แก่ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา 2. องค์การบริหารส่วน

ตำบลมหาสวัสดิ์ 3.เทศบาลตำบลศาลายา 4.เทศบาลตำบลคลองโยง ผลสัมภาษณ์นำเสนอในรายละเอียดมีดังต่อไปนี้

1. การจัดสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มเปราะบาง

1.1 ด้านการศึกษา

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.ศาลายา) "เราได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชน เพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่มีรายได้น้อย โดยให้บริการดูแลเด็กก่อนวัยเรียนฟรี นอกจากนี้ยังมีโครงการมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อสนับสนุนให้พวกเขาได้มีโอกาสทางการศึกษาที่ดีขึ้น"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลคลองโยง) "ทางเทศบาลได้ร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่จัดโครงการสอนเสริมพิเศษฟรีในช่วงปิดเทอม เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำหรือต้องการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม โดยเฉพาะในกลุ่มครอบครัวที่ไม่มีกำลังส่งลูกไปเรียนพิเศษ นอกจากนี้ เรายังมีโครงการแจกอุปกรณ์การเรียนและชุดนักเรียนให้กับเด็กที่ขาดแคลนอีกด้วย"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของเด็กเป็นอย่างมาก โดยมีการดำเนินโครงการที่หลากหลาย เช่น การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โครงการสอนเสริมพิเศษ การมอบทุนการศึกษา และการแจกอุปกรณ์การเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่มีรายได้น้อย อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าอุปสรรคบางประการในการดำเนินโครงการ เช่น ขาดแคลนงบประมาณ หรือขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ

1.2 ด้านสุขภาพอนามัย

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.มหาสวัสดิ์) "ได้จัดตั้งศูนย์สุขภาพชุมชนขึ้นมา โดยมีบริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นฟรีสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ รวมถึงมีโครงการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียง เพื่อให้การดูแลและให้คำแนะนำแก่ครอบครัวในการดูแลผู้ป่วย นอกจากนี้ เรายังจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสุขภาพและการป้องกันโรคแก่ประชาชนในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลศาลายา) "ทางเทศบาลได้จัดให้มีรพพยาบาลฉุกเฉินประจำชุมชนพร้อมให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉินโดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ รวมทั้งยังมีโครงการแจกยาสามัญประจำบ้านและหน้ากากอนามัยให้กับครอบครัวที่มีรายได้น้อย เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยมีการจัดตั้งศูนย์สุขภาพชุมชน บริการรถพยาบาลฉุกเฉิน และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพต่างๆ อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามียุทธศาสตร์บางประการในการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ห่างไกลหรือกลุ่มที่มีภาวะเศรษฐกิจยากลำบาก

1.3 ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.ศาลายา) "ได้ริเริ่มโครงการซ่อมแซมบ้านให้กับผู้ยากไร้และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านที่ทรุดโทรม โดยเน้นการปรับปรุงให้มีความปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ นอกจากนี้ยังมีโครงการสร้างบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติหรือผู้ที่ไร้ที่อยู่อาศัยชั่วคราว"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลคลองโยง) "ทางเทศบาลได้ร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดสร้างที่อยู่อาศัยราคาประหยัดสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยให้ผ่อนชำระในระยะยาวและอัตราดอกเบี้ยต่ำ นอกจากนี้ยังมีโครงการจัดหาที่พักชั่วคราวให้กับคนไร้บ้านในพื้นที่ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนในการทำงานทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของประชาชน โดยมีการดำเนินโครงการที่หลากหลาย เช่น การซ่อมแซมบ้านสำหรับผู้สูงอายุ การสร้างบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้ประสบภัย และการจัดหาที่อยู่อาศัยราคาประหยัดสำหรับผู้มีรายได้น้อย อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามียุทธศาสตร์บางประการในการดำเนินโครงการ เช่น ขาดแคลนงบประมาณ หรือขาดแคลนที่ดินในการสร้างบ้านพัก

1.4 ด้านการงานและรายได้

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.มหาสวัสดิ์) "เราได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน โดยเปิดอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่างๆ เช่น การทำอาหาร งานฝีมือ และการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า เพื่อให้ผู้ว่างงานหรือผู้มีรายได้น้อยได้มีโอกาสพัฒนาทักษะและสร้างอาชีพเสริม นอกจากนี้ ยังประสานงานกับบริษัทในพื้นที่เพื่อจัดหางานให้กับผู้ผ่านการอบรมอีกด้วย"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลศาลายา) "ทางเทศบาลได้จัดตั้งกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ โดยให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ที่ต้องการเริ่มต้นธุรกิจขนาดเล็กหรือต้องการขยายกิจการ นอกจากนี้ ยังจัด

งานตลาดนัดชุมชนเป็นประจำทุกเดือน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชนได้มีพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าและบริการ"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการสร้างงานและรายได้ของประชาชน โดยมีการดำเนินโครงการที่หลากหลาย เช่น การจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ การจัดตั้งกองทุนกู้ยืม และการจัดงานตลาดนัดชุมชน อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามียุทธศาสตร์บางประการในการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจของประชาชนในบางกลุ่ม เช่น ผู้ที่มีอุปสรรคด้านการศึกษา หรือผู้ที่มีทักษะจำกัด

1.5 ด้านนันทนาการ

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.ศาลายา) "เราได้จัดสร้างสวนสาธารณะและลานกีฬาชุมชน เพื่อให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้มีพื้นที่พักผ่อนและออกกำลังกาย โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้พิการ มีการติดตั้งอุปกรณ์ออกกำลังกายที่เหมาะสมและปลอดภัย นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬาชุมชน และการจัดงานเทศกาลประจำปี"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลคลองโยง) "ทางเทศบาลได้จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมชุมชน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การสอนดนตรีไทย การฝึกหัตถกรรมพื้นบ้าน และการแสดงศิลปะพื้นเมือง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุและเยาวชน เพื่อสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน นอกจากนี้ เรายังจัดทัศนศึกษาสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการปีละ 2 ครั้ง"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ โดยมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในทุกกลุ่มอายุ อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามียุทธศาสตร์บางประการในการจัดกิจกรรม เช่น ขาดแคลนงบประมาณ หรือขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรม

1.6 ด้านกระบวนการยุติธรรม

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.มหาสวัสดิ์) "จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางกฎหมายฟรีสำหรับประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส มีทนายอาสาสมัครมาให้คำแนะนำในเรื่องสิทธิและกฎหมายต่างๆ นอกจากนี้ เรายังประสานงานกับหน่วยงานยุติธรรมในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ถูกดำเนินคดีโดยไม่เป็นธรรม"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลสาขลา) "ทางเทศบาลได้จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองแก่ประชาชนในชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันการถูกเอารัดเอาเปรียบ นอกจากนี้ เรายังมีการจัดตั้งคณะกรรมการใกล้เคียงข้อพิพาทในชุมชน เพื่อช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและลดภาระในกระบวนการยุติธรรม"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน โดยมีการดำเนินโครงการที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีอุปสรรคบางประการในการเข้าถึงบริการทางกฎหมายของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล หรือกลุ่มที่มีภาวะเศรษฐกิจยากลำบาก

1.7 ด้านบริการทางสังคมทั่วไป

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.สาขลา) "เราได้จัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Service สำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยรวมบริการต่างๆ ไว้ในจุดเดียว เช่น การลงทะเบียนรับเบี้ยยังชีพ การขอความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย และการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดภาระในการเดินทางของกลุ่มเปราะบาง"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลคลองโยง) "ทางเทศบาลได้จัดตั้งทีมอาสาสมัครชุมชน ที่คอยลงพื้นที่เยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสำรวจความต้องการและปัญหาต่างๆ พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เช่น การช่วยทำความสะอาดบ้าน การพาไปพบแพทย์ และการช่วยเหลือในการทำธุระต่างๆ"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่ให้ความสำคัญกับการดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยมีการจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ และจัดตั้งทีมอาสาสมัครเพื่อให้บริการเยี่ยมบ้าน ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดและทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีอุปสรรคบางประการ เช่น การขาดแคลนงบประมาณ หรือการขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุ

2. แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.มหาสวัสดิ์) "ผมคิดว่าหน่วยงานภาครัฐควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันมากขึ้น เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ ควรมีการสร้างฐานข้อมูลกลางของกลุ่มเปราะบางที่ทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงได้ เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างครอบคลุมและตรงจุด"

นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยภาครัฐอาจให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและองค์ความรู้"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลสาขลา) "ผมเห็นว่าภาครัฐควรมีการปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น ควรมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการให้บริการ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการลงทะเบียนรับสวัสดิการต่างๆ เพื่อลดขั้นตอนและอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มเปราะบาง นอกจากนี้ ควรมีการพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถปรับปรุงการให้บริการได้อย่างต่อเนื่อง"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอฟุทธรณีสทล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่ที่มีข้อเสนอแนะสำคัญในการปรับปรุงระบบสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเปราะบาง ดังนี้ 1) การบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ 2) การสร้างฐานข้อมูลกลาง เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างครอบคลุมและตรงจุด 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้การดูแลกลุ่มเปราะบางมีความยั่งยืน 4) การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น 5) การใช้เทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มเปราะบาง และ 6) การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

3. การจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางของหน่วยงานภาครัฐ

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.สาขลา) "ผมเห็นว่า การจัดสวัสดิการสังคมของภาครัฐในปัจจุบันมีความครอบคลุมมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ยังมีปัญหาในเรื่องของการเข้าถึงบริการ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้พิการที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในเรื่องของความล่าช้าในการให้บริการ และบางครั้งการช่วยเหลือยังไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเปราะบาง ผมคิดว่าควรมีการปรับปรุงในเรื่องของการสำรวจความต้องการและการออกแบบบริการที่ตอบโจทย์มากขึ้น"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลคลองโยง) "ในมุมมองของผม การจัดสวัสดิการสังคมของภาครัฐมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ แต่ยังมีช่องว่างในการให้บริการ โดยเฉพาะในกลุ่มคนเปราะบางที่ตกหล่นจากระบบ เช่น คนไร้บ้าน หรือแรงงานนอกระบบ ผมคิดว่าควรมีการพัฒนากระบวนการค้นหาและช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางเชิงรุกมากขึ้น นอกจากนี้ ยังควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาสังคมในการจัดสวัสดิการ เพื่อให้การช่วยเหลือมีความหลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่แม้การจัดสวัสดิการสังคมของภาครัฐจะมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น แต่ยังคงมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง โดยเฉพาะในเรื่องการเข้าถึงบริการของกลุ่มเปราะบางที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลและกลุ่มที่ตกหล่นจากระบบ นอกจากนี้ การสำรวจความต้องการและการออกแบบบริการที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเปราะบางยังเป็นอีกประเด็นที่ต้องพัฒนา เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาสังคม เพื่อให้การช่วยเหลือมีความหลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

4. ปัญหา-อุปสรรคการให้บริการการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง

บทสัมภาษณ์ที่ 1 (อบต.มหาสวัสดิ์) "ปัญหาหลักที่เราประสบคือ การขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้บางครั้งไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในเรื่องของการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการให้บริการ หรือบางครั้งมีช่องว่างในการช่วยเหลือ อีกปัญหาหนึ่งคือ การเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันของกลุ่มเปราะบาง ทำให้บางครั้งการช่วยเหลือไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง"

บทสัมภาษณ์ที่ 2 (เทศบาลศาลายา) "อุปสรรคที่สำคัญในการให้บริการคือ ความไม่เข้าใจในสิทธิและการเข้าถึงบริการของกลุ่มเปราะบางเอง บางครั้งพวกเขาไม่ทราบว่ามีการอะไรบ้างที่สามารถขอรับความช่วยเหลือได้ หรือไม่ทราบขั้นตอนในการขอรับบริการ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในเรื่องของทัศนคติและการยอมรับความช่วยเหลือ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุที่บางครั้งรู้สึกอายที่จะขอความช่วยเหลือ อีกปัญหาหนึ่งคือ ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและขั้นตอนทางราชการที่บางครั้งทำให้การให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างล่าช้า"

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอพุทธมณฑล พบว่าทั้ง 4 พื้นที่ปัญหาหลักในการให้บริการสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางมีดังนี้ 1) ขาดแคลนทรัพยากร ทั้งงบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ 2) การประสานงานระหว่างหน่วยงาน ไม่ราบรื่น ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนหรือช่องว่างในการให้บริการ 3) การเข้าถึงข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเปราะบางยังไม่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน 4) ความเข้าใจของกลุ่มเปราะบาง เกี่ยวกับสิทธิและการเข้าถึงบริการยังไม่เพียงพอ 5) ทัศนคติและการยอมรับ ของกลุ่มเปราะบางในการขอรับความช่วยเหลือ และ 6) ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ ที่ทำให้การให้บริการล่าช้า ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการให้บริการสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางอย่างมาก

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ใช้บริการสวัสดิการสังคม

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนของผู้ใช้บริการด้านสวัสดิการสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 4.12 เพศของผู้ใช้บริการ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	17	42.50
หญิง	23	57.50
อายุ		
20-29ปี	6	15.00
30-39 ปี	7	17.50
40-49 ปี	8	20.00
50-59 ปี	8	20.00
60 ปีขึ้นไป	11	27.50
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	4	10.00
ประถมศึกษา	10	25.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	8	20.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	12	30.00
สูงกว่าปริญญาตรี	6	15.00
อาชีพ		
เกษตรกร	6	15.00
แม่บ้าน	10	25.00
ผู้สูงอายุ	12	30.00
คนไร้บ้าน	6	15.00
คนพิการ	6	15.00
ที่อยู่		

เทศบาลตำบลศาลายา	10	25.00
เทศบาลตำบลคลองโยง	10	25.00
องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา	10	25.00
องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์	10	25.00
รวม	40	100

จากตาราง 4.12 พบว่า ผู้ใช้บริการด้านสวัสดิการสังคมส่วนใหญ่ร้อยละ 57.50 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 42.50 เป็นเพศชาย โดยร้อยละ 27.50 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 20.00 มีอายุ 40-49 ปี และ มีอายุ 50-59ปี รองลงมา ร้อยละ 17.50 มีอายุ 30-39ปี และร้อยละ 15.00 มีอายุ 20-29 ปีตามลำดับ โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 30.00 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รองลงมา ร้อยละ 25.00 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 20.00 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมา ร้อยละ 15.00 จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี และร้อยละ 10.00 ไม่ได้รับการศึกษา และในส่วนของ การประกอบอาชีพ ร้อยละ 30.00 เป็นผู้สูงอายุ รองลงมา ร้อยละ 25.00 เป็นแม่บ้าน รองลงมา ร้อยละ 15.00 เป็นเกษตรกร เป็นคนไร้บ้าน และเป็นคนพิการตามลำดับ และร้อยละ 25.00 เท่าๆ กัน มีที่อยู่อาศัย อยู่ในเทศบาลตำบลศาลายา เทศบาลตำบลคลองโยง องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา และองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคม

ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 จำนวน 40 คน จาก 4 พื้นที่ปฏิบัติงานได้แก่ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา 2. องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ 3.เทศบาลตำบลศาลายา 4.เทศบาลตำบลคลองโยง นำเสนอในรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การใช้บริการสวัสดิการสังคม

1.1 ด้านการศึกษา

"ฉันเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว มีลูกสาวอายุ 10 ขวบ ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ลูกสาวได้รับอุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน และหนังสือเรียนฟรี ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวได้มาก"

นางสาวปิ่น (นามสมมุติ), แม่บ้าน

"ฉันเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว อายุ 35 ปี มีลูก 2 คน ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการเรียนฟรี 15 ปี ทำให้ลูกๆ ได้เรียนหนังสือโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ทั้งค่าเล่าเรียน ชุดนักเรียน และอุปกรณ์การเรียน ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวได้มาก"

นางสาวแก้ว (นามสมมุติ), พนักงานร้านอาหาร

1.2 ด้านสุขภาพอนามัย

"ผมเป็นผู้สูงอายุ อายุ 72 ปี ใช้สิทธิบัตรทองในการรักษาพยาบาล ทำให้ไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายเวลาเจ็บป่วย ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีฟรี และยังมีโครงการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทำให้รู้สึกอุ่นใจมากขึ้น"

นายสมบุรณ์ (นามสมมุติ), ผู้สูงอายุ

"ฉันเป็นแม่บ้าน อายุ 45 ปี ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ฟรีจากโรงพยาบาลในพื้นที่ และยังได้รับชุดตรวจ ATK แจกฟรีจาก อบต. ทำให้รู้สึกปลอดภัยและมั่นใจในการใช้ชีวิตประจำวันมากขึ้น"

นางนิภา (นามสมมุติ), แม่บ้าน

1.3 ด้านที่อยู่อาศัย

"ผมเป็นคนไร่บ้าน อายุ 50 ปี ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการบ้านมั่นคง ทำให้มีที่พักอาศัยที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ไม่ต้องนอนตามที่สาธารณะอีกต่อไป ทำให้มีชีวิตที่ดีขึ้นมาก"

นายวิชัย (นามสมมุติ), รับจ้างทั่วไป

"ฉันเป็นเกษตรกร อายุ 55 ปี ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการซ่อมแซมบ้านผู้ยากไร้ของ อบต. ทำให้บ้านที่ทรุดโทรมได้รับการซ่อมแซมให้แข็งแรงและปลอดภัยมากขึ้น ไม่ต้องกังวลเวลาฝนตกหนักอีกต่อไป"

นางบุญมี (นามสมมุติ), เกษตรกร

1.4 ด้านการงานและรายได้

"ผมเป็นคนพิการทางการเคลื่อนไหว อายุ 40 ปี ได้รับการฝึกอาชีพจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด ทำให้มีทักษะในการซ่อมโทรศัพท์มือถือ สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ ไม่ต้องพึ่งพาครอบครัวอีกต่อไป"

นายสมศักดิ์ (นามสมมุติ), ช่างซ่อมโทรศัพท์มือถือ

"ดิฉันเป็นแม่บ้าน อายุ 38 ปี ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด เดือนละ 600 บาท ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงลูกได้มาก โดยเฉพาะค่านมและผ้าอ้อม"

นางสาวรัตนา (นามสมมุติ), แม่บ้าน

1.5 ด้านนันทนาการ

"ผมเป็นผู้สูงอายุ อายุ 68 ปี ได้เข้าร่วมกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุที่จัดโดยเทศบาล มีการออกกำลังกายเต้นรำ และทำงานฝีมือ ทำให้ได้พบปะเพื่อนวัยเดียวกัน คลายเหงา และมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น"

นายประสิทธิ์ (นามสมมุติ), ผู้สูงอายุ

"ฉันเป็นคนพิการทางการได้ยิน อายุ 25 ปี ได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาคนพิการระดับจังหวัด ทำให้ได้พัฒนาทักษะทางกีฬา สร้างความภาคภูมิใจ และได้เพื่อนใหม่ที่เข้าใจกันดี"

นางสาวน้ำทิพย์ (นามสมมุติ), นักกีฬาคนพิการ

1.6 ด้านกระบวนการยุติธรรม

"ผมเป็นคนไร้บ้าน อายุ 45 ปี เคยถูกจับกุมด้วยข้อหาบุกรุก แต่ได้รับความช่วยเหลือจากทนายอาสา ทำให้เข้าใจสิทธิของตนเองมากขึ้น และได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม"

นายสมหมาย (นามสมมุติ), คนไร้บ้าน

"ฉันเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว อายุ 30 ปี ได้รับความช่วยเหลือจากศูนย์ช่วยเหลือทางสังคมในการดำเนินคดีเรียกค่าเลี้ยงดูบุตรจากอดีตสามี ทำให้ได้รับความเป็นธรรมและมีรายได้เพิ่มขึ้นสำหรับเลี้ยงดูลูก"

นางสาวพิมพ์ (นามสมมุติ), พนักงานร้านสะดวกซื้อ

1.7 ด้านบริการทางสังคมทั่วไป

"ผมเป็นเกษตรกร อายุ 58 ปี ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้ได้รับเงินช่วยเหลือค่าครองชีพ และส่วนลดค่าน้ำค่าไฟ ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้มาก"

นายบุญชู (นามสมมติ), เกษตรกร

"ฉันเป็นผู้สูงอายุ อายุ 75 ปี ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเดือนละ 800 บาท ทำให้มีรายได้เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัว ไม่ต้องรบกวนลูกหลานมากนัก"

นางสมจิตร (นามสมมติ), ผู้สูงอายุ

2. แนวทางการจัดสวัสดิการสังคม

"ภาครัฐควรเน้นการจัดสวัสดิการแบบองค์รวมมากขึ้น ไม่ใช่แค่ให้เงินช่วยเหลือ แต่ควรมีการพัฒนาทักษะอาชีพ ส่งเสริมการศึกษา และดูแลสุขภาพไปพร้อมกัน เพื่อให้กลุ่มเปราะบางสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว อีกทั้งควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้ดีขึ้น เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ"

นายสมชาย (นามสมมติ), อายุ 45 ปี, คนพิการทางการเคลื่อนไหว

"อยากให้ภาครัฐมีการสำรวจและเก็บข้อมูลกลุ่มเปราะบางอย่างละเอียดและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การช่วยเหลือตรงกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น รวมถึงควรมีช่องทางเข้าถึงบริการที่หลากหลายและสะดวก โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการที่อาจมีข้อจำกัดในการเดินทาง เช่น การให้บริการถึงบ้าน หรือการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย"

นางสาวนภา (นามสมมติ), อายุ 32 ปี, แม่เลี้ยงเดี่ยว

3. ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคม

"การจัดสวัสดิการของภาครัฐมีความครอบคลุมมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ยังมีปัญหาเรื่องความล่าช้าในการให้บริการ และบางครั้งเจ้าหน้าที่ยังขาดความเข้าใจในความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเปราะบาง อยากให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความเข้าใจและทักษะในการสื่อสารกับกลุ่มเปราะบางมากขึ้น"

นายวิชัย (นามสมมติ), อายุ 62 ปี, ผู้สูงอายุ

"คิดว่าการจัดสวัสดิการของภาครัฐมีประโยชน์มาก แต่บางครั้งยังไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล อยากให้มีการกระจายบริการให้ครอบคลุมมากขึ้น และมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและการเข้าถึงบริการให้ทั่วถึงกว่านี้ เพราะหลายคนยังไม่รู้ว่าตนเองมีสิทธิได้รับความช่วยเหลืออะไรบ้าง"

นางสมใจ (นามสมมติ), อายุ 50 ปี, เกษตรกร

4. ปัญหาและอุปสรรค

"ปัญหาที่ผมพบบ่อยคือ ขั้นตอนการขอรับบริการที่ซับซ้อนและใช้เวลานาน ต้องกรอกเอกสารหลายอย่าง บางครั้งต้องเดินทางไปหลายที่เพื่อขอเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำหรับผู้พิการอย่างผม อยากให้มีการลดขั้นตอนและเอกสารที่ไม่จำเป็น หรือมีระบบออนไลน์ที่ใช้งานง่ายสำหรับยื่นเรื่องและตรวจสอบสถานะ"

นายประสิทธิ์ (นามสมมติ), อายุ 38 ปี, คนพิการทางการเคลื่อนไหว

"เจ้าหน้าที่ ใช้ภาษาที่เข้าใจยาก อธิบายไม่ละเอียดพอ ทำให้เกิดความสับสนและอาจพลาดโอกาสในการรับสิทธิบางอย่าง นอกจากนี้ การเดินทางไปรับบริการก็เป็นอุปสรรค เพราะบางหน่วยงานอยู่ไกลและค่าเดินทางก็แพง อยากให้มีหน่วยบริการเคลื่อนที่มาให้บริการในชุมชนบ้าง"

นางสาวพร (นามสมมติ), อายุ 28 ปี, คนไร้บ้าน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การจัดรูปแบบสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19” เป็น การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-Methods) ประกอบด้วยวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อ ช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 2. เพื่อพัฒนารูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือ กลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคน เปราะบางหลังยุคโควิด-19 สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมส่วนใหญ่ร้อยละ 68.75 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 31.25 เป็นเพศชาย ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ร้อยละ 43.75 อายุ 41-50 ปี รองลงมา ร้อยละ 31.25 อายุ 20-30 ปี รองลงมา ร้อยละ 18.75 อายุ 51-60ปี และร้อยละ 6.25 อายุ 31-40 ปีตามลำดับ ทางด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.75 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 31.25 จบการศึกษาระดับปริญญาโท ทั้งหมด ทำงานรับราชการ โดยครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 50 ดำรงตำแหน่งนักพัฒนาชุมชน ส่วนอีกร้อยละ 6.25 เท่าๆ กัน ดำรงตำแหน่ง พนักงานทั่วไป นักพัฒนาสังคม หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการสังคม ผู้อำนวยการกอง สวัสดิการสังคม นักพยาบาลวิชาชีพ ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน เจ้าพนักงานสุขภาพ นักบริหารการศึกษา หัวหน้าฝ่ายสวัสดิการสังคม ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ร้อยละ 25.00 ตามลำดับ ปฏิบัติงานที่เทศบาล ตำบลศาลายา เทศบาลตำบลคลองโยง องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา องค์การบริหารส่วนตำบลมหา สวัสดิ์

5.1.2 การให้บริการด้านสวัสดิการสังคม

ผู้ให้บริการด้านสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง มีความคิดเห็นต่อภาพรวมการให้บริการ สวัสดิการสังคมในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.55 โดยเฉพาะการให้บริการทางสังคมทั่วไป ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน ด้านสุขภาพ

อนามัย ด้านการงานและรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษา ค่าเฉลี่ย 3.98, 3.91, 3.48, 3.41, 3.39, 3.34 และ 3.33 ตามลำดับ สามารถจำแนกความสำคัญโดยสรุปแต่ละด้าน ดังนี้

5.1.2.1 ด้านการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33) โดยมีการจัดสวัสดิการสังคมในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงเท่ากับ 3 บริการ ได้แก่ มีการส่งเสริมและอุดหนุนงบประมาณด้านการศึกษา จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และข้อมูลสุขภาพ พร้อมทั้งมีการส่งเสริมอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบาง รองลงมาส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีบทบาทในการรับ/ถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน หรือมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชน ส่งเสริมความรู้ที่เหมาะสมผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์. หนังสือพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อดำเนินชีวิต และมีการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับกลุ่มเปราะบาง ในหลักสูตรต่าง ๆ

5.1.2.2 ด้านสุขอนามัย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41) โดยจัดให้มีการส่งเสริมอุดหนุนงบประมาณในด้านสาธารณสุขมูลฐาน รองลงมาหน่วยงานของรัฐมีการบริการยานพาหนะเดินทางในการรักษาพยาบาล มีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสุขอนามัย มีการบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่กลุ่มเปราะบาง มีการบริการในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบาง มีหน่วยงานด้านสาธารณสุขออกให้บริการตรวจสุขภาพประจำปี การบริการช่วยเหลือรักษาค่ารักษาพยาบาลแก่กลุ่มเปราะบาง เช่น การประกันสุขภาพ เงินช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส มีการจัดระบบเฝ้าระวังและจัดให้มีอาสาสมัครดูแล มีการสนับสนุนฝึกอบรมทางการแพทย์แก่หน่วยงานที่ให้บริการ และมีการส่งเสริมการเล่นกีฬาชนิดต่างๆที่เหมาะสม

5.1.2.3 ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48) โดยมีบริการให้มีเจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมกลุ่มเปราะบางหรือมีลูกหลานญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยียนอยู่สม่ำเสมอ รองลงมาส่งเสริมให้รวมกลุ่มชมรมอาสาสมัครผู้ดูแลกลุ่มเปราะบางและภาคีเครือข่าย การได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลจากเพื่อนบ้าน/สมาชิกในชุมชน กลุ่มเปราะบางมีการยอมรับศักยภาพของตนเองสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนรอบข้างและสามารถแก้ไขปัญหาได้ กลุ่มเปราะบางมีโอกาสพบปะสังสรรค์กับญาติพี่น้องใกล้ชิดและเพื่อนร่วมวัยอยู่เสมอ บุคคลรอบข้างให้ความสำคัญเห็นคุณค่าในตนเอง เคารพยกย่องนับถือและเชื่อฟัง กลุ่มเปราะบางมีความภาคภูมิใจในตนเองและปรับตัวเองเพื่อลดภาระจากผู้อื่น บุคคลรอบข้างยอมรับว่ามีคุณค่ามีความสามารถหรือมาปรึกษาหารืออยู่เสมอ กลุ่มเปราะบางมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ทั้งยามสุขและทุกข์ และมีการจัดการให้มีกิจกรรมระหว่างบุคคลในครอบครัว

5.1.2.4 ด้านการงานและรายได้ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39) โดยรัฐได้จ่ายเบี้ยยังชีพกับกลุ่มเปราะบางอย่างทั่วถึง เป็นรายเดือน มีความเหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน มีการอบรม

ให้ความรู้อาชีพให้กับกลุ่มเปราะบางในการประกอบอาชีพอิสระตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ และความต้องการที่จะรับการอบรมอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ มีการจัดหาอาชีพที่เหมาะสมให้กับกลุ่มเปราะบางตามศักยภาพความถนัดและความสามารถ นอกจากนี้มีการสนับสนุนงบประมาณและจัดการหาแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งมีการส่งเสริมจัดตั้งกองทุนประกอบอาชีพ การส่งเสริมการไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของกลุ่มเปราะบาง มีการว่าจ้างงานกลุ่มเปราะบาง ตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ มีหน่วยประสานงานให้กับกลุ่มเปราะบางที่ต้องการหารายได้เสริม และปัจจุบันกลุ่มเปราะบางมีรายได้ด้วยตนเองเพียงพอต่อการดำรงชีพ และมีเงินเก็บสะสมเพื่อการดำรงชีพ

5.1.2.5 ด้านนันทนาการ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34) หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความรู้ข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง กลุ่มเปราะบางมีความเพลิดเพลินและสนุกสนานกับกิจกรรมที่ชมรมได้จัดขึ้น เช่น ศิลปหัตถกรรม ดนตรี ละคร หรือกิจกรรมกลางแจ้ง มีกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การเดินรำ กีฬา กิจกรรมนันทนาการจะเป็นสื่อและส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและมีคุณภาพชีวิตที่ดี กลุ่มเปราะบางมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ชมรมต่างๆ ได้จัดขึ้น มีกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญ ตักบาตร รักษาศีลและนั่งสมาธิ ในวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยทำให้กลุ่มเปราะบางเป็นคนมีเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวและรู้จักการเสียสละ มีกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น เช่น ไปบวช สันสัจรับประทานอาหาร ร่วมประชุม กลุ่มงานเลี้ยง มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก ความอบอุ่นและสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว และมีหน่วยงานต่างๆ ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเปราะบาง เช่น การเลี้ยงอาหาร

5.1.2.6 ด้านกระบวนการยุติธรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91) รัฐได้จ่ายค่าตอบแทนแก่กลุ่มเปราะบาง ที่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สวัสดิการโดยภาครัฐ มักเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและแนวนโยบายของรัฐ กลุ่มเปราะบางที่ประสบปัญหาและต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนจึงเน้นการสงเคราะห์เบื้องต้น กลุ่มเปราะบางเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้รัฐสามารถวางแผนดำเนินการช่วยเหลือได้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเปราะบาง เมื่อมีคดีความ กลุ่มเปราะบางมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ กลุ่มเปราะบางย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม กลุ่มเปราะบางมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รัฐมีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงและใช้

ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ และเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น กลุ่มเปราะบางเป็นผู้คลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

5.1.2.7 ด้านบริการทางสังคมทั่วไป ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98) บริการที่จัดให้คือ การอธิบายถึงหลักเกณฑ์สิทธิของประชาชน เช่น การเบิกจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างชัดเจน กลุ่มเปราะบางใช้สวัสดิการบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล การจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางในพื้นที่และสำรวจความต้องการความช่วยเหลือ การจัดบริการศูนย์บริการทางสังคมให้กับกลุ่มเปราะบางเพื่อให้บริการ แนะนำคำปรึกษา การประสานความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางไปหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีระบบบ่าเหน็จบำนาญเป็นสวัสดิการสำหรับข้าราชการที่เกษียณอายุ รัฐสามารถสงเคราะห์กลุ่มเปราะบาง ครอบครัวผู้ด้อยโอกาสได้อย่างทั่วถึง กลุ่มเปราะบางมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับในปัจจุบัน มีศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยของกลุ่มเปราะบาง การติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มเปราะบาง มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบาง ทางผู้นำหมู่บ้านได้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบางผ่านระบบเสียงตามสาย และให้เงินสงเคราะห์แก่กลุ่มเปราะบางที่ไม่มีรายได้และมีฐานะยากจน หรือเงินสงเคราะห์เมื่อเจ็บป่วย

5.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางหลังยุคโควิด 19 มีดังนี้

5.2.1 รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางหลังยุคโควิด 19

ด้านการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการศึกษาสำหรับเด็กในครอบครัวที่มีรายได้น้อย โดยจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนเพื่อดูแลเด็กก่อนวัยเรียนฟรี นอกจากนี้ยังมีการมอบทุนการศึกษา จัดสอนเสริมพิเศษฟรีในช่วงปิดเทอม และแจกอุปกรณ์การเรียนรวมถึงชุดนักเรียนให้กับเด็กที่ขาดแคลน เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน

ด้านสุขภาพอนามัย มีการจัดตั้งศูนย์สุขภาพชุมชนเพื่อให้บริการตรวจสุขภาพเบื้องต้นฟรีแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการ พร้อมทั้งจัดโครงการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียง จัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านสุขภาพ และจัดให้มีรถพยาบาลฉุกเฉินประจำชุมชนตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีการแจกจ่ายยาสามัญประจำบ้านและหน้ากากอนามัยให้กับครอบครัวที่มีรายได้น้อย เพื่อส่งเสริมการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน

ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินโครงการซ่อมแซมบ้านให้กับผู้ยากไร้และผู้สูงอายุ สร้างบ้านพักฉุกเฉินสำหรับผู้ประสบภัยพิบัติหรือผู้ไร้ที่อยู่อาศัยชั่วคราว รวมถึงร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดสร้างที่อยู่อาศัยราคาประหยัดสำหรับผู้มีรายได้น้อย และจัดหาที่พักชั่วคราวให้กับคนไร้บ้านในพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตด้านที่อยู่อาศัย

ด้านการงานและรายได้ มีการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเพื่อเปิดอบรมหลักสูตรระยะสั้นต่างๆ พร้อมทั้งประสานงานกับบริษัทในพื้นที่เพื่อจัดหางานให้ผู้ว่างงาน นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกองทุนกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ และจัดงานตลาดนัดชุมชนเป็นประจำ เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้และพัฒนาทักษะอาชีพ

ด้านนันทนาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดสร้างสวนสาธารณะและลานกีฬาชุมชน จัดกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬาชุมชนและงานเทศกาลประจำปี รวมถึงจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และจัดทัศนศึกษาสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านจิตใจและการมีส่วนร่วมในสังคม

ด้านกระบวนการยุติธรรม มีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาทางกฎหมายฟรี จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง และจัดตั้งคณะกรรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

ด้านบริการทางสังคมทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งทีมอาสาสมัครชุมชนเพื่อลงพื้นที่เยี่ยมบ้านและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง

5.1.4 จากบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถสรุปแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางได้ดังนี้:

แนวทางสำคัญในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเปราะบางคือการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐผ่านการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน โดยมีการสร้างฐานข้อมูลกลางที่ทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงได้ เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างครอบคลุมและตรงกับความต้องการ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยภาครัฐให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและองค์ความรู้

ในด้านการบริหารจัดการ มีข้อเสนอให้ปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ใน

การให้บริการ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการลงทะเบียนรับสวัสดิการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มเปราะบาง

ท้ายที่สุด การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญ เพื่อให้สามารถปรับปรุงการให้บริการได้อย่างต่อเนื่องและตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.2 ความคิดเห็นต่อมุมมองเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางของหน่วยงานภาครัฐ ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า

การจัดสวัสดิการสังคมของภาครัฐในปัจจุบันมีพัฒนาการที่ดีขึ้นและมีความครอบคลุมมากกว่าในอดีต อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัญหาและความท้าทายที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะในด้านการเข้าถึงบริการของกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้พิการในพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ ยังพบปัญหาความล่าช้าในการให้บริการ และบางครั้งการช่วยเหลือยังไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย

อีกประเด็นสำคัญคือการมีช่องว่างในการให้บริการ โดยเฉพาะในกลุ่มคนเปราะบางที่ตกหล่นจากระบบ เช่น คนไร้บ้าน หรือแรงงานนอกระบบ ซึ่งอาจไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเพียงพอ

เพื่อแก้ไขปัญหเหล่านี้ มีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงการสำรวจความต้องการและการออกแบบบริการที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบางมากขึ้น พัฒนาระบบการค้นหาและช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางเชิงรุก รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาสังคมในการจัดสวัสดิการ เพื่อให้การช่วยเหลือมีความหลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบสวัสดิการสังคมของภาครัฐสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึงมากขึ้น

5.2.3 ความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรค ในการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง จากการสัมภาษณ์ พบว่า

การจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ทั้งในด้านทรัพยากรและการบริหารจัดการ ปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือการขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ส่งผลให้การให้บริการบางครั้งไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนหรือช่องว่างในการให้บริการ

อีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือการเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการและเป็นปัจจุบันของกลุ่มเปราะบาง ซึ่งส่งผลให้บางครั้งการช่วยเหลือไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง ในขณะที่เดียวกัน ยังพบว่ากลุ่มเปราะบางเองก็มีปัญหาในการเข้าใจสิทธิและการเข้าถึงบริการ บางครั้งไม่ทราบว่ามิบริการใดบ้างที่สามารถขอรับความช่วยเหลือได้หรือไม่ทราบขั้นตอนในการขอรับบริการ

ปัญหาด้านทัศนคติและการยอมรับความช่วยเหลือก็เป็นอีกอุปสรรคหนึ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุที่บางครั้งรู้สึกอายที่จะขอความช่วยเหลือ นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและขั้นตอนทางราชการก็เป็นปัจจัยที่ทำให้การให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างล่าช้าในบางกรณี

ปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ส่งผลให้การจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการให้บริการอย่างต่อเนื่อง

5.1.7 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ใช้บริการด้านสวัสดิการสังคมร้อยละ 57.50 เป็นเพศหญิง และ ร้อยละ 42.50 เป็นเพศชาย ร้อยละ 27.50 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 20.00 มีอายุ 40-49 ปี และ อายุ 50-59ปี ผู้ที่มีอายุ 30-39 ปี มีร้อยละ 17.50 และร้อยละ 15.00 อายุ 20-29 ปีตามลำดับ ร้อยละ 30.00 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รองลงมาร้อยละ 25.00 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 20.00 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาร้อยละ 15.00 มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี และร้อยละ 10.00 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 30.00 เป็นผู้สูงอายุ รองลงมาร้อยละ 25.00 เป็นแม่บ้าน รองลงมาร้อยละ 15.00 เป็นเกษตรกร เป็นคนไร้บ้าน และเป็นคนพิการตามลำดับ ร้อยละ 25.00 มีที่อยู่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลศาลายา เทศบาลตำบลคลองโยง องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา และองค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์ตามลำดับ

5.1.8 ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อบริการสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ มีดังนี้จากบทสัมภาษณ์ของผู้ใช้บริการ สามารถสรุปการใช้บริการสวัสดิการสังคมในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

ด้านการศึกษา มีโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาและโครงการเรียนฟรี 15 ปี ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว โดยเฉพาะแม่เลี้ยงเดี่ยว ทำให้เด็กได้รับอุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน และหนังสือเรียนฟรี

ด้านสุขภาพอนามัย มีการให้บริการบัตรทองสำหรับการรักษาพยาบาล การตรวจสุขภาพประจำปีฟรีสำหรับผู้สูงอายุ และโครงการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีบริการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 และแจกชุดตรวจ ATK ฟรี ทำให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัยและมั่นใจในการใช้ชีวิตประจำวันมากขึ้น

ด้านที่อยู่อาศัย มีโครงการบ้านมั่นคงสำหรับคนไร้บ้าน และโครงการซ่อมแซมบ้านผู้ยากไร้ ช่วยให้ประชาชนที่มีที่พักอาศัยที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้านการงานและรายได้ มีการฝึกอาชีพสำหรับคนพิการ และเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ช่วยให้ผู้พิการสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ และแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร

ด้านนันทนาการ มีการจัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุและการแข่งขันกีฬาคนพิการ ช่วยให้ผู้สูงอายุและคนพิการได้พบปะสังสรรค์ คลายเหงา และมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น

ด้านกระบวนการยุติธรรม มีบริการทนายอาสาและศูนย์ช่วยเหลือทางสังคม ช่วยให้ประชาชนเข้าใจสิทธิของตนเองมากขึ้น และได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

ด้านบริการทางสังคมทั่วไป มีโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐและเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัว

5.1.9 ความคิดเห็นของผู้ใช้ต่อแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมมีดังนี้

ภาครัฐควรมุ่งเน้นการจัดสวัสดิการแบบองค์รวมมากขึ้น โดยไม่เพียงแต่ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แต่ควรบูรณาการการพัฒนาทักษะอาชีพ ส่งเสริมการศึกษา และดูแลสุขภาพไปพร้อมกัน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองของกลุ่มเปราะบางในระยะยาว นอกจากนี้ ควรปรับปรุงการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ

อีกประเด็นสำคัญคือการปรับปรุงระบบการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลกลุ่มเปราะบางให้มีความละเอียดและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การช่วยเหลือตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการที่หลากหลายและสะดวก โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการที่อาจมีข้อจำกัดในการเดินทาง เช่น การให้บริการถึงบ้าน หรือการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดสวัสดิการสังคมมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

5.1.10 ความคิดเห็นต่อของผู้ใช้ต่อมุมมองการจัดสวัสดิการสังคม

ประชาชนเห็นว่าการจัดสวัสดิการของภาครัฐมีความครอบคลุมมากขึ้นกว่าในอดีตและมีประโยชน์อย่างมาก อย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นที่ต้องปรับปรุง ได้แก่ ความล่าช้าในการให้บริการ และการขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเปราะบางของเจ้าหน้าที่บางส่วน จึงมีข้อเสนอแนะให้จัดอบรมเพื่อพัฒนาความเข้าใจและทักษะการสื่อสารของเจ้าหน้าที่กับกลุ่มเปราะบาง

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องความไม่ทั่วถึงของบริการ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล จึงมีความต้องการให้มีการกระจายบริการให้ครอบคลุมมากขึ้น รวมถึงเพิ่มการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและการเข้าถึงบริการให้ทั่วถึงกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากประชาชนจำนวนมากยังขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิที่ตนพึงได้รับการปรับปรุงในประเด็นเหล่านี้จะช่วยให้การจัดสวัสดิการสังคมมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

5.1.11 ความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมมีดังนี้

ประชาชนประสบปัญหาหลักในเรื่องความซับซ้อนและระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการขอรับบริการ โดยเฉพาะการกรอกเอกสารจำนวนมากและการต้องเดินทางไปหลายสถานที่เพื่อรวบรวมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างมากสำหรับผู้พิการ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ ที่บางครั้งใช้ภาษาที่เข้าใจยากหรืออธิบายไม่ละเอียดพอ ทำให้เกิดความสับสนและอาจทำให้ผู้รับบริการพลาดโอกาสในการรับสิทธิบางอย่าง

อีกปัญหาหนึ่งคือการเข้าถึงจุดให้บริการ เนื่องจากบางหน่วยงานตั้งอยู่ห่างไกลและค่าเดินทางมีราคาสูง ซึ่งเป็นภาระสำหรับผู้มีรายได้น้อยหรือผู้ที่มีข้อจำกัดในการเดินทาง

เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ มีข้อเสนอแนะให้ลดขั้นตอนและเอกสารที่ไม่จำเป็น พัฒนาระบบออนไลน์ที่ใช้งานง่ายสำหรับการยื่นเรื่องและตรวจสอบสถานะ รวมถึงจัดให้มีหน่วยบริการเคลื่อนที่เพื่อให้บริการในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้การเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมมีความสะดวกและทั่วถึงมากขึ้นสำหรับทุกกลุ่มประชากร โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการ

5.2 การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดรูปแบบสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19

การศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 ได้ให้ข้อมูลที่มีคุณค่าเกี่ยวกับสถานการณ์การจัดสวัสดิการในประเทศไทย ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโดยภาพรวม การจัดสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนติกานต์ อินทร์สุข และธันสถา โรจนตระกูล (2564) ที่พบว่าความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการจัดสวัสดิการสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบางในช่วงวิกฤตและหลังวิกฤต

รูปแบบการจัดบริการทางสังคมทั่วไปมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าการจัดบริการพื้นฐานทั่วไปเป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดยเน้นการจัดทำฐานข้อมูล การให้ข้อมูลข่าวสาร และการประสานความช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่นำเสนอโดยถาวร สกุลพาณิชย์ และคณะ (2559) ที่เน้นการปฏิรูปกระบวนการในการดำเนินการคุ้มครองทางสังคม โดยเฉพาะการจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับการคุ้มครองทางสังคม

การจัดบริการด้านกระบวนการยุติธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับสอง สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มเปราะบาง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาจิตนเรศ วุฑฒิมโหม (2559) ที่ระบุว่าทำให้ความรู้ด้านกฎหมายและการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้สูงอายุและผู้ทุพพลภาพเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่อยู่ในชนบทที่อาจมีความรู้ด้านกฎหมายน้อย

ในด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน แม้ว่าผลการวิจัยจะพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง แต่การเน้นการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการดูแลโดยชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ ชุมทอง และคณะ (2557) ที่พบว่าระบบเครือข่ายและชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ

การจัดบริการด้านสุขอนามัย การงานและรายได้ นันทนาการ และการศึกษา แม้จะอยู่ในระดับปานกลาง แต่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมหลายมิติของชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาจิตนเรศ วุฑฒิมโหม (2559) และกิตติศักดิ์ ชุมทอง และคณะ (2557) ที่เน้นความสำคัญของการจัดบริการในด้านต่างๆ เหล่านี้

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการยกระดับการจัดบริการในบางด้าน โดยเฉพาะด้านการงานและรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษา ซึ่งอาจต้องมีการพัฒนารูปแบบการจัดบริการเพิ่มเติมเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

โดยสรุป ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการจัดสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุมหลายด้าน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดสวัสดิการสังคมแบบพหุลักษณะ แต่ยังมีพื้นที่สำหรับการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้การจัดสวัสดิการสังคมสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19

การพัฒนารูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาในหลายมิติ โดยอาศัยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ให้บริการ สามารถสรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมได้ดังนี้:

1. การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้การจัดสวัสดิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุม การพัฒนาฐานข้อมูลกลางที่ทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงได้จะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการให้บริการและทำให้การช่วยเหลือตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น
2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลกลุ่มเปราะบางเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนารูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคม โดยภาครัฐควรให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและองค์ความรู้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการดูแลสมาชิกที่เปราะบาง
3. การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณ: ควรมีการพัฒนากระบวนการจัดสรรงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้การจัดสวัสดิการสังคมมีความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละชุมชน
4. การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการลงทะเบียนรับสวัสดิการและการให้บริการออนไลน์เป็นแนวทางสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดในการเดินทางหรือการรวมตัวกัน เช่น ในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19
5. การจัดสวัสดิการแบบองค์รวม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การจัดสวัสดิการควรมุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม ไม่เพียงแต่ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แต่ควรบูรณาการการพัฒนาทักษะอาชีพ ส่งเสริมการศึกษา และดูแลสุขภาพไปพร้อมกัน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองของกลุ่มเปราะบางในระยะยาว
6. การปรับปรุงระบบการสำรวจและจัดเก็บข้อมูล การพัฒนาระบบการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลกลุ่มเปราะบางให้มีความละเอียดและเป็นปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การช่วยเหลือตรงกับกลุ่มเป้าหมาย และสามารถติดตามผลการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. การพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการที่หลากหลาย ควรมีการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการที่หลากหลายและสะดวก โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการที่อาจมีข้อจำกัดในการเดินทาง เช่น การให้บริการถึงบ้าน หรือการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการ

8. การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้สามารถปรับปรุงการให้บริการได้อย่างต่อเนื่องและตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและแนวทางที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ให้บริการ สามารถสรุปเป็นโมเดลรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่ครอบคลุมได้ดังนี้

1. การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน (Interagency Collaboration)

สร้างเครือข่ายความร่วมมือ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (Public-Private Partnership: PPP) เพื่อแบ่งปันทรัพยากรและความรู้

พัฒนาฐานข้อมูลกลาง สร้างฐานข้อมูลกลางเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเปราะบาง (Centralized Database) เพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างตรงจุดและหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อน

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Engagement)

การมีส่วนร่วมในการวางแผน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและออกแบบโครงการสวัสดิการ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและติดตามผล

3. การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณ (Budget Allocation)

งบประมาณแบบยืดหยุ่น ปรับปรุงระบบงบประมาณให้มีความยืดหยุ่น (Flexible Budgeting) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลง

งบประมาณตามผลลัพธ์ เน้นการจัดสรรงบประมาณตามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (Performance-Based Budgeting)

4. การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ (Technology Integration)

แพลตฟอร์มดิจิทัล พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล (Digital Platform) สำหรับการลงทะเบียนและเข้าถึงบริการ

ข้อมูลขนาดใหญ่ ใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มเปราะบาง และปรับปรุงการให้บริการ

5. การจัดสวัสดิการแบบองค์รวม (Holistic Welfare)

การพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพ (Skill Development) และการศึกษา (Education)

การดูแลสุขภาพ ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพทั้งกายและใจ (Health Care)

6. การปรับปรุงระบบการสำรวจและจัดเก็บข้อมูล (Data Collection and Management)

ข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย พัฒนาระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย (Accurate and Up-to-Date Data)

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในการปรับปรุงการให้บริการ

7. การพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการที่หลากหลาย (Accessibility)

บริการถึงบ้าน จัดบริการถึงบ้านสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ (Home-Based Services)

ช่องทางออนไลน์ พัฒนาช่องทางออนไลน์ (Online Platforms) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงบริการ

8. การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)

ตัวชี้วัดผลลัพธ์ กำหนดตัวชี้วัดผลลัพธ์ที่ชัดเจน (Performance Indicators) เพื่อวัดประสิทธิผลของโครงการ

การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาปรับปรุงการให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

โดยสรุป การพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน มีการบูรณาการการทำงาน ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ และมุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ไม่เพียงแต่ให้ความช่วยเหลือระยะสั้น แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเปราะบางให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว ทั้งนี้ การปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19

จากผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ใช้บริการ สามารถนำเสนอรูปแบบการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 ได้ดังนี้:

1. รูปแบบการจัดสวัสดิการแบบบูรณาการ รูปแบบนี้เน้นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยมีการแบ่งปันข้อมูลและทรัพยากรร่วมกัน ผ่านการพัฒนาฐานข้อมูลกลางที่ทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงได้ การบูรณาการนี้จะช่วยลดความซ้ำซ้อนในการให้บริการและเพิ่มประสิทธิภาพในการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะในสถานการณ์หลังโควิด-19 ที่ต้องการการตอบสนองอย่างรวดเร็วและครอบคลุม
2. รูปแบบการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเป็นฐาน รูปแบบนี้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยภาครัฐทำหน้าที่สนับสนุนด้านงบประมาณและองค์ความรู้ ชุมชนจะมีบทบาทสำคัญในการระบุปัญหา วางแผน และดำเนินการช่วยเหลือสมาชิกที่เปราะบาง ซึ่งจะช่วยให้การจัดสวัสดิการมีความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระยะยาว
3. รูปแบบการจัดสวัสดิการแบบยืดหยุ่นและตอบสนองรวดเร็ว รูปแบบนี้เน้นการปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการลงทะเบียนรับสวัสดิการ และการให้บริการออนไลน์ ทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือวิกฤต เช่นการระบาดของโรค
4. รูปแบบการจัดสวัสดิการแบบองค์รวมและยั่งยืน รูปแบบนี้มุ่งเน้นการพัฒนาแบบองค์รวม ไม่เพียงแต่ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แต่ยังบูรณาการการพัฒนาทักษะอาชีพ ส่งเสริมการศึกษา และดูแลสุขภาพไปพร้อมกัน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองของกลุ่มเปราะบางในระยะยาว โดยเฉพาะในบริบทหลังโควิด-19 ที่เศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
5. รูปแบบการจัดสวัสดิการที่เข้าถึงได้และครอบคลุม: รูปแบบนี้เน้นการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการที่หลากหลายและสะดวก โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ เช่น การให้บริการถึงบ้าน หรือการใช้เทคโนโลยีในการให้บริการ นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงระบบการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลกลุ่มเปราะบางให้มีความละเอียดและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การช่วยเหลือตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด
6. รูปแบบการจัดสวัสดิการที่มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง: รูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถปรับปรุงการให้บริการได้

อย่างต่อเนื่องและตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในสถานการณ์หลังโควิด-19 ที่อาจมีความท้าทายใหม่ๆ เกิดขึ้น

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่นำเสนอนี้มีความครอบคลุมและยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในช่วงหลังการระบาดของโควิด-19 ที่กลุ่มเปราะบางอาจเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

อย่างไรก็ตาม การนำรูปแบบเหล่านี้ไปปฏิบัติจริงอาจต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรของแต่ละท้องถิ่น รวมถึงความพร้อมของบุคลากรและเทคโนโลยี ดังนั้น การปรับใช้รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมจึงควรดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มเปราะบางและสังคมโดยรวม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรพัฒนานโยบายสวัสดิการสังคมแบบบูรณาการ โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุม ควรมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและองค์ความรู้แก่ชุมชนท้องถิ่น
2. ควรมีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการสังคม ให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. รัฐบาลควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดสวัสดิการสังคม โดยสนับสนุนการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการลงทะเบียนและให้บริการสวัสดิการแก่กลุ่มเปราะบาง
4. รัฐบาลควรกำหนดนโยบายการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางด้านสวัสดิการสังคม เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกันได้

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาระบบการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ให้มีความละเอียดและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การช่วยเหลือตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

2. ควรมีการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคม ให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการให้บริการ
3. ผู้ปฏิบัติงานควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลกลุ่มเปราะบาง โดยจัดกิจกรรมให้ความรู้และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการดูแลกลุ่มเปราะบางในชุมชน
4. เพื่อให้ระบบบริการสวัสดิการสังคมมีประสิทธิภาพและเข้าถึงกลุ่มเปราะบางได้อย่างทั่วถึง ควรพัฒนาช่องทางการเข้าถึงบริการที่หลากหลายและสะดวก เช่น การให้บริการถึงบ้าน หรือการใช้แอปพลิเคชันมือถือ ควบคู่ไปกับการติดตามและประเมินผลการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการให้ตรงตามความต้องการของผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุและคนพิการ

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของการระบาดของโควิด-19 ต่อกลุ่มเปราะบางในมิติต่างๆ เช่น สุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนานโยบายสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมในอนาคต
2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมแบบต่างๆ ในบริบทของประเทศไทย เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมที่สุดสำหรับแต่ละพื้นที่
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดสวัสดิการสังคม เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือ blockchain ในการบริหารจัดการข้อมูลและการให้บริการ
4. ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลกลุ่มเปราะบาง เพื่อพัฒนาโมเดลการจัดสวัสดิการโดยชุมชนเป็นฐานที่มีประสิทธิภาพ
5. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มเปราะบางต่อระบบสวัสดิการสังคมในอนาคต เพื่อให้การพัฒนานโยบายและการให้บริการสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเหล่านี้ครอบคลุมทั้งด้านนโยบาย การปฏิบัติ และการวิจัยในอนาคต ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเปราะบางให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น โดยเฉพาะในบริบทหลังการระบาดของโควิด-19

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กิตติพัฒน์ นนทปัทมคุลย์. (2550). ทฤษฎีวิพากษ์ในนโยบาย และการวางแผนสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กิตติศักดิ์ ชุมทอง และคณะ. (2557). รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สงขลา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2564). รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย (ข้อมูลสะสม ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2564). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

จิราลักษณ์ จงสถิตมัน. (2539). วิถีทางวัฒนธรรม: กรณีการปรับเปลี่ยนค่านิยมของชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

ชมพูนุช กาศสกุล. (2546). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต.

ถาวร สกุกพานิชย์ และคณะ. (2558). การศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพไทย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

นนทินี ทรัพย์ศิริ และคณะ. (2550). ประเทศไทยกับการไปสู่ - รัฐสวัสดิการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานประกันสังคม. กองแผนงานและสารสนเทศ.

ปัทมวดี โภชนกุล ชูชุกิ. (2552). วรรณกรรมปริทรรศน์และการสร้างสังเคราะห์ความรู้เรื่อง "สวัสดิการชุมชนในประเทศไทย" โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์.

ปฐมาภรณ์ บุษปอภารง. (2556). สวัสดิการสังคมในประเทศไทย: กรณีศึกษาสวัสดิการสังคมในบริบทประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน. วารสารราชบัณฑิตยสถาน, 38(2), 81-85.

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2545). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

รัตน์ติกานต์ อินทร์สุข และธันสา โจรนตระกูล. (2564). การศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกำแพงดิน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร. *Journal of Modern Learning Development*, 6(3), 193-208.

ระพีพรรณ คำหอม. (2547). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2 ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

ระพีพรรณ คำหอม. (2549). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ: หจก.บางกอกบล็อค.

ระพีพรรณ คำหอม. (2557). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ระพีพรรณ คำหอม. (2554). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

วรรณนิภา นาควัฒนะ. (2548). ความสามารถในการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพของชมรมผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันทนีย์ วาสิกะสิน. (2553). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2549). ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาสวัสดิการสังคม สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

อมร รักษาสัตย์. (2522). การพัฒนานโยบาย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เว็บไซต์

องค์การบริหารส่วนตำบลมหาสวัสดิ์. (2565). สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.mahasawat.go.th/>

องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา. (2565). สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.obt-salaya.go.th/>

เทศบาลคลองโยง. (2565). สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.khlongyong.go.th/>

เทศบาลตำบลศาลายา. (2565). สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2565, จาก <http://www.salaya.go.th/>

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐม. (2565). สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2565, จาก <https://nakhonpathom.m-society.go.th/>

ภาษาอังกฤษ

Centers for Disease Control and Prevention. (n.d.). COVID-19. Retrieved from <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/index.html>

Chaplin, J. P. (1968). Dictionary of psychology. London: Penguin book.

Matlin, M. W. (1995). Psychology. (2nd ed.). Texas: Holt, Rinehart and Winston, Inc.

World Health Organization. (n.d.). Coronavirus disease (COVID-19) pandemic. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

ภาคผนวก ก

ที่ จว. ๓๑๗/๒๕๖๖

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง : การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด 19.

TITLE : SOCIAL WELFARE TO HELP VULNERABLE PEOPLE AFTER THE COVID-19.

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

ปริญญา ตรีธัญญา

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๖ วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖ มติที่ ๔๔๐/๒๕๖๖ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรี ในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

ออกให้ ณ วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖

ลงนาม

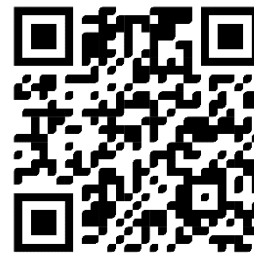
(พระมหามวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ประชากรในพื้นที่

เรื่อง “การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19”

แบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19 เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 : แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 : แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการให้ใช้บริการสวัสดิการสังคม

ตอนที่ 3 : แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ผู้สัมภาษณ์..... วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
2. ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....เพศ.....อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษาอาชีพ.....ตำแหน่ง.....
4. สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลบริบทของผู้ให้บริการสวัสดิการสังคม

คำชี้แจง

ให้ท่านเลือกระดับความเห็น จากประสบการณ์การให้/ใช้บริการสวัสดิการสังคมของหน่วยงานในพื้นที่ที่ทำหน้าที่ให้บริการสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19 ของท่านตามหัวข้อในแบบสัมภาษณ์ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังยุคโควิด-19

ที่	การจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง	ระดับความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการศึกษา					
1	มีการส่งเสริมและอุดหนุนงบประมาณด้านการศึกษา					
2	จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และข้อมูลสุขภาพ					
3	ส่งเสริมความรู้ที่เหมาะสมผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์. หนังสือพิมพ์ ที่เป็นประโยชน์ต่อดำเนินชีวิต					
4	ส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีบทบาทในการรับ/ถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน หรือมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชน					
5	มีการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับกลุ่มเปราะบาง ในหลักสูตรต่าง ๆ					
6	มีการส่งเสริมอาชีพที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเปราะบาง					
	ด้านสุขอนามัย					
7	มีการจัดระบบเฝ้าระวังและจัดให้มีอาสาสมัครดูแล					
8	การบริการช่วยเหลือรักษาค่ารักษาพยาบาลแก่กลุ่มเปราะบาง เช่น การประกันสุขภาพ เงินช่วยเหลือผู้ที่ด้อยโอกาส					
9	หน่วยงานของรัฐมีการบริการยานพาหนะเดินทางในการรักษาพยาบาล					
10	มีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสุขอนามัย					
11	มีการส่งเสริมการเล่นกีฬาชนิดต่าง ๆ ที่เหมาะสม					
12	มีการสนับสนุนฝึกอบรมทางการแพทย์แก่หน่วยงานที่ให้บริการ					
13	มีหน่วยงานด้านสาธารณสุขออกให้บริการตรวจสุขภาพประจำปี					

ที่	การจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง	ระดับความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
14	มีการบริการในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบาง					
15	มีการบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่กลุ่มเปราะบาง					
16	มีการส่งเสริมอดทนของประมาณในด้านสาธารณสุขมูลฐาน					
	ด้านที่อยู่อาศัยและการอยู่ร่วมกัน					
17	มีการจัดการให้มีกิจกรรมระหว่างบุคคลในครอบครัว					
18	กลุ่มเปราะบางมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ทั้งยามสุขและทุกข์					
19	มีเจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมกลุ่มเปราะบางหรือมีลูกหลานญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ					
20	กลุ่มเปราะบางมีโอกาสพบปะสังสรรค์กับญาติพี่น้องใกล้ชิดและเพื่อนร่วมวัยอยู่เสมอ					
21	การได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลจากเพื่อนบ้าน/สมาชิกในชุมชน					
22	บุคคลรอบข้างให้ความสำคัญเห็นคุณค่าในตนเอง เคารพยกย่องนับถือและเชื่อฟัง					
23	ส่งเสริมให้รวมกลุ่มชมรมอาสาสมัครผู้ดูแลกลุ่มเปราะบางและภาคีเครือข่าย					
24	กลุ่มเปราะบางมีความภาคภูมิใจในตนเองและปรับตัวเองเพื่อลดภาระจากผู้อื่น					
25	บุคคลรอบข้างยอมรับว่ามีคุณค่ามีความสามารถหรือมาปรึกษาหารืออยู่เสมอ					
26	กลุ่มเปราะบางมีการยอมรับศักยภาพของตนสามารถปรับตัวให้เข้ากับคนรอบข้างและสามารถแก้ไขปัญหาได้					
	ด้านการงานและรายได้					
27	ภาครัฐได้มีการส่งเสริมจัดตั้งกองทุนประกอบอาชีพ					

ที่	การจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง	ระดับความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
28	มีการอบรมให้ความรู้อาชีพให้กับกลุ่มเปราะบางในการประกอบอาชีพอิสระตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ					
29	รัฐได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้กับกลุ่มเปราะบางอย่างทั่วถึง เป็นรายเดือน มีความเหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน					
30	มีการจัดหาอาชีพที่เหมาะสมให้กับกลุ่มเปราะบางตามศักยภาพความถนัดและความสามารถ					
31	มีการว่าจ้างงานกลุ่มเปราะบาง ตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ					
32	ภาครัฐได้มีการสนับสนุนงบประมาณและจัดการหาแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบาง					
33	มีการส่งเสริมการไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของกลุ่มเปราะบาง					
34	ปัจจุบันกลุ่มเปราะบางยังมีความต้องการที่จะรับการอบรมอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้					
35	ปัจจุบันกลุ่มเปราะบางมีรายได้ด้วยตนเองเพียงพอต่อการดำรงชีพ และมีเงินเก็บสะสมเพื่อการดำรงชีพ					
36	มีหน่วยประสานงานให้กับกลุ่มเปราะบางที่ต้องการหารายได้เสริม					
	ด้านนันทนาการ					
37	มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การเต้นรำ กีฬา					
38	กลุ่มเปราะบางมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ชมรมต่าง ๆ ได้จัดขึ้น					

ที่	การจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง	ระดับความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
39	มีกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น เช่น ไปพบปะ สักการะรับประทานอาหาร ร่วมประชุม กลุ่มงานเลี้ยง					
40	มีหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเปราะบาง เช่น การเลี้ยงอาหาร					
41	มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก ความอบอุ่นและสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว					
42	หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความรู้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง					
43	กลุ่มเปราะบางมีความเพลิดเพลินและสนุกสนานกับกิจกรรมที่ชมรมได้จัดขึ้น เช่น ศิลปหัตถกรรม ดนตรี ละคร หรือกิจกรรมกลางแจ้ง					
44	มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยทำให้กลุ่มเปราะบางเป็นคนมีเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวและรู้จักการเสียสละ					
45	กิจกรรมนันทนาการจะเป็นสื่อและส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและมีคุณภาพชีวิตที่ดี					
46	มีกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร รักษาศีลและนั่งสมาธิ ในวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา					
	ด้านกระบวนการยุติธรรม					
47	รัฐมีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย					
48	กลุ่มเปราะบางมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม					

ที่	การจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง	ระดับความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
49	เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น กลุ่มเปราะบางเป็นผู้คลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้					
50	มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ					
51	รัฐได้จ่ายค่าตอบแทนแก่กลุ่มเปราะบาง ที่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ					
52	กลุ่มเปราะบางยอมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม					
53	เมื่อมีคดีความ กลุ่มเปราะบางไม่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ					
54	สวัสดิการโดยภาครัฐมักเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและแนวนโยบายของรัฐ					
55	กลุ่มเปราะบางที่ประสบปัญหาและต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนจึงเน้นการสงเคราะห์เบื้องต้น					
56	กลุ่มเปราะบางเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้รัฐสามารถวางแผนดำเนินการช่วยเหลือได้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเปราะบาง					
ด้านบริการทางสังคมทั่วไป						
57	รัฐสามารถสงเคราะห์กลุ่มเปราะบาง ครอบครัวผู้ด้อยโอกาสได้อย่างทั่วถึง					
58	มีการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางในพื้นที่และสำรวจความต้องการความช่วยเหลือ					

ที่	การจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง	ระดับความเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
59	จัดบริการศูนย์บริการทางสังคมให้กับกลุ่มเปราะบางเพื่อให้บริการ แนะนำคำปรึกษา ประสานความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางไปหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง					
60	มีการอธิบายถึงหลักเกณฑ์สิทธิของประชาชน เช่น การเบิกจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างชัดเจน					
61	กลุ่มเปราะบางใช้สวัสดิการบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล					
62	มีระบบบำนาญบำนาญเป็นสวัสดิการสำหรับข้าราชการที่เกษียณอายุ					
63	มีการให้เงินสงเคราะห์แก่กลุ่มเปราะบางที่ไม่มีรายได้และมีฐานะยากจน หรือเงินสงเคราะห์เมื่อเจ็บป่วย					
64	มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบางทางผู้นำหมู่บ้านได้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบางผ่านระบบเสียงตามสาย					
65	มีศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยของกลุ่มเปราะบาง การติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มเปราะบาง					
66	กลุ่มเปราะบางมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับในปัจจุบัน					

ตอนที่ 3 : แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง หลังยุคโควิด-19 ใน 7 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้าน การงานและรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านกระบวนการยุติธรรมและด้านบริการทางสังคมทั่วไป ดังนี้

ลำดับที่.....

ชื่อ-สกุล ผู้ให้ข้อมูล

.....

ที่อยู่ผู้ให้ข้อมูล.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์

.....

1. หน่วยงานของท่านได้มีการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มกลุ่มเปราะบางอย่างไรบ้าง ?

1.1 ด้านการศึกษา

.....

.....

.

1.2 ด้านสุขภาพอนามัย

.....

.....

.

1.3 ด้านที่อยู่อาศัย

.....

.....

.

1.4 ด้านการงานและรายได้

.....

.....

.

1.5 ด้านนันทนาการ

.....

.....

.

1.6 ด้านกระบวนการยุติธรรม

.....

.....

.

1.7 ด้านบริการทางสังคมทั่วไป

.....

.....

.

2. ท่านมีแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.

3. ท่านคิดเห็นอย่างไรในการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง?

.....

.....

.

4. ในการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง ท่านประสบปัญหา - อุปสรรคอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.

ขอขอบคุณที่กรุณาให้คำสัมภาษณ์

(นายปริญญา ตรีธัญญา)

หัวหน้าโครงการวิจัย

ผู้สัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ประชากรในพื้นที่

เรื่อง “รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19 เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเป็นการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการสวัสดิการสังคมของหน่วยงานในพื้นที่ แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 : แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19

ลำดับที่.....

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ผู้สัมภาษณ์..... วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
2. ชื่อ-สกุลผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....เพศ.....อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษาอาชีพ.....
4. ที่อยู่ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 : แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19

1. ท่านได้มีการใช้บริการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้
อย่างไรบ้าง ?

1.1 ด้านการศึกษา

.....
.....
.

1.2 ด้านสุขภาพอนามัย

.....
.....
.

1.3 ด้านที่อยู่อาศัย

.....
.....
.

1.4 ด้านการงานและรายได้

.....
.....
..

1.5 ด้านนันทนาการ

.....
.....
..

1.6 ด้านกระบวนการยุติธรรม

.....
.....
..

1.7 ด้านบริการทางสังคมทั่วไป

.....
.....
..

2. ท่านมีความคิดเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐควรมีแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง
อย่างไรบ้าง ?

.....
 ..

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางของหน่วยงานภาครัฐ ?

.....
 ..

4. ในการใช้บริการการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง ท่านประสบปัญหา- อุปสรรคอย่างไร
บ้าง?

.....
 ..

ขอขอบคุณที่กรุณาให้คำสัมภาษณ์

(นายปริญญา ตรีธัญญา)
 หัวหน้าโครงการวิจัย
 ผู้สัมภาษณ์

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รศ.ดร.สุเทพ สุวีรางกูร

วุฒิมการศีกษา

Ph.D. (Sociology) Panjab University, India

M.A. (Sociology) Banaras Hindu University, India

ปริญญาตรี ศน.บ. สังคมวิทยา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. ผ.ศ.,ดร.กัญจิรา วิจิตรวัชรลักษณ์

วุฒิมการศีกษา

ปริญญาเอก ปร.ด. รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปริญญาโท ศศ.ม. รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปริญญาตรี ร.บ. ทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ปริญญาตรี วท.บ. สุขศึกษา สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยสงฆ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

3. ผศ.กฤติกา ชนะกุล

วุฒิมการศีกษา

ปริญญาโท สส.ม. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปริญญาตรี ศศ.บ. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาคผนวก ง

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
เรื่อง “การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางหลังโควิด-19”

ข้อที่	ข้อความ	ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ลำดับที่			สรุปและแปลผล	
		1	2	3	ค่า IOC	ผลแปล
	แบบสอบถามระดับความเห็นของผู้ให้บริการ สวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง					
	ด้านการศึกษา					
1	มีการส่งเสริมและอุดหนุนงบประมาณด้าน การศึกษา	1	1	1	1	ใช้ได้
2	จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และข้อมูลสุขภาพ	1	1	1	1	ใช้ได้
3	ส่งเสริมความรู้ที่เหมาะสมผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์. หนังสือพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อดำเนินชีวิต	1	1	1	1	ใช้ได้
4	ส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีบทบาทในการรับ/ ถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน หรือมีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับชุมชน	1	1	1	1	ใช้ได้
5	มีการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับกลุ่มเปราะบาง ในหลักสูตรต่าง ๆ	1	1	1	1	ใช้ได้
6	มีการส่งเสริมอาชีพที่สามารถตอบสนองความ ต้องการของกลุ่มเปราะบาง	1	1	0	0.67	ใช้ได้
	ด้านสุขอนามัย				0	
7	มีการจัดระบบเฝ้าระวังและจัดให้มีอาสาสมัครดูแล	1	1	1	1	ใช้ได้

8	การบริการช่วยเหลือรักษาค่ารักษาพยาบาลแก่กลุ่มเปราะบาง เช่น การประกันสุขภาพ เงินช่วยเหลือผู้ที่ย้ายโอกาส	1	1	1	1	ใช้ได้
9	หน่วยงานของรัฐมีการบริการยานพาหนะเดินทางในการรักษาพยาบาล	1	1	1	1	ใช้ได้
10	มีการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสุขอนามัย	1	1	1	1	ใช้ได้
11	มีการส่งเสริมการเล่นกีฬาชนิดต่าง ๆ ที่เหมาะสม	1	1	0	0.67	ใช้ได้
12	มีการสนับสนุนฝึกอบรมทางการแพทย์แก่หน่วยงานที่ให้บริการ	1	1	1	1	ใช้ได้
13	มีหน่วยงานด้านสาธารณสุขออกให้บริการตรวจสุขภาพประจำปี	1	1	1	1	ใช้ได้
14	มีการบริการในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพกลุ่มเปราะบาง	1	1	1	1	ใช้ได้
15	มีการบริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่กลุ่มเปราะบาง	1	1	1	1	ใช้ได้
16	มีการส่งเสริมอุดหนุนงบประมาณในด้านสาธารณสุขมูลฐาน	1	1	1	1	ใช้ได้
	ด้านที่อยู่อาศัย					
17	มีการจัดการให้มีกิจกรรมระหว่างบุคคลในครอบครัว	1	1	1	1	ใช้ได้
18	กลุ่มเปราะบางมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ทั้งยามสุขและทุกข์	1	1	1	1	ใช้ได้
19	มีเจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมกลุ่มเปราะบางหรือมีลูกหลานญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยือนอยู่เสมอ	1	1	1	1	ใช้ได้
20	กลุ่มเปราะบางมีโอกาสพบปะสังสรรค์กับญาติพี่น้องใกล้ชิดและเพื่อนร่วมวัยอยู่เสมอ	1	1	0	0.67	ใช้ได้

21	การได้รับการช่วยเหลือเกื้อกูลจากเพื่อนบ้าน/ สมาชิกในชุมชน	1	1	1	1	ใช้ได้
22	บุคคลรอบข้างให้ความสำคัญเห็นคุณค่าในตนเอง เคารพยกย่องนับถือและเชื่อฟัง	1	1	0	0.67	ใช้ได้
23	ส่งเสริมให้รวมกลุ่มชมรมอาสาสมัครผู้ดูแลกลุ่ม เปราะบางและภาคีเครือข่าย	1	1	1	1	ใช้ได้
24	กลุ่มเปราะบางมีความภาคภูมิใจในตนเองและ ปรับตัวเองเพื่อลดภาระจากผู้อื่น	1	1	1	1	ใช้ได้
25	บุคคลรอบข้างยอมรับว่ามีคุณค่ามีความสามารถ หรือมาปรึกษาหารืออยู่เสมอ	1	1	0	0.67	ใช้ได้
26	กลุ่มเปราะบางมีการยอมรับศักยภาพของตน สามารถปรับตัวให้เข้ากับคนรอบข้างและสามารถ แก้ไขปัญหาได้	1	1	1	1	ใช้ได้
ด้านการงานและรายได้						
27	ภาครัฐได้มีการส่งเสริมจัดตั้งกองทุนประกอบ อาชีพ	1	1	1	1	ใช้ได้
28	มีการอบรมให้ความรู้อาชีพให้กับกลุ่มเปราะบางใน การประกอบอาชีพอิสระตามศักยภาพ ความถนัด และความสามารถ	1	1	1	1	ใช้ได้
29	รัฐได้จ่ายเบี้ยยังชีพให้กับกลุ่มเปราะบางอย่างทั่วถึง เป็นรายเดือน มีความเหมาะสมกับค่าครองชีพใน ปัจจุบัน	1	1	1	1	ใช้ได้
30	มีการจัดหาอาชีพที่เหมาะสมให้กับกลุ่มเปราะบาง ตามศักยภาพความถนัดและความสามารถ	1	1	1	1	ใช้ได้
31	มีการว่าจ้างงานกลุ่มเปราะบาง ตามศักยภาพ ความถนัดและความสามารถ	1	1	1	1	ใช้ได้

32	ภาครัฐได้มีการสนับสนุนงบประมาณและจัดการหาแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบาง	1	1	1	1	ใช้ได้
33	มีการส่งเสริมการไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของกลุ่มเปราะบาง	1	1	1	1	ใช้ได้
34	ปัจจุบันกลุ่มเปราะบางยังมีความต้องการที่จะรับการอบรมอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้	1	1	1	1	ใช้ได้
35	ปัจจุบันกลุ่มเปราะบางมีรายได้ด้วยตนเองเพียงพอต่อการดำรงชีพ และมีเงินเก็บสะสมเพื่อการดำรงชีพ	1	1	1	1	ใช้ได้
36	มีหน่วยประสานงานให้กับกลุ่มเปราะบางที่ต้องการหารายได้เสริม	1	1	1	1	ใช้ได้
	ด้านนันทนาการ					
37	มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น การเดินรำ กีฬา	1	1	1	1	ใช้ได้
38	กลุ่มเปราะบางมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมที่ชมรมต่าง ๆ ได้จัดขึ้น	1	1	1	1	ใช้ได้
39	มีกิจกรรมร่วมกับบุคคลอื่น เช่น ไปพบปะ สังสรรค์ รับประทานอาหาร ร่วมประชุม กลุ่มงานเลี้ยง	1	1	1	1	ใช้ได้
40	มีหน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มเปราะบาง เช่น การเลี้ยงอาหาร	1	1	1	1	ใช้ได้
41	มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก ความอบอุ่นและสร้างสัมพันธ์ภาพในครอบครัว	1	1	1	1	ใช้ได้
42	หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความรู้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของกลุ่มเปราะบาง	1	1	1	1	ใช้ได้

43	กลุ่มเปราะบางมีความเพลิดเพลินและสนุกสนานกับกิจกรรมที่ชมรมได้จัดขึ้น เช่น ศิลปหัตถกรรม ดนตรี ละคร หรือกิจกรรมกลางแจ้ง	1	1	1	1	ใช้ได้
44	มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จะช่วยทำให้กลุ่มเปราะบางเป็นคนมีเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวและรู้จักการเสียสละ	1	1	1	1	ใช้ได้
45	กิจกรรมนันทนาการจะเป็นสื่อและส่งเสริมให้กลุ่มเปราะบางมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและมีคุณภาพชีวิตที่ดี	1	1	1	1	ใช้ได้
46	มีกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร รักษาศีลและนั่งสมาธิ ในวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา	1	1	1	1	ใช้ได้
	ด้านกระบวนการยุติธรรม					
47	รัฐมีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเปราะบางให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย	1	1	1	1	ใช้ได้
48	กลุ่มเปราะบางมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	1	1	1	1	ใช้ได้
49	เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น กลุ่มเปราะบางเป็นผู้คลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้	1	1	1	1	ใช้ได้
50	มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ	1	1	1	1	ใช้ได้
51	รัฐได้จ่ายค่าตอบแทนแก่กลุ่มเปราะบาง ที่เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	1	1	1	1	ใช้ได้
52	กลุ่มเปราะบางย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม	1	1	1	1	ใช้ได้
53	เมื่อมีคดีความ กลุ่มเปราะบางมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสมจากรัฐ	1	1	1	1	ใช้ได้

54	สวัสดิการโดยภาครัฐมักเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและแนวนโยบายของรัฐ	1	1	1	1	ใช้ได้
55	กลุ่มเปราะบางที่ประสบปัญหาและต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนจึงเน้นการสงเคราะห์เบื้องต้น	1	1	1	1	ใช้ได้
56	กลุ่มเปราะบางเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้รัฐสามารถวางแผนดำเนินการช่วยเหลือได้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเปราะบาง	1	1	1	1	ใช้ได้
	ด้านสิทธิของประชาชนที่พึงจะได้รับ					
57	รัฐสามารถสงเคราะห์กลุ่มเปราะบาง ครอบคลุมผู้ด้อยโอกาสได้อย่างทั่วถึง	1	1	1	1	ใช้ได้
58	มีการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางในพื้นที่และสำรวจความต้องการความช่วยเหลือ	1	1	1	1	ใช้ได้
59	จัดบริการศูนย์บริการทางสังคมให้กับกลุ่มเปราะบางเพื่อให้บริการ แนะนำคำปรึกษา ประสานความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางไปหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1	ใช้ได้
60	มีการอธิบายถึงหลักเกณฑ์สิทธิของประชาชน เช่น การเบิกจ่ายสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างชัดเจน	1	1	1	1	ใช้ได้
61	กลุ่มเปราะบางใช้สวัสดิการบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล	1	1	1	1	ใช้ได้
62	มีระบบบำเหน็จบำนาญเป็นสวัสดิการสำหรับข้าราชการที่เกษียณอายุ	1	1	1	1	ใช้ได้
63	มีการให้เงินสงเคราะห์แก่กลุ่มเปราะบางที่ไม่มีรายได้และมีฐานะยากจน หรือเงินสงเคราะห์เมื่อเจ็บป่วย	1	1	1	1	ใช้ได้

64	มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบาง ทางผู้นำหมู่บ้านได้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริการดูแลกลุ่มเปราะบางผ่านระบบเสียงตามสาย	1	1	1	1	ใช้ได้
65	มีศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยของกลุ่มเปราะบาง การติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มเปราะบาง	1	1	1	1	ใช้ได้
66	กลุ่มเปราะบางมีความพึงพอใจในสิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับในปัจจุบัน	1	1	1	1	ใช้ได้
ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางหลังยุคโควิด						
1	หน่วยงานของท่านได้มีการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่กลุ่มกลุ่มเปราะบางอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	
	1.1 ด้านการศึกษา	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.2 ด้านสุขภาพอนามัย	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.3 ด้านที่อยู่อาศัย	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.4 ด้านการงานและรายได้	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.5 ด้านนันทนาการ	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.6 ด้านกระบวนการยุติธรรม	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.7 ด้านบริการทางสังคมทั่วไป	1	1	1	1	ใช้ได้
2	ท่านมีแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	ใช้ได้
3	ท่านคิดเห็นอย่างไรในการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง	1	1	1	1	ใช้ได้
4	ในการดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง ท่านประสบปัญหา-อุปสรรคอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	ใช้ได้

	แบบสัมภาษณ์รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางหลังยุคโควิด-19 (ผู้ใช้บริการ)					
1	ท่านได้มีการใช้บริการการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ อย่างไรบ้าง					
	1.1 ด้านการศึกษา	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.2 ด้านสุขภาพอนามัย	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.3 ด้านที่อยู่อาศัย	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.4 ด้านการงานและรายได้	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.5 ด้านนันทนาการ	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.6 ด้านกระบวนการยุติธรรม	1	1	1	1	ใช้ได้
	1.7 ด้านบริการทางสังคมทั่วไป	1	1	1	1	ใช้ได้
2	ท่านมีความคิดเห็น bahwaหน่วยงานภาครัฐควรมีแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	ใช้ได้
3	ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบางของหน่วยงานภาครัฐ	1	1	1	1	ใช้ได้
4	ในการใช้บริการการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเปราะบาง ท่านประสบปัญหา-อุปสรรคอย่างไรบ้าง	1	1	1	1	ใช้ได้
	ผลรวมค่า IOC	1	1	0.94	0.98	ใช้ได้
(ค่า IOC ที่ใกล้ 1.0 ถือว่าดี ถ้าต่ำกว่า 0.67 ต้องปรับปรุงแก้ไข)						

ภาคผนวก จ

ภาพประกอบการสัมภาษณ์

ประวัติผู้วิจัย

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ – สกุล : นายปริญญา นามสกุล ตริธัญญา

ตำแหน่ง : อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545 : ศน.บ.รัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2547 : สส.ม. สาขาวิชาบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2548-2553 : เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเคราะห์งานบุคคล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2553-ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผลงานทางวิชาการ

ปริญญา ตริธัญญา, ณัฐชยา กำแพงแก้ว. (2565). การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลางปริมณฑล. วารสารพุทธมคค์ ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565) หน้า 22-35.

ปริญญา ตริธัญญา. การมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลจี่วราย อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วารสารแสงอีสาน ปีที่16 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562) หน้า 499-513.

ผลงานวิจัย

ปริญญา ตริธัญญา. (2565). เรื่อง การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตภาคกลางและปริมณฑล. เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

ปริญญา ตริธัญญา. (2562). การมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลจี่วราย อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

พระมหาบุญไทย ปุญญมโน. (2560). รูปแบบการจัดการโบราณสถานตามหลักธรรมาภิบาลของชุมชนท้องถิ่นในเขตภาคกลางตอนล่าง. เป็นนักวิจัยร่วม

พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน. (2557). แนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูดอนหอยหลอดเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข. เป็นนักวิจัยร่วม

กฤติกา ชนะกุลและคณะ. (2560). การประยุกต์สังคหวัตถุ 4 ในการฝึกภาคปฏิบัติกรณีศึกษานักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. เป็นนักวิจัยร่วม

สถานที่ทำงานปัจจุบัน : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

เลขที่ 248 หมู่ที่ 1 ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลศาลายา

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73170

โทรศัพท์ : 02-444-6000 ต่อ 1147

โทรสาร : 02-444-6080

โทรศัพท์ : 065-556-2928

E-mail : parinya.tr@mbu.ac.th